POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU!

Svečani broj.

Euharistijski Glasnik

K SEDAMSTO-GODIŠNJICI BLAŽENE SMRTI SVOGA SERAFSKOG OCA SINOVI.

God. XV. LISTOPAD 1927. Broj 10

Uredništvo i Uprava:
SPLIT — Poljud, Franjevački Samostan. — SPLIT

SADRŽAJ SVEČANOG BROJA:

SV. FRANJO U SLAVI

Slikao: O. JOSIP ROSSI, franjevac Provincije sv. Jerolima.

APOSTOLSKA NUNCIJATURA

BEOGRAD, 7. rujna 1927.

Uredništvu

„Euharistijskog Glasnika"

Split - Poljud

Mnogo Poštovani Oče!

Bilo je to uprav nebesko nadahnuće, što na svijetlo dajete poseban časopis na hrvatskom jeziku, posvećen sv. Euharistiji.

Duhovna mlohavost, koja muči tolike katolike i koja ih čini tako slabo otpornima proti krivoj nauci i prodirućem materializmu, a opet tako siromašnima u pravom, čvrstom i djelotvornom vjerskom životu, ne može se liječiti, ako se ne povrati k Svetotajstvu ljubavi neizmjerne — tomu kruhu jakih — čestoj sv. Pričesti, koja nas čini slične Jsusu.

Stoga srdačno želim, da Euharistijski Glasnik nastavi posred naroda svoje djelo kano širitelj štovanja euharistijskog života. Govoriti o svetotajstvenom Jsusu, pisati o Njemu, čitati o Njemu, živjeti za Nj, to je prelijepi i božanski rad.

Dok čestitam svima, koji pripomažu u sastavljanju i raširivanju Euharistijskog Glasnika, blagoslivljam u ime Sv. Oca i moje: pisce, urednike, čitaoce, podupiratelje časopisa — sve pobratimljene u zajedničkoj ljubavi Jsusa.

Njemu neka bude slava na vijeke! Amen.

† Hermenegild Pellegrinetti
apoštolski Nuncij.

1226.-1926./7.

BLAGOSLOVI BAŠTINU SVOJU!

Euharistijski Bože, vječna paljenico svoje božanske ljubavi i izvore vjere, dobrote i svake svetosti, žarište oko koga se kupe sva ljudska srca i jedina snago katoličke Crkve, primi smjerne poklone vjerne Ti djece širom svijeta!

Ima nas hladnih i nemarnih za ljubav Tvoju, ali Ti vidiš da nas ima i kojima je Tvoja ljubav sve. Među Tvojima je i Tvoj glasnik. Koji, ma da i premalen da dopre do Tvoje veličine i da joj doličnu hvalu poda, sav svoj trud ulaže u proširenje Tvoje ljubavi. Za Te, i jedino za Te on opstoji i on hoće da živi! Da pjeva pjesmu vječne ljubavi Tvoje.

U baštinu je on to primio od Tvog malog brata Franje. Tvoje Svetohranište bilo je izvor i uvir svega Franjinoga, pa ono je izvor i uvir svega i njegove djece za punih već sedam stoljeća. A Franjina djeca i Tvoja su djeca.

Sav svijet slavi Tvoga slugu. A on je i dostojan te slave. No sva slava što je on prima, slava je Tvoja. Pa stoga i Tvoj glasnik, pridružujući se Crkvi i vasionome svijetu u prinosu hvale Tvome Franji, Tebi prinosi danak svoje djetinje ljubavi.

A Ti, dragi Isuse, primi i blagoslovi taj darak što Ti ga prinosimo Franjinim rukama. Dà, primi i blagoslovi, euharistijski Bože, po zagovoru i zaslugama Tvog sluge Franje, Svoj glasnik, njegove saradnike, dobročinitelje, povjerenike i pretplatnike!

Blagoslovi baštinu svoju!

Uredništvo.

PRI ZALAZU 700-LJETNOG GODA
KADA
POD LITICAMA ASIZA U KITNJASTOJ UMBRIJI
LUČI SKROMNE BOŽJEG SIROTANA
UGASNUŠE SVIJETU
DA
UPALJENE SJAJEM NEBA RAŽEŽU LEDENU ZEMLJU
KADA
U JESENJOJ IDILIČNOJ TIŠINI
DOKUCNU SRCE PLEMENITOG BOŽJEG VITEZA
DA OTKUCNE U SLAVI - A SVIJET POTRESE
KADA
SERAFINSKI ŽAR BRATA - PROSJAKA
MLOHAVO SUROVO ČOVJEČANSTVO
RASPALI, OSVOJI, PREPORODI
A CRKVU BOŽJU
PODUPRE, POPRAVI, UČVRSTI
»EUHARISTIJSKI GLASNIK«
TEK SKROMNI TUMAČ - SLABI ŠIRITELJ
VELIKE SVETOHRANIŠNE LJUBAVI NJEGOVE
SVOM OCU UZORU NADAHNITELJU
RAZLIČITIH SRDACA - JEDNOG ČUVSTVA
UZ VRUĆU MOLBU
DA SE
ANTEMURALE CHRISTIANITATIS
DREVNA KATOLIČKA HRVATSKA
U SJAJU EUHARISTIJSKOG SUNCA
PROSVIJETLI, OSVIJESTI, OBNOVI
NA SPOMEN
PRIKAZUJE, POKLANJA, POSVEĆUJE.

1. — **Papa Pijo XI.**

... Utvrđeno je iz najvjerodostojnih književnih spomenika onoga vremena, »da je poštivao svećenike i svaki crkveni stalež volio«. (Celano.) »Na ovo je taj katolički i posve apostolski muž u svojem propovijedanju naročito upozorio: da se vjera Rimske Crkve čuva neokrnjena, i da se svećenički stalež drži u najvećoj časti radi dostojanstva Gospodnjeg Sakramenta, kojega pretvaraju svećeničke ruke. Osim toga je učio, da se veoma moraju častiti učitelji zakona Božjeg, i svi crkveni Redovi.« (Julijan a Spira.) Što je puku govorio s propovijedaonice, to je još ozbiljnije stavljao na srce svojoj braći. Njih je često opominjao, a naročito ih je na smrti u svojoj znamenitoj oporuci potakao, da se crkvenim dostojanstvenicima i kleričima u vršenju svećeničke službe smjerno pokoravaju i da se prema njima vladaju kao sinovi mira.

Iz Okružnice Pija XI.:
»PRIGODOM VELIKOG JUBILEJA ...«

Mili »Euharistični Glasniče«!

U času kadno se spremaš da osobitu čast iskažeš našem serafskom Ocu sv. Franji, prigodom sedamstogodišnjice njegove sv. smrti, daj, da ti upravim par riječi. Činim to stoga, što ti, i ako odaješ djetinje kucaje srdaca Franjine djece njegove provincije sv. Jerolima, odaješ i čuvstva moje biskupije u čijoj sredini izlaziš.

Ti požrtvovno radiš na upoznavanju svetohranišnoga Isusa i na jačanju ljubavi i pobožnosti prema Njemu. To je najljepši i Bogu najmiliji rad. Radi na tome i dalje zanosno, okrepa Božje pomoći ne će ti kasniti. A tu ti je zadaću namro i naš serafski Otac. Ta što on nije u svome životu prikazao svetotajstvenome Isusu i kako li nam Ga toplim riječima on nije stavio na srce?.. Stoga koracaj uvijek ustrajno i zanosno putem, kojime je otrag sedam stoljeća pošao asiški Siromašak do vratiju nestvorene Ljubavi i vječnoga Života.

A primi, moj dragi, ovom prigodom i moj osobiti pastirski blagoslov. Nek ti on bude dokaz moje ljubavi i zalog Božje milosti. Svevišnji blagoslovio tebe, tvoje suradnike, čitatelje i prijatelje i dao vam svima milost što iskrenije, nježnije i toplije ljubavi prema Njegovome preljubljenome Sinu u svetohraništima naših oltara.

Bog vas blagoslovio!

Na Košljunu, 31.-VIII. 1927.

DR. KV. KL. BONEFAČIĆ
biskup - trećoredac.

2. — O. Bonaventura Marrani,
general franjevačkog reda.

... Isus je u Franjino srce usadio ljubav prema Bogu, a iz te ljubavi provirahu, kao iz svoga izvora, sve ostale kreposti, kojima čovjek ugađa svome Stvoritelju i po njima se s njime potpuno sjedinjuje. Odatle ona velika Franjina ljubav prama propetom Spasitelju na križu, koga je on nastojao nasljedovati nadasve. A odatle i njegova neograničena ljubav prema bližnjemu, kojom je on grlio sve ljude, a osobito siromahe i bolesne....

Iz Poslanice preč. o. Generala
PRIGODOM 700 GODIŠNJICE.

ODA SERAFSKOM PATRIJARSI.

Tko da ti slavu dostojnu pjeva!
Tko da u duhu velikom tvom
Duh Krsta prozre, što svud odmijeva
I svijetu lučju sja velebnom!

U viru suzne žijuć doline
Nad vir se dignu moćima svim
Serafskim kril'ma tam u vedrine,
Dusima gdje je stan nebesnim.

Topio tu se s mistična žara
Kao na suncu duh divni tvoj
Te kroza dugu božanskih šara
Svaki si svijeta motrio soj.

Od Boga sve ti, dobrote vrela:
Uzrok i svrha svemira tog,
Odsjevom pak mu priroda cijela,
Svakom u stvoru kaže se Bog.

Prirode harfom pjevaš mu diku,
Sve ti je žiće ljubavi poj,
U suncu božju veličaš sliku,
Planinski vuče bratac je tvoj.

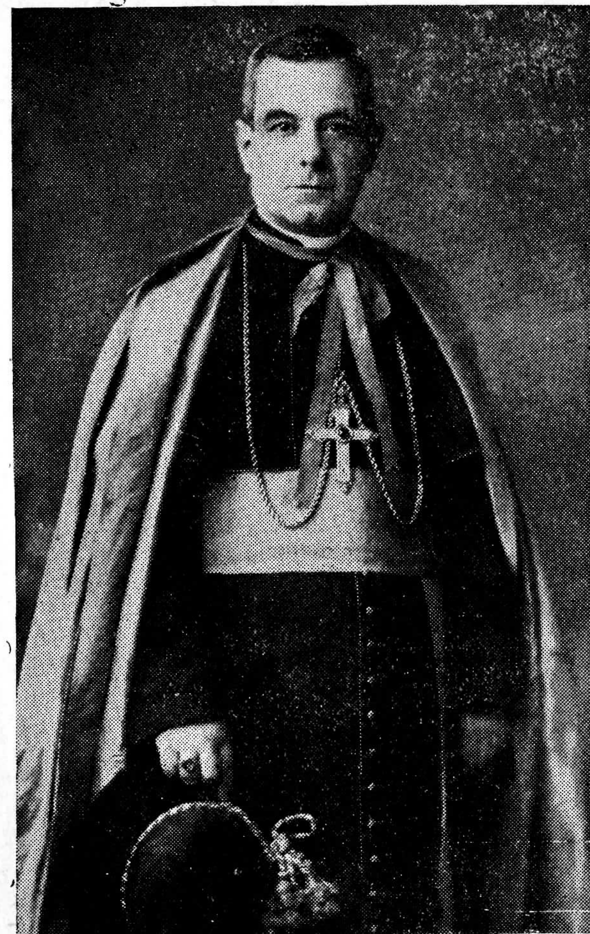
Ljubavi božjoj davaš u dare
Tijela i duha darove sve;
Na uzvrat primaš nebeske čare,
Što ikad duša primiti sm'je.

Božjega plama vječnom u žaru
Plivalo tako žiće ti sve,
Na božjem žižak goreć oltaru,
Dokle u plamu ne ispline.

Al žrtvi tvojih, omilja sveta
Plodima zemlja osu se sva:
S pustošna trnja eto ti cvijeta,
Iz grdna kala novi rod sja.

I novim svijeta ranama biće
Velebni duh tvoj siguran lijek;
Uzora višnjeg najljepši liče
Do neba čast i hvala ti vijek!

J. Dulčić.

3. — **Dr. Hermenegildo Pellegrinetti,**
papin nuncij u Beogradu — franjevački Trećoredac.

... Može se reći, da nije bilo nikoga, u kom bi se očitovala tako vjerna slika Kristova i tako sličan i izrazit uzor evanđeoskog života, kao u Franje. Zato bi s pravom onaj, koji je sam sebe zvao vijesnikom Velikoga Kralja, nazvan drugim Kristom, jer se pojavio društvu svojih suvremenika i budućim vjekovima kao na novo oživjeli Krist... Njegovo je djelo za popravak ljudskoga roda tako općenito, da je ne samo nadaleko uspostavio vjeru i neiskvarenu ćudorednost, nego je evanđeoskom ljubavlju i pravdom duboko prožeo i sav društveni i socijalni život ljudski...

Iz Okružnice Pija XI.:
»PRIGODOM VELIKOG JUBILEJA«.

O. PETAR VLAŠIĆ — BEOGRAD.

EUHARISTIJA U FRANJEVAČKOM REDU.

1. Poslije 700 godina.

Sedamstote godine poslije blažene smrti svoga Utemeljitelja franjevački Red je još sveđerno pun snage i života. Ništa nije izgubio od one unutrnje sile, koju je u nj udahnuo snažni duh velikog reformatora ljudstva, a svoju je djelatnost proširio u daleko većoj mjeri nego li za života svog Utemeljitelja. Jer dok je za života sv. Franje Red od njega ustanovljen djelovao tek po Italiji i okolišnim zemljama, a nešto malo počeo i među poganskim narodima, danas je njegova djelatnost po svim pet kontinentima svijeta.

A imao je franjevački Red kroz ovih sedam stoljeća, velikih borba, znatnih poteškoća, unutrnjih trzavica i neprijateljskih napadaja. Bilo je časova, kad je izgledalo, da će ovo velebno stablo biti, ako ne sa žilama iščupano, a ono svakako znatno polomljeno, isječeno. A kad tamo ono je iza tih oluja bivalo snažnije, bujnije, plodonosnije. To je tim začudnije, što znamo iz povijesti, da su nekoji drugi Redovi, koji su imali slavniji početak i u zemaljskom pogledu bili kudikamo bolje situirani nego li siromašni naš Red (n. pr. Templari i uopće viteški redovi) tekom vremena nastradali, pače i izginuli. Bilo je također Redova, koji su u početku razvili veću kulturnu djelatnost, nego franjevački Red (n. pr. Benediktinci), ali su ipak vremenom znatno opali i mjesto napredovanja opaža se kod njih stagnacija, pače po nekim stranama (n. pr. kod nas) opadanje i iščeznuće.

A franjevački Red? Bilo je doduše i kod njega gdjegdje zastoja, bilo je sporadičnog opadanja; u vrtlogu bure otpao je gdjegdje koji list ili je na pripeklini sunca uvenuo; ali u suštini Red je ostao nepovrijeđen; u sokovima njegovog debla ostala je životna snaga svetog Utemeljitelja.

2. Životna snaga franjevačkog Reda.

Što je davalo franjevačkom Redu tu životnu snagu tečajem svih ovih sedam stoljeća? Što je učinilo, da je prkosio olujama, da je iz borba izišao jači, da je mogao razvijati sve to veću djelatnost među narodima svega svijeta?

4. — NAŠI BISKUPI.

Dr. Antun Bauer,
nadbiskup zagrebački i metropolita
franjevački trećoredac.

O. Ivan Rafael Rodić,
nadbiskup beogradski i metropolita,
franjevac.

Dr. Ivan Ev. Šarić,
nadbiskup vrhbosanski u Sarajevu
i metropolita — franj. trećoredac.

Dr. Nikola Dobrečić,
nadbiskup barski i primas Srbije,
franjevački trećoredac.

Presveti Oltarski Sakramenat bio je Serafinskom Ocu najbogatiji izvor njegove serafinske ljubavi prema Bogu. Sv. Franjo rado je pohađao Isusa u Presvetom Oltarskom Sakramentu. Sv. Franjo svakidan je slušao sv. Misu. Sv. Franjo često je puta primao Tijelo Isusovo....

I mi ćemo sa sv. Franjom ljubiti našega Isusa i nećemo imati i poznavati boljeg prijatelja na svijetu od Njega, od Božanskog Isusa u Presvetom Sakramentu. I On će onda biti nama najbolji prijatelj na umoru. Bit će i ostat će s nama onda, kad se dan našega života stane spuštati. A iza smrti bit će nam ne strogi sudac naših grijeha, već dobri Spasitelj i vječni Usrećitelj naš. Pa stoga neka nam bude svima Presveti Oltarski Sakramenat, kao i sv. Franji Asiškom, uvijek ovdje na zemlji drago Sunce ljubavi i milosti da nam onda iza ovoga života zasja u nebeskoj slavi kao slatko Sunce Vječne Ljubavi u svoj svojoj božanskoj svjetlosti.

Dr. Ivan Šarić, nadbiskup: »Stope Serafinskog Oca«.

Sveto Pismo na prvoj stranici pripovijeda, da je posred raja zemaljskoga u Edenu bilo jedno divno stablo, koje je imalo čudesnu moć, da krijepi čovjeka i produžuje mu život, zvalo se »stablo života«. Po tumačenju svetih Otaca svaki onaj, koji bi ubrao sa »stabla života« i jeo od njegovog slatkog ploda pomladio bi se i produžio bi si život za nekoliko stotina godina. Nikada čovjek ne bi bio umro, da se mogao hraniti plodom toga čudesnoga stabla.

Za franjevački Red bila je presv. Euharistija stablo života: ona je krijepila njegove članove, ona ih je pomlađivala, ona im ulijevala nove snage, ona im produljivala život u njihovim nasljednicima. Presv. Euharistija bila je, a još je i danas, životna snaga franjevačkoga Reda, te njoj Red ima da zahvali sve najbolje, što ima u svojoj povijesti.

3. Euharistijski život sv. Franje.

Već je sv. Utemeljitelj franjevačkog Reda bio sam prožet euharistijskim životom. Presv. Euharistija bila je središte njegovog mišljenja, govorenja i djelovanja. Početak njegovog savršenog života — ili kako ga neki zovu »obraćenja« — bio je preko sv. Mise u crkvici sv. Damiana, dakle pred Euharistijom. Crkva, dotično presv. Euharistija u crkvama, bio je cilj njegovih čestih pohoda danju i noću. Tom prigodom prodirao je iz srca Svečeva uzdah, koji je ostao u tradicijama našega Reda sve do danas: »Klanjamo ti se, Gospode Isukrste, ovdje i po svim crkvama Tvojim i po čitavom svijetu i blagosivamo Te, jer si svojim svetim Križem svijet otkupio«. U tom uzdahu kao da je Svetac htio izliti svu svoju dušu u čast presv. Euharistije bilo gdje da se nalazi na svijetu, a istodobno kao da je htio upiti svu onu snagu, sav onaj život, što se nalazi u presv. Euharistiji, a to je snaga i život samog Boga, Gospoda i Spasitelja našega Isukrsta. Jer Franjo je javno ispovijedao, da na svijetu ne vidi ništa u tjelesnom pogledu od Isusa Krista nego samo Njegovo presveto Tjielo i Njegovu presvetu Krv. Zato u Krista vjerovati, Kristu služiti znači vjerovati u presv. Euharistiju i nju štovati. Zato je svetačkom smionošću ne samo svoju braću poticao na štovanje Euharistije, nego je i knezovima i poglavicama ovoga svijeta upravio dirljivu poslanicu, u kojoj među ostalim kaže: ».... Zato vas svjetujem, moja gospodo, sa svom ozbiljnošću, da zapostavivši sve brige pobožno

Dr. Kvirin Kl. Bonefačić,
biskup splitsko-makarski, jednoć solinski — franjevački trećoredac.

Dr. Antun Bonaventura Jeglić,
knez-biskup ljubljanski — franjev. trećoredac.

Dr. Josip Marčelić,
biskup dubrovački - fr. trećoredac.

Msgr. Franjo Uccellini—Tice,
biskup kotorski.

Dr. Dionizije Njaradi,
biskup križevački.

O. Aloizije Mišić,
biskup mostarski — franjevac.

»Biskup je otac i Gospodin duša«.
Sv. Franjo Asiski.

primate presveto Tijelo i presvetu Krv Gospoda našega Isukrsta na Njegovu svetu uspomenu«.

Želja je bila serafskoga Oca, da presv. Euharistija zavlada svim našim životom, privatnim i javnim. Oko euharistijskog Kralja treba da se okupe svi poglavice i narodi. K svima nama neka dođe i nad nama svima neka zavlada kraljevstvo Euharistijskog Isusa. Tada ne će biti smalaksalosti u duševnom životu.

4. »Stablo života« franjevačkog Reda.

U duhu svoga Oca franjevci su se okupljali oko presv. Euharistije kao oko »stabla života« i u njoj tražili i nalazili pobude u svom duhovnom životu. Prvi nasljednik sv. Franje na čelu Reda izdao je nalog, da se u crkvama našega Reda ima što dostojnije čuvati presv. Euharistiju. Bio je do tada običaj da se presv. Tijelo Kristovo čuvalo nad oltarom u visećoj posudici. Blaženi Ivan Parens, prvi general Reda poslije sv. Utemeljitelja, naredi, da se po našim crkvama unaprijed čuva presv. Euharistija na sredini oltara, u lijepo za to priređenom mjestu — Svetohraništu. To svetohranište na sredini oltara trebalo je da postane središte, žila kucavica života redovnika franjevca. Redovnički život i nije drugo do jedan oltar — žrtvenik — Bogu na slavu podignut. I kao što oltar gubi svoju najveću odliku, privlačivost, znamenitost, kad mu se oduzme Svetohranište, kad na njemu nema presv. Euharistije, tako i redovnički život gubi svoj najljepši ures, gubi svoju snagu, smisao života, kad nije u njemu euharistijskog života.

Zato sve Konstitucije našeg Reda, kolikogod su se puta mijenjale, vazda su ostale nepromijenjene u određivanju štovanja presv. Euharistije. Kao glavna točka dnevnog reda u našim samostanima propisana je konventualna svagdašnja sv. Misa, kojoj moraju prisustvovati sva braća: misnici đaci i lajici; preko iste braća nesvećenici treba da se pričeste po mogućnosti svakog dana, ali svakako više puta na sedmicu. Osim toga propisan je dnevni zajednički pohod Presvetome, da se pred Njim crpi nove snage u vršenju redovničkih dužnosti. I fakt je, koji se ne može zatajiti: u onim Provincijama i samostanima gdje braća češće dolaze pred Svetohranište, tu je više stege, više kreposti, više redovničkog života.

5. Euharistijski Apostolat Franjevaca.

Nekoji su franjevci išli i dalje. Oni su izmišljali nove načine, da privedu u život štovanje presv. Euharistije i time sebe i vjerni puk većma osnaže u duhovnom pogledu. Tako je bl. Jakov iz

O. Josip Garić,
biskup banjalučki — franjevac.

Dr. Andrija Karlin,
knez-biskup mariborski - fr. trećor.

Dr. Josip Marušić,
biskup senjsko-modruški.

Dr. Antun Akšamović,
biskup đakovački.

O. Dr. Jerolim Mileta,
biskup šibenski — franjevac.

Dr. Josip Srebrnić,
biskup krčki.

»Poštujte i budite pokorni prelatima i crkovnjacima«.
Sv. Franjo Asiski.

Strepe u Poljskoj, gdje je bio nadbiskupom († 1411) ustanovio u Lavovu »vječno klanjanje«. U neprekidnom nizu tekom godine izmijenjivali su se svakoga sata pojedini članovi u klanjanju pred presv. Euharistijom, te nije bilo časa, kad iz Svetohraništa nije strujio euharistijski život u dušu pojedinog člana, koji je tada adorirao, a preko njega u sve ostale članove. — O. Josip da Fermo, kad je g. 1536. s uspjehom propovijedao korizmu u Milanu, da plod njegovog apostolskog djelovanja bude što veći, da život kršćanskog naroda bude što svetiji, ustanovi pobožnost četrdesetsatnog klanjanja. Ta je pobožnost i danas puno proširena i po našim stranama. Kroz neprekidnih 40 sati stoji Svetotajstvo izloženo na glavnom oltaru crkve u moru svijeća i mirisu cvijeća, a pred Njim kleče naizmjence na satove pobožne duše crpeći snage i života u ovoj zemaljskoj dolini suza. — O. Ivan Navarro u Španjolskoj pokrenuo je god. 1584. bratovštinu nazvanu »Časno sužanjstvo Presvetoga«. Obveza članova te bratovštine jest: svake nedjelje prisustvovati pobožno svečanoj sv. Misi, te preko iste od Sanctus do Pričesti držati goruće svijeće u ruci. Te goruće svijeće treba da budu simbolom euharistijskog žara ljubavi, koji treba da prožme svakoga člana.

Glasovita Nadbratovština presv. Oltarskog Sakramenta u Rimu, koja ima svoje ogranke po svem katoličkom svijetu, djelo je također jednog franjevca, kao što su i tolike druge euharistijske ustanove ili ustanovljene ili u velike širene od franjevaca. A svakome je već poznato, da je blage uspomene Lav XIII. jednog franjevačkog Sveca, sv. Paškala Baylonskog, proglasio posebnim zaštitnikom svih euharistijskih ustanova. Time je s najautentičnije strane priznat euharistijski karakter franjevačkoga Reda.

6. Franjevački um u službi Euharistije.

Sve što su mogli stavljali su franjevci u službu presv. Euharistije. Napose ono što je u čovjeku najuzvišenije, svoje umne sposobnosti, posvetili su slavi euharistijskog otajstva. Imade čitavih knjiga, debelih i tankih, u kojima učeni i pobožni franjevci raspravljaju o Euharistiji, tumače to otajstvo, uzdižu ga, potiču vjernike na štovanje istog.

Serafski Naučitelj sv. Bonaventura pored raznih traktata o Euharistiji, napose o sv. Misi, napisao je krasan ciklus govora o Euharistiji na temelju euharistijskog psalma 110: »Memoriam

Dr. Ivan Franjo Gnidovec,
biskup skopljanski.

Msgr. Miho Pušić,
biskup hvarski.

Msgr. Lajčo Budanović,
biskup subotički.

Dr. Dominik Premuš,
pomoć. biskup zagreb. - franj. treč.

Msgr. Vlaho Barbić,
pomoćni biskup dubrovački.

Dr. Franjo Salis-Seewis,
pomoćni biskup zagrebački.

»Moramo ljubiti, častiti i cijeniti prelate svete rimske Crkve«.
Sv. Franjo Asiski.

fecit mirabilium suorum.... escam dedit timentibus se = Napominje nam čudesa svoja.... hranu daje onima, koji Ga se boje.« — Učeni O. Ivan Pekam, englez, učenik sv. Bonaventure, piše pet dubokih djela o Euharistiji; O. Franjo Mayron, učenik Duns Škotov, traktat »o Tijelu Kristovu«; O. Vilim Woodford, englez: 70 pitanja o Euharistiji; O. Ivan Tissington, doktor Oksfordski: »Štit na obranu Euharistije«. To su sve pisci prve dobe franjevačkog Reda. Tko da nabroji kasnije sve do naših dana? I imade li koji franjevački propovijednik, koji nije o Euharistiji više puta govorio?

Na trgu u Rimini, zvan trg sv. Antuna, vidi se još i danas mala osmerokatna crkvica, sagrađena g. 1427. od Pietra di Guido Ricciardelli della Camminata. Crkvica je podignuta na mjestu, gdje predaja veli, da je gladna mazga poklekla pred Svetotajstvom, koje je tamo donio sv. Antun Padovanski, da tim čudom razmekša tvrdoglavost krivovjerca, koji nije htio vjerovati u Euharistično otajstvo. U toj crkvi čitaju se ove riječi: »Divo Antonio olim heic concionante — Eucharistiae Sacramenti miraculo — non pauci ad fidem Christi deducti. = Dok je ovdje jednoć sv. Antun propovijedao — čudom svetotajstva Euharistije — mnogi su se obratili na vjeru Kristovu«.

U kolikim crkvama moglo bi se staviti sličan natpis gdje su se propovijedanjem sinova sv. Franje o presv. Euharistiji toliki i toliki na pravu vjeru i na kršćanski život obratili!

7. Izvor franjevačke svetosti.

Kraj takovog štovanja presv. Euharistije u franjevačkom Redu, nije se čuditi, da je franjevački Red, Red Svetaca. Jer kao što presv. Euharistija daje životnu snagu čovjeku, to ona istodobno jest i izvor svetosti. Tà ona i nije drugo do presveta osoba Krista Gospoda, koji je »punina savršenstva«, kako Ga nazivlje sv. Pavao; »pun milosti i istine« kako ističe sv. Ivan Evanđelist u prologu svog Evanđelja, pridodajući, da »od punoće Njegove svi mi primismo, milost za milost«. Tko je dakle bliži Euharistiji taj mora biti svetiji.

Doduše nijesu svi članovi franjevačkog Reda bili, a niti su danas, sveci, ali ipak, — to možemo slobodno ustvrditi — nijedan Red nije dao Crkvi toliko Svetaca i Svetica, koliko franjevački Red. Samih kanonizovanih Svetaca i Svetica prvog, drugog i trećeg Reda imade na broju 85 (osamdeset i pet); a blaženih, koje se Misom i Oficijem štuje, 169. Izuzevši poglavite svetko-

5. — NAŠI FRANJEVAČKI PROVINCIJALI.

O. Mavricije Gugić, provincijal provincije sv. Jerolima u Dalmaciji.

O. Bonavent. Dr. Burić, provincijal oo. konventualaca.

O. Lino Prah, provincijal oo. Kapucina.

O. Bono Zec, provincijal oo. trećoredaca.

O. Vendelin Vošnjak, provincijal hrv. provinc. sv. Ćirila i Metoda.

O. Lujo Bubalo, provincijal prov. Uzneš. B. D. M. u Hercegovini.

O. Petar Čorković, provincijal sv. Križa u Bosni.

O. Regalat Dr. Čebulj, provincijal provincije sv. Križa u Sloveniji.

O. Petar Dr. Grabić, provincijal presv. Otkupitelja u Dalmaciji.

Strogo zapovijedam Braći, da se pokoravaju svojim ministrima (provincijalima) u svemu, što su obećali Gospodinu obdržavati, a nije protivno njihovoj duši i našemu pravilu. **Pogl. X. Pravila sv. o. Franje.**

vine i njihove osmine, te nekoje opće poznate Svece, franjevački Misal i Brevijar isključivo su ispunjeni Svecima i Blaženima franjevačkoga Reda. A tko da izbroji svu onu četu svetih i blaženih franjevaca i franjevkinja, koji nemaju časti oltara, ali zato imađu mjesto među Svecima u raju, a mnogi čekaju još na kanonizaciju?

Pa kad listamo živote tih Božjih ugodnika, nalazimo kod njih poput zlatne niti jednu zajedničku crtu, koja se povlači od svetog Utemeljitelja, pak sve do naših dana, u životima svetih franjevaca: veliku pobožnost prema presv. Euharistiji. To jest, malo sam kazao. Nije to samo pobožnost presv. Euharistiji: to je neko zbliženje s istom, stopljenje s njome, jedan život s njome: euharistijski život.

Tu je na prvom mjestu sam serafinski O t a c s v. F r a n j o, o kojemu životopisci ističu, da je presv. Euharistiju častio svim srcem, te joj je prikazivao na žrtvu sav svoj život. »A kad je primao slatkog i prečistog Jaganjca — donosim doslovce riječi Tome Celanskog — darivao Mu je svoj duh onim gorućim žarom, koji je sveđerno gorio na oltaru njegova srca«. Sv. Bonaventura pridodaje, da je u tim časovima, u združenju s euharistijskim Isusom, Franjo kao duševno opojen obično padao u zanešenje.«

Tu je majka Klarisa, prvakinja drugoga Reda, s v. D j e v i c a K l a r a. Nju je vidjeti naslikanu s presv. Euharistijom u ruci na uspomenu pobjede nad divljim Saracenima, koji su htjeli napasti nju i njezine čiste drugarice. Ali nije samo to bio momenat, kad se Klara utekla pod okrilje svetotajstvenog Isusa. Ona je bila kao opojena zaručnica »Pjesme nad pjesmama«, koja je željela stanovati u sjeni Onoga, koji je bio žudnja njezinoga srca, izvor njezine najčišće radosti, a to je bio svetotajstveni Isus. To isto vrijedi i za njezinu sestru sv. Agnezu i za mnoge njezine duhovne kćeri.

Tu je kao osobiti svetac Euharistije s v. P a s k a l B a y l o n s k i, kojega nije moguće ni zamisliti bez Euharistije, jer i život njegov nije bio drugo do jedno svedjerno čašćenje presv. Euharistije. Kucaji Paškalova srca bili su za svetotajstvenog Isusa, uzdasi njegove duše samo njemu upravljeni.

Tako su se i Antun Padovanski i Bonaventura, i Brnardin Sienski i Ivan Kapistran i Petar Alkantarski i Jakov iz Markije i Leonardo iz Porto Maurizio i stotine, pače hiljade i hiljade duhovne djece sv. Franje napajali na vrutku presv. Euharistije, tu srkali sok, koji je mijenjao svu unutrašnjost njihovu, čistio mo-

žebitne mane i nesavršenosti njihove ljudske naravi i sve ih više usavršavao »prema punoći mjere života Kristova«, kako govori sv. Pavao, da budu u svemu slični Kristu Gospodu. Danas se oni štuju na oltarima, jer i dok su bili na zemlji, kraj oltara je bilo najdraže mjesto njihova boravka; danas se njima u počast sv. Mise prinose, jer su oni već za života sebe prinosili Bogu na žrtvu kraj žrtvenika euharistijskog Isusa.

8. Krvna veza.

Nema jače veze od krvne. Sam božanski Spasitelj kazao je, da nema veće ljubavi od one, kad tko položi život za drugoga. On je to sam činom pokazao. On je svu svoju dragocjenu krv za nas prolio i tim nam dao najočevidniji dokaz svoje velike, neizmjerne ljubavi prema nama.

Ima među franjevačkim Redom i presv. Euharistijom također krvne veze. Franjevački Red dao je mnogo mučenika za Krista, a među tima imade specijalno m u č e n i k a z a E u h a r i s t i j u. Tu su nadasve glasoviti G o r k u m s k i m u č e n i c i, devetorica na broju: P. Nikola Pik, gvardijan franj. samostana u Gorkumu, i njegova braća: Jerolim, Teodorik, Nicasij, Wilad, Gotfried, Antun Werden, Antun d'Horneire i Franjo. Oni su u borbi proti krivovjernim Kalvinima naglašavali realnu prisutnost Kristovu u presv. Euharistiji. Kad su ih radi toga propovijedanja bacili u tamnicu i mučili, nijesu se ni časkom pokolebali u svojoj ustrajnosti; oni su i krvlju zasvjedočili svoju duboku vjeru u božansku istinitost svetotajstvenih prilika. Bilo je to g. 1572. Crkva ih je proglasila svecima i štuju se na 9 srpnja kao osobiti Mučenici Euharistije.

Tu je O. I v a n F o r e s t i petnaest drugih franjevaca za vremena okrutnog engleskog kralja Henrika VIII. I oni su radije krv prolili i dali se pogubiti, nego da zanijeću realnu prisutnost Isusovu u presv. Euharistiji.

Krv tih divnih Mučenika Euharistije — a bit će ih i još, za koje se ne zna iz doba turskih i krivovjerskih progonstva — spojila je sav franjevački Red najjačom, najintimnijom vezom sa presv. Euharistijom. Krv franjevačkih mučenika pomiješala se s Krvlju prečistoga Jaganjca u presv. Euharistiji, a iz te smješane krvi provire sveđer nova snaga franjevačkom Redu, da vrši uzvišenu misiju među narodima, započetu od njegovog slavnog Utemeljitelja, čiju sedamstotu godišnjicu blažene smrti ove godine sa zanosom srca i preugodnim sjećanjem slavimo.

IV. EV. ŠARIĆ:

NA ALVERNU.

O noći! Topla, proljetna, mjesečna, duboka noći!
Ti si sva puna nježne, tajanstvene moći,
Puna mirisnog procvjetalog cvijeta,
Puna utjehe sa drugoga svijeta;
I okrilje tvoje toplo je i blago,
Duši ranjenoj drago,
O noći, svijetla proljetna
noći!

I jedne takove preslatke
noći
U njezinu cvjetnome raju
I najmekšem zagrljaju,
U njezinoj vedroj samoći
Na Alvernu brdu
Franjo Serafski stao na crnu
hridinu tvrdu.
U gruboj je prosjačkoj
dugoj haljini,
U gluhoj je ponoćnoj tišini,
Na alabastarnoj mjesečini.
I upao Svetac u misli neke
Žive, dukobe, daleke . . .

I na Alvernu baš je tada
Ozvala se pjesma slavulja
mlada,
Slatka pjesma kao nada.
Sakriven u obližnjem lugu,
Pun čeznuća i bola
Uzdisao slavulj srca svoga
tugu.
O tužna pjesmo iz slavuljeva gnijezda,
Ljepša si od najljepših zvijezda,
Što mlade, sitne i pune plama
Trepte nad tamnijem šumama!

6. — **Alverna na Košljunu.**

Svetac Serafski duboko, gorko i lagano,
Mirno, toplo i glasno uzdan'o.
Kao da mu se strijela u prsa zabola,
Kad čuo pjesmu slavuljeva bola.
Tvrdo spava na Alvernu ta crna hridina,
Sklopila čvrsto oči i mirna, zelena dolina.
Ni listak da bi se makar lako
Na kriocu lahora pomako.
Samo brz potok niz brdo žubori,
Samo mlad slavulj od čeznuća gori
I prekida jednako tu mrtvu tišinu,
Da udahne u nju život i milinu.
Ta pjesma ljubavi vjerne
I tvrđe od tebe, tvrdi Alverne,
Nježna i sveta Franjina prsa raskinu.
I Svetac Serafski pade na koljena.
Pade na kamen goli
I krupne suze na kamen proli.
Duša mu sva skrušena,
Kao suza, kao kristal čista,
Višnjemu se Bogu moli,
Na mjesečini obraz mu blista,
I pogled mu kao u Hrista,
Pogled s uvela obraza,
Pogled velikog izraza.
I Svetac Serafski, pun svojih svetih rana i muka,
U molitvi vapije i plače
Sve jače i jače,
Gordo, tajanstveno, bez jauka . . .

O gordi vapaju nadzemnoga svijeta!
O pjesmo snage i najvišeg poleta!
Serafska pjesmo zanosna, blaga i sveta!
Žudno te slavulj mlad sluša u lugu
I divi ti se, divi
Kao svojemu najboljem drugu.
O pjesmo sveta,
Puna ljubavi mlade,
Puna vjere i nade!
O mirise nebeskog cvijeta!
Ti bratu slavulju ublaži bol i tugu.

I slavulj ti se svu noć divi i divi.
O pjesmo nadzemnoga svijeta,
Živi nam, živi!
I uvele zovi snove
U bašče sunčane nove!
I umekšavaj na srcu kamen,
I pružaj očaju i duši lijeka.
Na vijeke vijeka!
Amen.

POŠTOVANJE SV. FRANJE PREMA SVEĆENICIMA.

Poznato je iz ono malo spisa, što ih je napisao sv. O. Franjo, a doprli su do nas, da je Svetac gojio izvanrednu ljubav i štovanje prema svim svećenicima.

FRANJINA VJERA U SVEĆENIKE.

Svaka i najveća stvar i osoba na ovome svijetu čine nam se sitnom, neznatnom i ništetnom, gledamo li je samo umrlim očima i kratkim razumom. Nadnaravna, božanska vjera uči nas poznavati i cijeniti stvari i osobe, šta su one u sebi. Voda je posve obična stvar, ali sv. Franjo po vjeri gledao je u vodi ono, čime na krštenju postajemo djeca Božja i baštinici kraljevstva nebeskoga, zato nikad nije bez očite nužde gazio nogama po vodi, već bi je rukom ili čime drugim crpao, kad bi se umivao ili prao bose noge. Slično je on cijenio i volio »sestru« vatru, jer u njoj je gledao veliki dar Božji, da i jedan jedini dan bez nje ne možemo biti. Koliko onda više očima vjere gledao je Franjo i cijenio ljude, osobe? Njemu su i razbojnici bili »draga braća«. U žaru ljubavi bližnjega odvraćao je svoje misli od njihovih zlodjela te poput Isusa motrio u njima sliku Božju, ljubezno s njima općio, blagovao i nastojao da ih obrati i pomiri s Bogom.

Među ljudima najveći su našemu sv. Ocu i najodličniji svećenici. Velika je bila Svečeva vjera u svećenike. U svojoj zadnjoj Oporuci izjavljuje, da mu je Gospod udijelio i sada još dijeli toliku vjeru u svećenike, što živu po načinu svete Rimske Crkve, da bi k njima letio i tada, kad bi ga oni progonili i tjerali od sebe. To mu se uprav i zgodilo u jednoj prigodi. Dok je Svetac ušao u stan nekoga svećenika i ponudio mu se, da će propovijedati njegovim župljanima, ovaj ga otjera kroz jedna vrata, ali domalo eto Franje nazad kroz druga vrata. Na koncu mu je svećenik dopustio, šta je tražio.

Sv. Franji sâm Bog je objavio, da on i njegova braća imaju svijetu propovijedati pokoru, mir i dobro. On i braća polovicu života ulagali bi u molitvu, a drugu polovicu u propovijedanje. Sâm sebe je zvao **Glasnikom Velikoga Kralja**. Ali uza svu zapovijed s Neba da propovijeda — nikad nije htio propovijedati narodu, ako mu svećenici ne bi dozvolili. U istoj Oporuci piše svojoj braći redovnicima: »Da bih ja bio mudar kano Salamon, a namjerio bih se na siromašne svećenike ovoga svijeta, tad na župama, gdje oni borave, ne bih propovijedao bez njihove dozvole.«

Franjo časti i poštuje ne samo svećenike, što po mjestima vrše službu dušobrižništva, već bez razlike sve svećenike, sve bogoslove, sve propovjednike. U navedenom Testamentu nastavlja: »Imamo častiti i štovati sve bogoslove i one, što nam navještaju Riječ Božju.«

Još većma će nam odskočiti prezamjerna vjera asiskoga Ubožara u svećenike, kad dalje razmotrimo:

PRAVILA, KOJIH SE FRANJO DRŽAO U ŠTOVANJU SVEĆENIKA.

Najvažnije pravilo, koga se Svetac doslovce držao u odnosima sa svećenicima, dao je napisati u Oporuci ovim vrlo jednostavnim ali i uzvišenim riječima: »**Ne ću da u svećenicima gledamo grijeha.**« Franjo je htio s ovim reći: kad svećenik što i pogriješi, pa nek je to i javno i teško, mene ne ide da ga sudim i osuđujem; šta više, ja ću odvraćati oči od njegova grijeha, a svećenik će ostati preda mnom kao da i nije sagriješio. Dakle Isusovu nauku i zabranu, **da nikoga ne sudimo, eda mi za to ne bi bili osuđeni** (Mat. 7, 1), **i kako smijemo gledati trun u oku svoga brata, a greda nas ne žulja, što je u našemu oku?** (Mat. 7, 3) — sv. Franjo posebnim načinom svraća napram svećenicima, u kojima on ne će da vidi ikakva grijeha. Franji su sveti i časni svi svećenici. Neka netko ima na sebi svećenički Red — njemu je on odmah drugi Krist na zemlji.

Jednom neki opaki kršćanin — redovito samo slabi kršćani zamjeraju tuđim pogreškama, a dobri zatvaraju oči pred njima — pred sv. Franjom upači prstom na nekoga svećenika, koji doista bio upao u javne mane i upitat će našega sv. Oca: Kako da mi župljani vjerujemo i častimo našega župnika, kad on sablazno živi? Kao odgovor — naš veliki sv. Franjo ni pet ni šest, već odmah klekne pred tim slabim svećenikom, poljubi mu ruku i odvrati tome, što ga je pitao: »Ja ne znam, da li su uistinu ove ruke zakaljane... U svećeniku ja častim Božjega zastupnika. On za sebe može biti opak, ali za mene je on dobar.«

Drugom zgodom opominje Svetac svoju braću: Gdjegod sretnete svećenika, ponizno se pred njim poklonite i iskažite mu svoje poštovanje ne obazirući se pri tome, da li je on bogat ili siromašan, dobar ili zao. To je premalo — svećeniku se glavom nakloniti ili pasti pred njim na koljena i poljubiti mu ruke: valja ljubiti svećeničke noge i skute njegove dolame.

7. — **Zadnja Večera u Zadru.**

Naš sv. Otac nikako nije dozvoljavao, da radi njega svećenici trpe štogod u vremenitim stvarima. I čudesima im je pritjecao u pomoć, samo nek imadu čime živjeti, eda bolje rade na spas dušâ. Nekom prigodom tako je svijet trčao za Franjom, da ga vidi i čuje njegovu propovijed, da je pri tome polomio i otrunio vinograd nekoga svećenika. Potuži mu se oštećeni župnik i na njega i na svijet. Franjo se pomoli Bogu te na jesen čudesnim načinom iz ono malo preostaloga grožđa sve se bačve ko oko naliju, kao nikad prije.

RADI ČESA JE FRANJO ŠTOVAO SVEĆENIKE?

Otajstvo sv. Euharistije vas je i jedini razlog, što je Sveca uprav silio, da zamjernom ljubavlju i neograničenim povjerenjem časti i štuje sve svećenike bez razlike.

Euharistija zatvara Franjine oči i zaustavlja njegovu pamet, da ne gleda u svećeniku grijeha i ne sudi ga. U odgovoru spomenutom opakom kršćaninu nadoda mu i ovo: Sve da i jesu grijehom okaljane ruke ovoga svećenika, ne bi to ništa udilo svetosti i vrijednosti Sakramenata, što ih on dijeli. Njegove ruke tiču euharistijskoga Gospoda i radi Njega ja poštujem svećenika. Franjo zato ne će da pazi na grijehe svećenikâ, jer — veli u Oporuci — u svećenicima gledam Sina Božjega, i oni su moji gospodari; a i zato — slijedi sv. Otac — jer na ovome svijetu ništa tjelesnoga ne vidim da je ostalo od previsokoga Sina Božjega doli Njegovo Presveto Tijelo i Krv, što ih sami svećenici primaju i oni jedini daju drugima na pričesno blagovanje.

Serafski Otac radi toga nuka braću, da se klanjaju pred svećenikom i ljube mu skute, jer »svećenici podijeljuju časne i presvete sakramente« — jer »oni nam daju duh i život«, koji je nadasve plod sv. Euharistije.

I ovu opomenu ostavio nam je sv. Otac upogled svećenikâ:

»Blažen je svaki sluga Božji, koji se pouzdaje u svećenike, kojih je pravi život i živu po propisima sv. Rimske Crkve. Jao onima, što preziru svećenike. Neka se može naći grešnih svećenika, ali ih nitko ne smije prezirati. Bog je sebi pridržao pravo, da On sam sudi svećenike. Što je svećenička služba oko Presv. Tijela i Krvi Gospodnje uzvišenija nad svim ostalim službama, tim teže griješe oni, što osuđuju svećenika, i gori je ovaj grijeh protiv svećenikâ nego li proti ostalim ljudima.«

*

Svi kršćani, štujmo, častimo i u svemu budimo na ruku našim svećenicima. O nikome, a pogotovo o svećenicima ne govorimo rđavo. Ne pretresajmo ih. U svećeniku gledajmo Krista na zemlji. Branimo svećenike protiv navala zlih kršćana. Osobito ova napomena vrijedi za čitatelje »Euharistijskoga Glasnika«. Kao i sv. Franju neka nas Euharistija potiče, da svećenike volimo i ne gledamo u njima grijeha — jer po Euharistiji oni su naši duhovni gospodari.

Fr. Leonard Bajić.

IZ POSLANICA SV. FRANJE.

Bog je duh. Nitko nikada ne vidje Boga. Jer Boga, koji je duh, ne može vidjeti doli duh. Duh je koji podaje život, tijelo je ništa. Ali i Sina, jer jednaka Ocu, ne može se vidjeti drugačije nego li kao Oca i Duha Svetoga. S toga se razloga izgubiše i osudiše svi oni, koji, i ako vidješe Sina u ljudskome tijelu, ne vidješe duhom njegovog božanstva i ne povjerovaše, da je on Sin Božji. A radi istoga razloga osuđuju se i dandanas svi, koji, i ako gledaju prilike presv. oltarskoga sakramenta u rukama svećeničkim, duhom ne vjeruju u Kristovu stvarnu nazočnost u njima, ma da im to jamče i njegove vlastite riječi: Ovo je tijelo moje, ovo je krv moja; ili: Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni, ja u njemu.

Stoga svi, koji primaju presv. tijelo Gospodnje i piju njegovu krv, moraju imati duh vjere...

* * *

Djeco Adamova, do kada ćete biti tvrda srca? Zašto ne priznate istinu i ne uzvjerujete u Sina Božjega?...

Svagdano se on ponizuje kao što se ponizio kadno se uputio u utrobi prečiste Djevice. Svagdano on dolazi među nas u čednim prilikama. Svagdano on ostavlja svoje prijestolje uz Oca i silazi u ruke svećeničke, na naše oltare. I kao što ga apostoli gledahu u ljudskom tijelu, tako ga i mi gledamo u prilici posvećenoga kruha. Pa kao što ni oni ne gledahu svojim tjelesnim očima nego samo tijelo, a duhom vjerovahu i gledahu u njemu Boga i Gospoda, tako i mi našim tjelesnim očima gledamo samo prilike kruha i vina, a duhovnim očima moramo vjerovati i gledati na oltaru njegovo presv. tijelo i presv. krv.

I na taj način je Gospod vječno među svojima, kao što i on sam govori: Ja sam s vama do konca svijeta.

* * *

Najponiznije vas molim, da ne zaboravite i ne odnemarite Gospoda i zapovijedi njegove zarad briga i skrbi ovoga svijeta, budući svi, koji se od njega udalje, bivaju prokleti. Stoga vas savjetujem, da pustite po strani vremenite stvari, te da pobožno i bogobojazno primate presv. tijelo i presv. krv Gospodnju po njegovoj želji.

* * *

U poslanici na svećenike, u kojoj ovima preporuča da paze na čistoću i ljepotu sv. posuda, koje im služe pri sv. misi, opaža: Velika je ludost i neoprostiva pogreška imati uza se Gospoda a skrbiti se za kojekakve stvari ovoga svijeta. Dršći čovječe, tresi se zemljo i kliči nebo kada ugledate u rukama svećenika Krista Sina Boga živoga! O divnoga li veličanstva, neshvatljivoga dostojanstva! Uzvišene li poniznosti, poniznoga li svemogućstva gospodara svega stvorenoga! Bog i Sin Božji ujedno ponizuje se da se sakrije u priliku kruha, eda nas spasi!

Braćo, promišljajte često o poniznosti našega Boga i rastvorite mu svoja srca. A i vi se s njime snizite i ponizite, eda budete s njime uzvišeni. I ne pridržite mu ništa od svoga, već nek vas on zaposjedne čitave, — ta i on se sav dariva vama...

8. — Sv. Franjo u Dubrovniku.

* * *

Sv. Franjo nije samo tako govorio, već on je tako i radio. Radio je to potpunije i savršenije od ikoga. A i Krist je to posvjedočio predivnim načinom dvije godine prije Franjine smrti. Na brdu Alverni označio ga je znakom svojih pet rana i time je jasno rekao, da je Franjo između sviju smrtnika njemu najsličniji i da je njegov najpotpunije.

I u tome je sva veličina sv. Franje: da je bio »drugi Krist«. A to je postao samo i jedino po svojoj savršenoj ljubavi prema Kristu, u čiji se je on naručaj bacio poput nestašnoga djeteta, i koga je on grlio uvijek i u svemu, ali nadasve u presv. prilikama posvećenoga kruha i vina u svećenikovim rukama preko sv. mise.

R.

ALVERNA.

U samom već početku imao je Franjevački Red više samostana, koji bijahu vrlo zgodni za promatranje, i kamo se je isti sv. Utemeljitelj sa svojom braćom često zaklanjao prije nego li bi poduzeo kakav apoštolski rad među narodom, pa i onda kad bi htio da počine tjelesno a okrijepi se duševno.

Između svih tako zvanih »Ritiri« najmiliji mu bijaše onaj na brdu Alverni u Toskani.

Godine 1213. prolazio je Franjo pješke kroz plemićki grad Montefeltro, u kojem se upravo tog dana slavila neka svečanost. Nakon svršene vanjske svečanosti upotrijebi Franjo zgodu, te stade propovijedati narodu uzvisujući nebeske nade nad zemaljskima.

Grof Orlando dei Cattani, gospodar Chiusi, pođe iza propovijedi k Franji, i ponudi mu brdo Alvernu kao zgodno mjesto za promatranje. Franjo drage volje primi ponudu, i nakon malo vremena pošalje braću da zaposjednu mjesto.

Brdo bijaše veoma strmo, puno prodolina i ponora. Tradicija hoće, da su ove raspukline nastale za potresa prigodom Isusove smrti. I ako toj tradiciji ne možemo dati vele važnosti, ipak ovo brdo ima nešto zajedničkog sa Golgotom, kako ćemo vidjeti.

Dvije godine pred smrt Franjinu dogodi se, da se jedne noći bratu Iliji prikazao neki svećenik obučen u bijelo odijelo i rekao mu: »Ustani, brate, i reci bratu Franji, da se je navršilo 18 godina otkad se je odrekao svijeta i služi Gospodu: ne preostaju mu još ako ne samo 2 godine života na ovoj zemlji, iza kojih pozvat će ga Gospod k sebi.«

Ta izvanredna vijest potaknula je Franju da se povuče u samoću Alverne. Uzme sa sobom četiri brata, koje je najvećma ljubio, Masea, Rufina, Angela Tancredi i Leona, te s njima uzađe na brdo svrhom srpnja. U društvu braće proslavi blagdan Uznesenja Marijina na nebo, a nakon toga povuče se u pustinju i započe post od četrdeset dana u čast sv. Anđela.

Odmah u početku kadno se svom dušom dao na molitvu i uronio u razmatranje nebeskih stvari, oćuti u sebi neku osobitu nutarnju radost, koja ga je kao nikad prije ispunila čudnovatom slatkoćom i pouzdanjem u Boga. Htjede da upotrijebi to duhovno raspoloženje, pa prodre u tajne namisli Božje; a to ne kao da bi

htio ispitivati, kako kaže sv. Bonaventura, neshvatljivu veličinu Božju, već da kao vjerni sluga ispita volju Oca nebeskoga, s kojim hoće da se potpuno sjedini.

Govorio je, dakle, Bogu i zaklinjao ga, da mu pokaže put, kojim će da ga vodi kroz ove dvije godine života. Nakon duljeg razmatranja razumio je, da mu Bog namjenjuje velike boli. Franjo se pokori volji Božjoj pripravan da trpi sve duševne tjeskobe i tjelesne patnje, proseći samo, da mu nebeski Otac potpuno očituje svoju sv. volju.

Jednog dana pođe u bližnju samostansku kapelu, prostre se pred oltarom moleći Božju dobrotu, da se udostoji te mu napokon očituje svoju sv. volju. Kao nekad na početku svog obraćenja, tako i sada uzme knjigu sv. Evanđelja, položi je na oltar, prekriži se i otvori je sa strahopočitanjem. Namjeri se na mjesto koje pripovjeda o muci Spasiteljevoj. Za veću sigurnost otvori knjigu još 2 puta, pa se svaki put namjeri na mjesto istog sadržaja. Odmah bude prosvijetljen i shvati, da mu je još mnogo trpjeti prije nego li uniđe u kraljevstvo nebesko. Ne zbuni se ni malo, pripravan sve trpjeti pa i istu krv proliti za Isusa.

9. — **Stigmate na Hvaru.**

Franjo je osjećao sve veće duhovne slasti kod molitve i promatranja nebeskih stvari. Činilo se, da je često zaboravljao na ovaj svijet, na potrebe tijela; živio je tijelom na zemlji, ali duhom je već u raju uživao nebeske slasti. Međutim ovo veselje posta potpuno 3 dana prije nego li se u njemu imalo zbiti ono, što mu bijaše očitovano. Koji dan pred svetkovinom Uzvišenja sv. Križa, a kako neki hoće, na sam blagdan, pođe Franjo malo podalje samostana, baci se na koljena i moljaše: »Gospode Isuse Kriste, dvije te milosti molim prije nego li umrem. Prva je, da osjetim u

svojoj duši i u svom srcu koliko je to moguće onu bol, koju si Ti, mili Isuse, osjećao i podnio u svojoj gorkoj muci i smrti. Druga je milost, za koju te molim, da bih u svom srcu osjetio onu prekomjernu ljubav, koja je Tebe raspaljivala, i koja je Tebe, Sina Božjega, nagonila, da sve ovo dragovoljno za nas grešnike podneseš.«

Nakon ove molitve takvo je sažaljenje osjećao spram Raspetoga, da je zaboravio na prirodu, na ljude, na samoga sebe. Potpuno se udubi u Onoga, koji se je žrtvovao za nas. Kad najednom opazi u dalekoj visini jednog Serafina u ognju svjetlosti, sa šest krila, od kojih se dva dizahu nad glavom u vis, dva lećahu, a preostala dva prekrivahu tijelo. Prikaza je munjevitom brzinom letjela prama Franji, i kad se u nekoj većoj blizini zaustavila, mogao je da između krila prikaze raspozna križ i na njemu rukama i nogama pribita čovjeka. Propeti je izgledao izvanredno lijep. Franju spopade neizreciva radost zbog milog pogleda, koji njemu bijaše upravljen, ali je ujedno osjećao preveliku bol na pogled trpećeg Spasitelja. Promatrao je prikazu, ali nije mogao da shvati njezino značenje.

Međutim ga Raspeti Isus prosvijetli da shvati njegovu nakanu, t. j. da treba da se on preobrati u sličnost propetog Isusa, kako veli sv. Bonaventura, ne mučeništvom tijela, već žarom srca.

Franjo se nakloni svom dragom Spasitelju, od koga ču riječi, koje nije nikad za života ikome očitovao, jer valjda nadvisivahu shvaćanje ljudskog razuma.

Nebeska prikaza iščeznu, ali se brzo prikaže slika Propetoga na tijelu Franjinu.

Dok je duh Franjin uživao uvijek nove radosti, dotle se na njegovom tijelu stadoše pokazivati znakovi razapinjanja. Njegov desni bok pokazivao je crvenu, krvavu ranu, kao da bi je zadao bio ubod sulice. Iz ove rane tekla je neprestano sv. krv i kvasila je haljine. Ruke i noge bijahu probodene čavlima na način, kako je Franjo vidio u Propetoga. Na dlanu ruku i s gornje strane nogu opažala se okrugla i crna glava čavala, koja se sastojala od mesnate mase; s druge pak strane ruku i nogu izlazili su kao čekićem zavrnuti oštri šiljci čavala.

Uzvišen u duši nad nebeske Serafine i propet u tijelu vapio je Franjo s velikim Apoštolom: Evo sam razapet s Kristom na križu: Živim ja, ali ne više ja, već u meni živi Krist. **O.**

IV. EV. ŠARIĆ:

PRED OLTAROM BOŽJIM.

Bila mi je duša kao groblje sama,
Bila mi umorna i sva u suzama.

Tada sam, Gospode, k Tebi pohitio,
Ti si meni uvijek tako blag i mio.

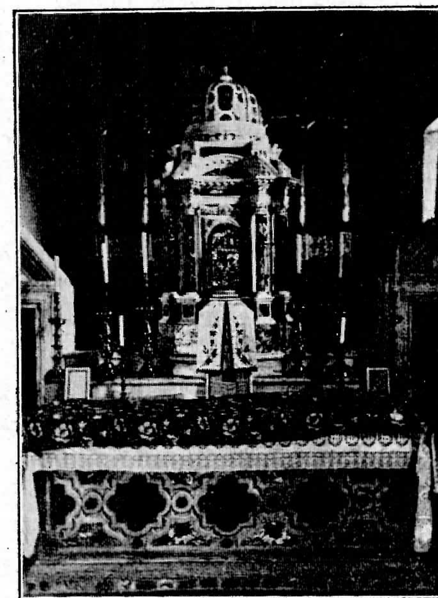
Ravno sam pošao pred Oltar Tvoj sveti,
Pred kojim dan i noć vječno svijetlo svijeti.

Crkvu je sve gušća zasipala
tama,
U crkvi disala moja duša
sama.

Uzdisala Tebi, Gospode,
sve jače,
Tako samo dijete svome
ocu plače.

Ko siroče dijete ona Ti se
moli
I kazuje mjesto, gdje je
jako boli.

Ti si joj šaptao mile, blage
riječi,
Tako samo pjesma u Tvom
Nebu ječi.

10. — **Svetohranište na Poljudu.**

I moj pogled u Te sve prodiro više,
I tužna mi duša uzdisala tiše.

Ti si je svjetlošću obasjao tajnom,
Ti je utješio utjehom beskrajnom.

A pred crkvom buka, žurba, mrko čelo,
O, da ljudi znadu, gdje je miru vrelo!

SVETI FRANJO I GLAZBA.

Veselje je karakteristika franjevačkog Reda, pa se stoga i kaže »Franjevačko veselje«. To je baština od svetog Oca, koji nije znao za tugu nego jedino, kada bi netko uvrijedio ljubljenog Isusa.

Već kao mladić bio je Franjo vođa veselog asiškog društva, koje ga je zvalo svojim knezom i gospodinom. On je s njime prolazio asiškim ulicama i uz glas gitare oživljavao svoje rodno mjesto. Franjo je bio s ocem u trgovačkim poslima u Francuskoj, pa je u Provansi naučio lijepe trubadurske popijevke, koje su zanašale ondašnji svijet. Te pjesme nijesu samo zanašale svakoga, nego su u pravom smislu riječi zaluđivale mlado i staro, muško i žensko, bogato i siromašno, učeno i neuko, crkovno i svjetovno. U jednu riječ: moći trubadurske pjesme nije se mogao nitko oteti.

Koje čudo, da je Franjo, sanjar viteštva i slave, a koji je u sebi ćutio moć budućeg velikana i vojskovođe, tako prigrlio pjesmu, koja ga je uz druge viteške čine imala podići na najviši vrhunac slave? Glas mu je bio jak, sladak, jasan i zvučan, kako vele njegovi životopisci, a savremenici ga nazvaše »Orfejom srednjeg vijeka«, ne samo radi njegove moći u izmirenju zavađenih duhova, već i radi njegove neobične ljubavi i zanosa za glazbom.

Milost Božja taknu Franju i promijeni ga tako, da ga nije bilo više prepoznati. On kroti oholost i častohleplje, mrtvi tijelo i dušu te sve prikazuje Gospodinu kao pomirbu za grešni svijet. Vesele svoje naravi i ljubavi za pjevanjem ne promijeni, jer sluge Gospodnje moraju uvijek biti veseli, kako veli sv. Pavao, te im čistoća duše i mir savjesti i na licu ima sjati.

Franjo je ljubio glazbu i pjevanje kao malo koji drugi Svetac, jer je glazba najnevinija zabava, koja ne samo oplemenjuje dušu i srce, već kao molitva diže k Bogu. »Tko pjeva, zlo ne misli«, veli narod, a još je ljepša ona druga: »Tko dobro pjeva, dvaput moli.« Preugodna ili prepotresna čuvstva nije moguće samim riječima iskazati. Za to je zgodnija pjesma uz pjevanje, a u najvećem zanosu ni riječi ne dostaju, pa se čovjek pripušta samom zanosnom pjevanju bez riječi, kako veli sv. Augustin.

Cio je Franjin život isprepleten događajima, koji dokazuju, kako je ljubio i cijenio pjevanje i glazbu, te kako su ga oni k Bogu podizali. Tko se ne sjeća slučaja sa bratom slavujem, kojim se je takmio u slavljenju Boga? To je bilo na Alverni iza primitka svetih Rana. Franjo je mnogo trpio na tijelu, ali dušom se je uspeo na vrhunac serafskog stanja. Jedne noći pjevač luga, slavuj, stade slatkim glasom prebirati svoje divne pjesme. Franjo je uživao, pa sav razdragan i opojen ugodnim čuvstvom uze prositi brata Lava, da s dragom pticom izmjenice pjeva slavu Bogu. Ovaj se ispriča, da mu glas nije za pjevanje, na što poče sam Svetac sa slavujem veličati Boga pjevajući do u kasnu noć. Oćutivši se umornim pozove pticu k sebi na krilo. Franjo je ljubezno podraga i pohvali, što ga je u veličanju Boga pobijedila.

Kadkada bi uzeo komad drva i namjestio ga na lijevo rame te bi drugim drvom prelazio njime kao preko gusala, i praveći uz to zgodne kretnje pjevao bi pohvale Bogu.

11. — **Sv. Franjo u Zadru.**

Često je na putovanju, razmatrajući i pjevajući, zaboravljao na tijelo i sva je stvorenja pozivao da hvale Stvoritelja.

Kako je Franjo bio upućen u trubadursku glazbenu umjetnost, to je on sam pjevao pjesme i sastavljao napjeve. Najpoznatija mu je pjesma »Pohvale brata Sunca«, koju nauči braću i pošalje ih, da poput trubadura narod na propovijedi sakupljaju. Brata Mirka pouči kako će propovjednik reći narodu: »Mi smo trubaduri Gospodnji, a za nagradu našeg truda, što smo ga imali da vas našim pjevanjem zabavimo, molimo, da ustrajete u svetoj pokori.« Kao što svjetovni trubaduri potiču na zabavu i radost svijeta te dobivaju bogate svjetovne darove, tako neka trubaduri Gospodnji potiču na duhovno veselje i radost raja, a za nagradu neka prolaznici saslušaju duhovnu pouku i po njoj živu.

Pjevanje mu je bilo najbolja utjeha u teškim bolovima, pa i za svoje posljednje bolesti pozove braću, da mu pjevaju »Pohvale brata Sunca«. Tom prigodom nadoda kiticu sestrici smrti:

»Neka Te slavi, Gospodine, sestrica moja tjelesna smrt, koja nikomu ne prašta. Ona je blaga svima, koji se pripreme na nju i predaju se u Tvoju volju. Ali je veoma strašna za one, koje stiže u smrtnom grijehu: ove će zadesiti druga smrt, koja je kud i kamo groznija od ove.«

Iza saslušanog čitanja Muke Gospodinove po Ivanu: »Prije svečanoga dana Vazma znajući Isus, da je došao čas, kad će morati s ovoga svijeta poći k Svojemu Ocu...«, Franjo naredi, da ga polože na zemlju, pospu pepelom i opašu bodljikavim željeznim pasom. Braća mu učine po volji. U tom položaju započe Svetac pjesmu tužaljku kralja Davida pjevajući: »Glasom svojim vapim Gospodinu, glasom svojim molim se Gospodinu.«

Braća plačući nastave pjevanjem psalma. Iza posljednjeg stiha: »Izvedi iz tamnice dušu moju, da slavim ime Tvoje: očekuju me pravednici, dok mi platiš«, kada se na Franji ispune sva Kristova otajstva, smrt pjevajući primi, kako veli jedan njegov životopisac, a blaga mu duša poleti u rajske visine, da u zboru nebeskih stanovnika vijekom pjeva slavu Onoga, kojemu je na zemlji kao nitko drugi dušom, tijelom, mislima i čuvstvima, pa i istim svojim likom kroz cio život uzdavao pjesmom hvalu.

O. Bernardin dr. Sokol, franjevac.

FRANJO I ASIŠKO PROŠTENJE.

Čitajući životopise znamenitih ljudi nalazimo da su imali svoja stanovita gesla, svoje stalne devize. Što je to geslo, deviza, mnogi ne će znati. Geslo ili deviza je misao zbijena i sažeta u nekoliko riječi. Ta misao označivala bi nacrt njihovoga rada. Da tu misao ostvare, uložili bi svu svoju energiju, snagu duševnu i tjelesnu. Na pr. »za vjeru i dom«, »po Mariji k Isusu«, »po križu k svjetlosti«.

Ako bi sada pitali, koje je bilo geslo sv. Franje Asiškoga, mislim, našli bi ga u ovim riječima: ne samo sebi živjeti nego i drugima koristiti.

Franjo gonjen ljubavlju nesebičnosti postao je velik pred Bogom i pred ljudima. Da je pred Bogom velik, nema sumnje, a da je i pred ljudima, najbolje nam pokazuje očevidni zanos i simpatija, koju mu iskazuju svi narodi osobito kroz ovu 700-godišnjicu njegove preblažene smrti.

Mimoilazim obnovu, što ju Franjo provede u evanđeoskom duhu svojim pokretom prvoga, drugoga i trećega reda; mimoilazim tolike druge znamenite zgode iz života ovoga Kristu najsličnijega čovjeka. Pažnju želim svratiti na onaj događaj, radi kojega je postao poznat i kod najprostijega naroda. To je asiško proštenje na 2. kolovoza. Ovaj dan obični puk smatra svetkovinom sv. Franje i Gospe od Anđela. Ovog se dana u velikoj zamašitosti otkriva lozinka njegove nesebičnosti. — Spasitelj reče jednoga dana Franji u crkvici Gospe od Anđela kraj Asiza, da zapita milost koju hoće za sebe i za svoju braću. Franjo zapita milost, ne samo za sebe i za svoju braću, nego za sve grešnike. Isprosi milost od božanskog Spasitelja, da svaki koji uniđe u crkvicu Gospe od Anđela, zadobije potpuni oprost svih kazna koje je grijesima zaslužio, a inače ih već skrušeno ispovjedio i za njih se od srca pokajao.

Ovom dobivenom milošću provrtao je Franjo izvor, koji nosi sobom zlato neprocjenjive vrijednosti. Osobitost jest u tome, što se iz tog izvora vrlo lako hvata zlato. Ne treba se zakopati u špilje, rudnike i podzemne rovove; ne treba ga sticati krvavim žuljevima. Dostatno je sjediti na obali rijeke i voda donaša zlato kao naručeno. Ta rijeka, slika je onoga oprosta, kojim se iskupljujemo i oslobađamo vremenitih kazna bez poteškoća i oštrih pokora.

Ko ne bi pohlepno posegnuo za ovim vodama sv. oprosta? Posizali su i posižu mnogi i premnogi. Bog, koji podijeli ovu blagodat ljudima na molbu Franjinu, znao ju razgraniti tako, da se svi griješni mogu okoristiti.

Rijeka sv. oprosta, koja je kroz dugi niz godina izvirala samo u crkvici Gospe od Anđela, provukla se kroz sve franjevačke crkve, da se što lakše na njezinim vodama rashladimo i okrijepimo. Na 2. kolovoza, kad se otvara ta zlatna rijeka, slijeva se mnoštvo svijeta k zidovima franjevačkih samostana, da iskoriste taj zlatni dan. Navala je to uskrsnih dana, kad se svijet pomiruje i sjedinjuje s Bogom u sv. pričesti. Drugi je to Uskrs — reklo bi se — u franjevačkim crkvama. Pa kolike koristi ne

donosi ovaj dan! Koliko se duša duhovno ne obnovi! Koliko se duša oslobodi iz čistilišta!

Dvojaku korist crpimo toga dana iz ove zlatne rijeke. Oslobađamo sebe od vremenitih kazna, koje smo grijesima zaslužili i izbavljamo duše pokojnika iz čistilišnih muka. 2. kolovoza je onaj dan, kad je svakomu pravovjernomu pružen u ruke zlatni ključ, da otvori tamnicu svojoj pokojnoj majci, ocu, bratu, sestri... 2. kolovoza je dan, kad može svak bez truda zacrpsti vodu, da ugasi dušama u čistilištu jaru nesmiljenih muka. Sv. Franjo otkrio je tu čudotvornu vodu i zlatni ključ, a sv. Crkva dala je vjernicima da se služe ovim darovima po volji kroz jedan dan i pol. Sa Izaijom dovikuje Crkva: koji nemate novaca, dođite, kupujte i jedite; dođite, kupujte bez novaca.

Ne smijemo ostati gluhi! Mi se moramo povesti za sv. Franjom, koji veli: ne samo sebi živjeti, nego i drugima koristiti.

Mojsije je jednom ovako opominjao narod: zazivljem danas nebo i zemlju za svjedoke, da sam vam predložio život i smrt, blagoslov i prokletstvo. (Deuter. 30, 19.) Tako bi i nama mogao sv. Franjo doviknuti s neba. Odaberimo život, odaberimo blagoslov! Grabimo žurno iz rijeke milosti, dok teče pred nama; grabimo za sebe, grabimo za duše u čistilištu; grabimo što više, jer će doći i ponoć i zatvorit će se vrata vremena, a Bog zna, da li ćemo biti dostatno bogati da stupimo bez straha pred lice Gospoda.

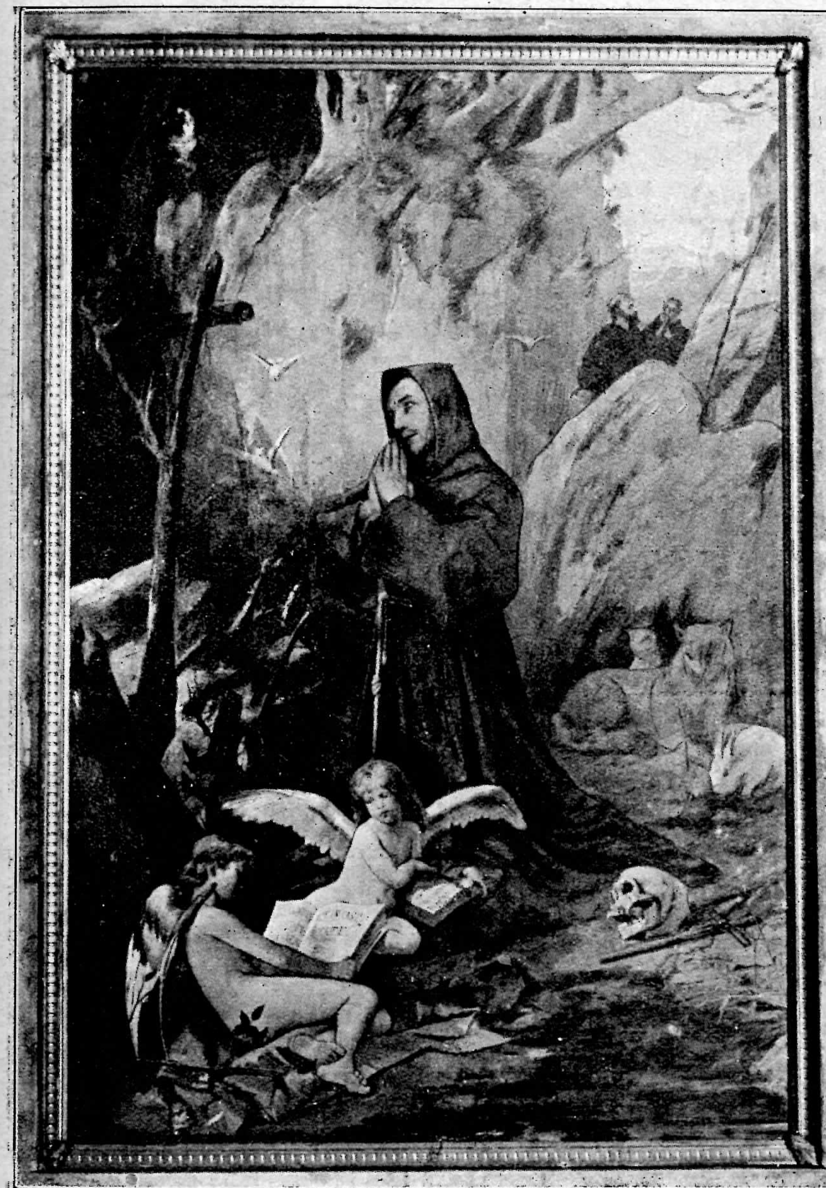
Sedamsto godina već teče, što je sv. Franjo isprosio od Boga rodu ljudskomu ovo vrelo neprocjenjive vrijednosti; stoga mu budimo zahvalni i kliknimo: O, Franjo oče sveti, radosti svih vremena, hvala Ti i slava po sve vijeke!

Z.

NAŠ SVEČAR.

Sv. Franjo uzlazi na bezbroj oltara. Kao što nikada nitko, pa ni on sam. Podižu mu ih majstori svakojakih boja i šara. A i oni, oltari, svojom se raznovrsnošću natječu sa neobuhvativom raznolikošću ljudskijeh mišljenja. I vjerojatno da se već nikada ne će okupiti oko Svečevoga lika katolici, židovi, protestanti, anglikanci, framasuni, socijalisti, bezvjerci,

12. — **Sv. Franjo u Dubrovniku.**

bezbošci, i što da vam ja sada nabrojim sve ono šarenilo, koje je danas tu, oko asiškoga Siromaška, da ga slavi, uznaša, nosi i pjeva mu najzanosniji Hosana.

A da li su ti hvalospjevi iskreni? . . . Možda da i jesu. Odgovaraju li oni istini? . . . Ne odgovaraju, sigurno.

Naime: Sv. Franju podižu danas na oltar estetike, umjetnosti, domovine, nacionalizma, čovjekoljublja, prirode; proglasuju ga pretečom Luterove reformacije, praocem savremenoga liberalizma . . . i sve mu se radije pripisuje nego li ono što je on zaista bio: Čovjek Kristovoga evanđelja. A to se sve događa zato, što od tih bezbrojnih Svečevih trubadura rijedak je koji si predočuje Franju prostrta zemljom ispred raspela sv. Damjana, koji mu nalaže: »Idi i popravi moju crkvu.« Ili onu istinu o Svečevome životu: išao je svijetom kao hodočasnik i tuđinac ne noseći sa sobom ništa osim Krista Raspetoga.

Ali i od nas, tko da povladi svojim mišljenjem i pristane svojim životom na onu divnu Franjinu predodžbu sreće bratu Leonu na njihovome proljetnome putu iz Peruđe do samostana Marije Anđeoske podno Asiza? Tko? . . . Vi i ja? . . . Riječju ćemo to možda i uraditi, ali djelom, životom? . . . Zato, koje čudo da ne uzlazimo sa našim Svecem na alvernske klisure i ne bivamo preobraženi zanosom serafske ljubavi, niti bivamo ožeženi žigom božanske milosti, kadno ga nijesmo sposobni slijediti ni u nizinama po putovima lijepe Umbrije?

Ili je možda dosta svece slaviti? Samo slaviti niti je dosta, niti je pametno. Sveci ne trebaju naše praskave slave, — oni nas zovu za sobom. A pogotovo »grubi, priprosti i ne plemeniti« drug Maseja Marijanskoga, preponizni Franjo Asiški, koji je za života već htjeo da vascijeli svijet krene s njime i za njime prema domu »velikoga Kralja«.

R.

POSLJEDNJI CJELOV.

Kao užarena kugla crveno večernje sunce taklo je vrhunce zapadnih gora i prosulo bezbroj alemova po glavicama i proplancima Subazija, po mrkim kućama starog Asiza i po spoletskoj ravnici.

U jesenskom grimiznom predvečerju drijemala je tiha spoletska dolina sa svojim pozlaćenim vinogradima i sa svojom malom Porcijunkulom, oko koje se natiskale trošne kolibice.

Svud je tišina . . . Sve kunja u toplom cjelovu večernjega sunca. Na krov jedne prodrte kolibice sjatilo se mnogo ptičica, pa su nekako žalosno provirivale unutra kroz raščupani krov.

Iz kolibice je prodirao žalostiv pjev: — Altissimu, onnipotente, bon Signore, tue so le laude . . .

— Dignite me, djeco moja — čuo se slabi glas, kad je utihnula pjesma — dignite me, braćo moja, i položite na golu zemlju, jer hoću da izdahnem kao pravi siromašni manji brat . . .

Veliki vatreni kolut već je tonuo tamo daleko iza brda — samo je jedan malen njegov okrajak špitio kroz usku prodolinu na svoju dragu spoletsku ravnicu, kao da mu se ne da od nje odijeliti . . .

13. — **Blažena smrt sv. Franje.**

Posljednji čas svoga boravka na zemlji bacio je na prodrti krov one kolibice uz crkvu jednu svoju svijetlu zraku, koja je naglo uletjela kroz rastrgani pleter. Žarka kao podnevna zraka utisnula je još žarči cjelov na blijedu i upalu jagodicu maloga brata, što je ležao na zemlji, i naglo iščezla, a lakim sutonom su odjekivali posljednji zvuci iz kolibe: — Laudato si, mi Signore, per sora nostra morte corporale . . .

Nekoja braća, koja su okolo stajala, šanuše: Gle! Ono je bio posljednji cjelov brata sunca svojemu pjevaču — malom Franji . . .

Dinko Šimunov.

PRED SVETOHRANIŠTEM U SV. DAMIANU.

ANDANTE SOSTENUTO.*)

(Assisi, na 12. kolovoza 1926.)

Uzalud u bogobojaznom čeznuću tražim po tamnoj i drevnoj crkvici Sv. Damiana čudnovato Propelo. Stanem sa pobožnom družinom ispred oltarske stepenice. Iz usta oca Rufina svog pratioca slušam slatku legendu o razgovoru Propetog Isusa na križu sa mladim, obraćenim Francescom Bernardone.

— Hajde, Frano, popravi moju kuću, koja se ruši! — —

Koliko božanske uzvišenosti u tome pozivu!...

Brata Frana nema više u ovoj Božjoj kući. Njegove su kosti zemaljske davno, davno već istrunule u siromašnoj raci u bazilici na »rajskom brežuljku«, izložene nebrojenim cjelovima pobožnih proštenjara.

14. — **Sv. Križ na »Otoku« kod Korčule.**

Ali nema više u San Damianu ni onog Čudesnog Propela, pred kojim je »mali brat« Frano onako žarko molio: odniješe ga sobom kćeri sv. Klare, kad se preseliše iz kolonije sv. Damiana u novu svoju maticu — samostan sv. Klare u gradu Asizu. U sjeni toga Propela vidjeh smrtne ostanke sv. Klare, koja prva među ženama ode za stopama sv. Frana.

* * *

...Ne vidim više u San Damianu Tvoje Propelo, o Isuse, odakle si progovorio dragomu bratu Franu! Doista ne vidim ono izlinjalo sveto Drvo, ali vidim T e b e ž i v a u tom siromašnom Svetohraništu na drevnom svetodamianskom malom žrtveniku!....

Kao božanska Zraka, koja se giblje u čitavoj prirodi i lovi sve valove života — evo si ulovio i osvojio ovo moje siromašno ali tako toplo srce. Tumarao sam mnogo, ali me sjena Tvoga vjernog glasnika — sv. Frana, koji me nekoć opasao svojim pokorničkim pasom — uvela u ovo Tvoje skromno ali tako dragocjeno dvorište. Poput zaljubljenog Narciza pretvaram se u Tvoj bijeli čemin u plamenu srebrnih žižaka pred tabernakulom ove samotne crkvice.

Hoću, o Prijatelju malenih, da s Tobom govorim kao nekoć Tvoj »mali brat« Frano!

U ovom Tvom malom šatoru, koji je danju i noću gledao uvelo lice sv. Frana i slušao njegov razgovor s Tobom, pusti me, o Isuse, da na Tvome svetotajstvenom krilu otpočinem od silnih oluja i hršuma ovoga svijeta — u zagrljaju ovih surih stijena iz dobe svetog Oca Frana...!

Ovdje je sve tako skromno i franjevačko kao u Betlemu i Nazaretu — sve me tako glasno pozivlje na razgovor s Tobom, koji si našao stan ljubavi u tom srebrnom ciboriju... u mirisu prve male braće i malih sestara, u neimaštini i slavi Betlemske Štalice...

Tiho, mirno! Nemojte me buniti na ovom izvoru Života...

Ah, je li to on? Onamo iza malog hora — čini mi se da slušam korake Tvog ljubimca, smjernog Božjaka koji je ostavio sve da upozna i posjeduje samo — Tebe... Možda dolazi amo na obični sastanak s — Tobom!...

Još jedno priviđenje... Nešto se spušta kroz rupicu na tamnom svodu nad svetodamianskim oltarom. To je vječno kandilo, što ga redi i pali sestra Klara, prva majka i čuvarica ove franjevačke samotinje. Četrdeset pustih ljeta logom leži gore u prosjačkom spavalištu prvih Klarisa. Nemoćna joj uda ne dopuštaju, da se preko iznurenih stepenica spusti do Tvoga svetohraništa, o Isuse!

*) Iz moje neštampane studije: »U dubravi Božjeg Slavuja«.

Ali krilima svoje tako lijepe i serafske duše dolijeće neprestano k Tebi, o Božanski Prognaniče, poput golubice koja čezne i guguče za toplim golubinjakom. I evo, o Željo vječnih brežuljaka, mješte cjelova spušta k Tebi kroz probušeni svod malog hrama goruće kandilo i kroz mali otvor sluša odozgo liturgično pojanje brata Silvestra, koji na oltaru prikazuje nekrvnu žrtvu. Iz samostanskog vrtića hrli k ovom svetohraništu šapat ruža i bijelih ljiljana...

A moja siromašna duša?

Ona nije tako zlatna i srebrna kao u brata Frana i sestre Klare. Ne mogu, da Ti toliko ugodim....

Ah ne znam, što da ti kažem - - - ali... evo Ti, o Utamničeniče Ljubavi, prikazujem dragocjeno biserje Franove i Klarine ljubavi, duboko more njihove vjere, nebotične visine njihova uhvanja, neuvele dubrave njihovih patnja i skončanja, ružoprstu zoru njihovih molitava, kao voda prozirne dijamante njihova djevičanstva, bezdan njihova skrušenja, slobodu njihovih duša, koje ništa nemaju a sve posjeduju.

Dođi, o blagi Pastiru, koji brzaš za izgubljenom ovčicom u trnju...!

Jer Te toliko čekam! Pridi u malu tamnicu moje duše, neuglednu i praznu, onako kao što si silazio u ovu crkvicu na razgovor sa bratom Franom i sestrom Klarom.

Oh sigurno nijesi, o Mili, zaboravio prostodušnu ženu Kananejku, koja je tražila samo mrvice sa Tvoje nebeske Trpeze. Sjećaš li se?... Daj mi mrvice Tvoje!...

Klarina svjetiljka blizu Tvoga tabernakula diše sumornim plamečkom i moli za — mene...

To je plamen Tvoj, što ima da popali čitavo trnje, što smeta Tvojim stopama i svečanom kraljevskom ulazu Tvome u malu moju kolibicu...

Onaj je žižak — Tvoja ruka, što se ima pružiti nad mojim tjemenom, da se umiri vihar što drma mojim srcem.

Ne mogu da ravno gledam u Tvoj zlatni ciborij...

Gospodine, nijesam dostojan...!

Uz blagu pomoć brata Frana i sestre Klare počinjem graditi u svojoj duši mali hram svetog Damjana. Zar ne ćeš, o Spasitelju, da tu ostaneš vječno?

Dođi i ostani prije nego se smrkne večer moga života... Znam, da ćeš me primiti na božanski svoj pir, jer ti spravljam

goruću svjetiljku, punu najljepšeg ulja — kao mudra djevica u evanđelju...

Hvala Ti i slava!...

* * *

Taj sveti Damjan — to je blistav raj,
gdje vene čežnja viole d' amour
a klonula se duša penje u azur
ko orajenog srca uzdisaj...

Samoća ova — to je blistav sag
izvezen vas od sanja, molitava,
dok po njemu se poput zlatnih mrava
svijet talasa čudnovat i drag
te male braće i malih sestara. —

Taj sveti šator — to je blagi vir,
gdje Frano ljubi gospu Sirotinju
i s njome slavi svoj medeni pir
i pozdravlja je ko svoju buktinju,
što ljulja ga u tajanstven Mir...

Subazij-gora, Kjašio, Topino
u zagrljaju čuvaju taj kraj,
dok pod maslinom moli fra Rufino...
U plavom dalju mrmori Bevánja
sa starim Gubiom legendu o vuku,
kog Frano primi u svoj naručaj,
dok ptica jato s granja mu se klanja.

Oh ja sam, braćo, u Svetog Damjana
nebeski danas doživio san:
da duh mi diše kadom od tamjana,
da srce moje serafski je gaj —
Francesco gdjeno gradi samostan,
u kome cvate božanstveni Maj...

Tu pored Frana veze sestra Klara
baršunast, šaren, zlatan pastorale,
a po njemu se krijesnice pále
u prizmi boja kad se zora javlja
i pojat stane Glasnik vječnog Kralja...

Međutim mali, neugledni zvonik sv. Damiana budi u mojoj već zatravljenoj duši rajske vizije, što me pozivlju onamo, visoko, visoko, u tihe nebosklone...

Jer u tom umbrijskom Proljeću obnavlja se svaka duša, pa nije čudo što amo prilaze svi oni, koji su žedni čistog franjevačkog neba. Tu prestaje svaka laž našeg svirepog društva i njegove savremene pitomosti, jer Seraf ovog franjevačkog bostana propovijeda uzvišene blagodati živodajne iskrenosti Prvog Čovjeka.

Ti si, o siromašni Grofe ovog svetodamianskog pejsaža, bio zaista veliki pjevač, jer si na svojoj lutnji imao samo jednu strunu: na njoj si u dubokoj čežnji duše svojim kao sedef prozirnim prstima izmamio najljepše nebeske melodije, ne poznavajući inu ljubav osim One na Križu...

To su akordi Tvoje lutnje, koji otkrivaju misterij čitave prirode.

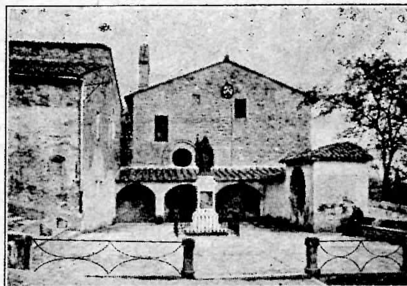
U sv. Damianu si, kao Božji levita, natovario satirskog jarca prokletstvom ljucke pohlepe i otjerao ga u nepoznate krajeve bezvodnih, dalekih pustinja...

Jer ti si nas nakon Hrista, brate Frano, prvi naučio, da je ugriz Mamone, ugriz raskoši, mnogo jači i opasniji nego ujed saharskih zmija boiga, boida i boikvira...

Danas gledam, kako ispred kolovoskog sunca bježe iz kraja sv. Damiana tamne sjene Subazija, stražara grada Asiza. Tako neka pobjegnu sjene, neka se rastopi led zloće i laži u blizini vatre tvoje serafinske duše, sveti Oče Frano, u pobožnom zatišju tvoga predragog sv. Damiana!

Amen!...

Nedjelko Subotić.

15. — **Sv. Damjan, Asiz.**

FRANJEVAC U SLUŽBI SVETOTAJSTVENOG SPASITELJA.

Zao svećenik.

Prolazeći sv. Otac Frano na svom apoštolskom putovanju talijanskom pokrajinom Lombardijom, svakovrsni se narod oko njega okupljao, da ga vidi, čuje i s njim razgovara. Neki krivovjerac prigodimice reče sv. Ocu Frani: »Čuj, ti dobri čovječe, jesmo li mi dužni slušati i častiti našega župnika, koji neredno i pokvareno živi?« — Svetac ništa ne odgovori nego pođe k župniku, baci se preda nj usred blata na ulici i počne mu ruke ljubiti govoreći: »Ja ne znam: jesu li ove ruke nečiste, ali, ako i jesu, djelotvorna snaga sv. Sakramenata po njima se ne umanjuje. Ove ruke moga Gospodina tiču. Iz časti prema Gospodinu častim ja Njegova namjesnika. Za se on može da bude zao, ali je za me uvijek dobar«.

16. — **Veliki Oltar u Kotoru.**

Sveta baština.

Jedina, vidljiva ostavština Sina Božjega na ovome svijetu za sv. Oca Franu bilo je Presveto Tijelo i Presveta Krv Gospodinova, koju svećenici posvećuju, primaju i vjernicima dijele. Ovo je Svetotajstvo i za sv. Oca srce i ognjište svega katoličkoga i kršćanskoga života.

On traži od svoje braće i od cijeloga kršćanskoga puka, da se pokajanjem i dostojnom ispovijedi priprave na blagovanje Tijela Gospodnjega. Neprestano su mu zvučile riječi Gospodnje u ušima: »Tko blaguje moje Tijelo i pije moju Krv, ima život vječni... Ovo činite na moju uspomenu«.

U službi crkava.

Živa vjera Isusove prisutnosti pod oblicima kruha i vina, nagonila ga na mnoga poduzeća, koja se nama čudnovatim čine. Nije mogao trpiti zanemarenost kuće Božje. Na svojim plećima prenaša dan i noć kamenje da popravi kuću Božju. Dakako, da je ponosan, ako štogod može da od vrata do vrata isprosi za kuću živoga Boga. — U svemu je htio, po Kristovu primjeru, da bude ubog i siromah, ali je nastojao, da Svetotajstvenom Bogu-Čovjeku i na vanjski način pripravi ugodno boravište. Ništa mu se nije činilo dragocjenim, ako je tu imalo da počiva Tijelo i Krv Gospodinova. Ta to je najdragocjenije na nebu i na zemlji.

Uzeo je za dužnost, da on, njegova braća i njegove duhovne sestre skrbe se oko crkvenoga posuđa, crkvenoga ruha i čistoće crkava. S metlom je sam obilazio po crkvama i čistio ih. Siromašne crkve darivao je s gvozdenim spravama, vrlo dobro urešenim, za pravljenje hostija. Zalagao se je za kaleže, pikside; a osobito mu je srcu godilo, kada je velike žrtvenike, na kojima se čuvalo Svetotajstvo, mogao da ukrasi svježim mirisavim cvijećem i sve to pokloni najvećem prijatelju, najvjernijem zaručniku kršćanskih duša — Svetotajstvenom Utamničeniku.

Teška bolest sv. Klare.

Sv. Klara, duhovna kći asiškoga Sveca, u štovanju svetotajstvenoga Isusa slijedila je primjer svoga duhovnoga oca. Ležala je teško bolesna. Ljubav prema Spasitelju ni u ovakvom stanju nije joj dala mira. Teško bolesna, s jastucima poduprta, izradila je pedeset korporala (platno na kome počiva Tijelo Gospodnje). Za svaki je napravila svileni zamot (bursu) i razaslala ih crkvama u Asizu i okolici. — Dok je blagovala Tijelo Gospodnje suzama se oblivala i vidjelo se iz vanjskog njezinog držanja, da je jednako njezino strano počitanje bilo pred Svetotajstvom, kao da svojim tjelesnim očima gleda samoga Boga, Gospodara neba i zemlje.

Pismo svim mogućnicima svijeta.

Sv. Frano nije samo širio Spasiteljevu slavu u Svetotajstvu pred braćom i pred pobožnim pukom, nego je on u svom apoštolskom zanosu uputio pismo svim mogućnicima, sucima, vlastodršcima i kraljevima na čitavome svijetu. Piše im on, siromašni i prezreni brat Frano: Molim vas i zaklinjem, kolikogod ja to

mogu, da se u brigama zemaljskim ne zaboravite Gospodina i da ne odstupate od Njegovih zapovijedi. Svjetujem vas da blagujete Tijelo i pijete Krv Gospodinovu. Trebalo bi, da u ime vaše svaku večer glasnik viče: neka vas narod slavi i hvali Gospodina!«

* * *

Iz ovih par crta svak će, ko ima oči da vidi a uši da čuje, razumijeti što mora činiti svaki franjevac a i svaki kršćanin da se oduži ljubavi i milosrđu našeg božanskog Otkupitelja u Svetotajstvu Oltara.

O. P. Dr. Grabić.

O. B. JELINČIĆ — STUDENCI:

SVETAC EUHARISTIJE I POKROVITELJ.

Zbilja, divan je Bog u svojim svecima! Obađimo cijelu povijest kat. Crkve i njenih svetaca, naići ćemo na tolike divne, čudne i zanimive stvari, ali malo gdje ćemo naići na to u tolikoj mjeri kao kod našega svetoga Paškala Baylon-a.

Rodio se od vrlo siromašnih roditelja god. 1540. u Španjolskoj. Dijete, kao i ostala djeca seoska i siromašna, bio je u ono doba i bez škole i bez nauka, te je čuvao tuđe stado. Čuvajući ovce, naučio je nekako čitati i pisati, a i to slabo i nikako. To mu je sva mudrost, koju je stekao od ovoga svijeta.

Ali uza svu svoju neukost, on je dnevno i vidno napredovao u duhu Božjem, u pobožnosti i svetosti. Ostavi ovaj varavi i zamamni svijet, odluči stupiti u ponizni i siromašni red sv. Franje. Odlučeno učinjeno. Postao je brat laik i bio je za dosta godina vratar.

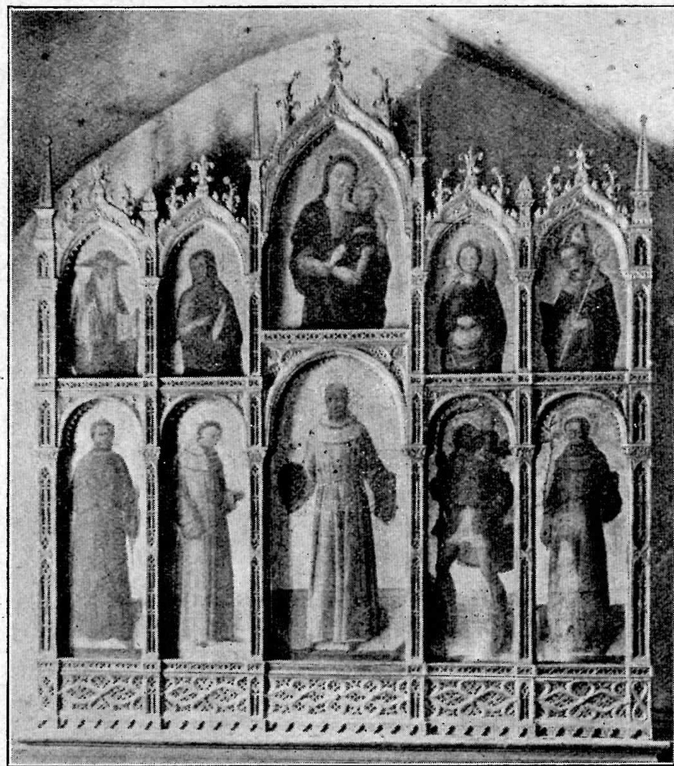
Sada si pomislimo ovu skromnost i neukost našega sv. Paškala, a s druge strane stavimo si u pamet program njegova života: »Prema Bogu imaj srce djetinje, prama bližnjemu srce materinsko, a prama samom sebi srce sudačko!

On neuk i bez znanja raspravlja, voli i ljubi sv. Euharistiju, ko malo koji. — On je danas patron, pokrovitelj svih mogućih društava Presv. Euharistije.

Dakle jedan prosti, skromni i neuki fratar-laik, biva pokrovitelj najčudnije stvari, koju nitko ne može da razumi: kako prosti kruh i vino, biva presv. tijelo i krv Isusa Krista.

Jeli to čudno? Nije. Jer Bog ne traži mudrost ovoga svijeta od svojih odabranih, već svetost i neporočnost života. »Tražite najprije kraljevstvo nebesko, i sve drugo će vam se nadodati.«

Od svih kreposti, koje su ga resile, alem kamen, kruna svega, bila je pobožnost i žarka ljubav prama Isusu Euharistijskom. Tako je čeznuo za tim dragim predmetom svoje duše, da bi odmah trčao u crkvu, čim bi samo mogao od službe, pa bi tako i po sto puta na dan pošao pokloniti se presvetom otajstvu.

17. — **Veliki Oltar u Kamporu (Rab).**

Kad bi s velikom pobožnošću, a to je činio vazda, primao sv. Pričest, onda bi mu se na licu odrazivalo nutarnje veselje i radost. Iz velike ljubavi prama svetotajstvenom Isusu, častio je uvelike svećenike. Kad bi misnik prošao kroz vrata, on bi kleknuo i zamolio blagoslov. Kad je mrtav bio na odru u crkvi, preko podizanja je dva puta otvorio oči i poklonio se Isusu u sv. Hostiji, na očigled svega naroda u crkvi.

Umro je sveto, a i sam sebi prorekao smrt na 12 svibnja 1592.

Dakle, ako je sv. Paškal tako niske službe obavljao, a ipak postao svet, i to svetac Euharistije, pače njeni pokrovitelj, onda mu nije to nitko drugi dao, nego ona priprosta i jednostavna ljubav prama Isusu u Tabernakulu.

A mi, gdje smo mi?! Ne mislim ovdje na one usijane glave, pune mudrosti i znanja ovoga svijeta, nego mislim na te, mali narode, seoski puče, koji živiš i čuvaš stado i ovce poput sv. Paškala. Ugledaj se u nj, pođi njegovim stopama, pa će i tebi Isus u sv. Hostiji, dati sve, a napose, da se spasiš i svet postaneš.

Sv. Paškalu pokrovitelju Presv. Euharitije, moli za nas!

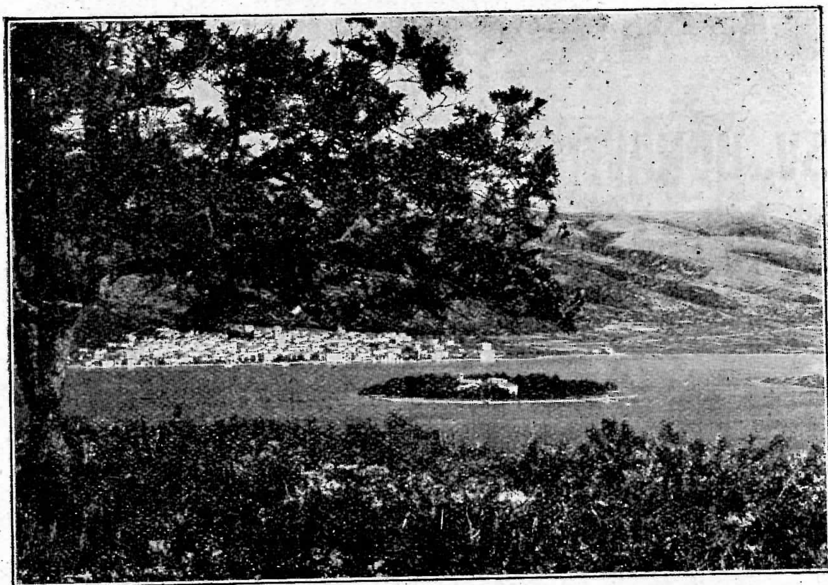
SV. BONAVENTURA PREMA EUHARISTIJI.

Sv. je Franjo osobito štovao presv. euharistiju. Mnogo se je starao za obnovu zapuštenih crkavâ, svetohraništa, čistoće ruha, bogoštovlja i bijelih hostijâ. Tražio je veliku ljubav, česti pohod i primanje, te čistoću duše za dostojno pričešćivanje. Sv. Bonaventura njegov vjerni učenik, kojemu je on u svoje vrijeme na milomu majčinomu naručju od Boga isprosio zdravlje, kada je stupio kasnije u od njega ustanovljen red, nastojao je sa svima silama, da slijedi njegov primjer pobožnosti i štovanja presv. euharistije. Zambaron, veliki španjolski slikar prekrasno nam predočuje na jednoj svojoj slici prizor iz života sv. Bonaventure, koji se je desio u Parizu. Dok je mladi i revni redovnik iz velike ljubavi i dubokoga poštovanja prema presv. euharistiji ustručavao se pristupiti sv. gozbi, doleti k njemu u kor anđeo Božji sa presv. česticom i pričesti mladića uspaljenoga nebeskom i serafinskom ljubavi. Takove miloće, ganuća i izgarajuće ljubavi primjer može se naći jedino u životu velike sv. Tereze!

Tumačeći četvrtu knjigu Sentencijâ Petra Lombarda u Parizu preuzvišeno je raspravljao o ovomu Svetotajstvu. Kraće, no krepčije i zanosnije je pisao o njemu u drugomu svojemu djelu Brevilokviju. Neumrli Rafaelo naslikao je remek-djelo »Disputa«, koja znači triumf euharistije, nadahnut genijalnim i velebnim idejama serafinskoga naučitelja, osobito koje se nalaze u Brevilokviju. Na slici onaj franjevac, koji stoji po strani lik je sv. Bonaventure, koji je kao crkveni naučitelj predivno raspravljao o euharistiji.

Sv. Bonaventura je za svećenike napisao divni asketični traktat »Pripravu za sv. misu«, u kojemu, slijedeći primjer sv. Franje, potiče svećenike na živu vjeru, stalno ufanje i prežarku ljubav prema sv. misi i euharistiji. Oh, da bi svećenici često čitali tu knjižicu, zaista u njoj bi našli pravi uzor dostojnoga obavljanja sv. činâ!

U posebnomu djelcu o presv. Tijelu Hristovu proučava presv. euharistiju pod raznima slikama u Staromu Zavjetu. Iznosi velike plodove, koje presv. euharistija proizvodi u pobožnoj duši. Čuva je od teških grijeha, briše lagane, slabi požude i strasti, umnožava vjeru, ufanje i ljubav, štiti čistoću, daje snagu u borbi sa zlim, zalog je budućega uskrsnuća i slave.

18. — **Košljun.**

Sv. Bonaventura ima još mnogo zlatnih zrnâ posutih amo tamo po ostalima asketično-mističnima djelima, u kojima prosvjetljuje razum, a užiže volju serafskim zanosom i ljubavlju na često dostojno primanje presv. euharistije. U tomu pogledu pruža divna pravila za čestu sv. pričest. Tko bi se njih strogo držao, kroz kratko bi se posvetio. Stroži je od sadašnjih crkvenih uputâ za svagdano primanje sv. pričesti, ali onda su bila drukčija vremena. Svagdanu sv. pričest on niti hvali niti kudi. Ipak se drži načela sv. Augustina, da svaki dan tako živemo, kako ćemo se moći dostojno pričešćivati.

Dr. Fra Juraj Božitković.

DJECA FRANJINA - APOSTOLI EUHARISTIJE.

Znamo iz sv. Evanđelja (Mat. 10, 2; Mar. 3, 14; Luk. 6, 13), da je naš Gospodin Isukrst nazvao Apostolima onu dvanaestoricu između sedamdeset i dva svojih učenika, koje je sa sobom posve sljubio u tu svrhu, da iza Njegova Uzašašća nastave rad oko našega otkupljenja. Prema tome uvijek pa i dandanas zovemo u kršćanskom smislu Apostolima one valjane i svete ljude, koji se ističu nad drugima u širenju Kraljevstva Božjega na zemlji. Kraljevstvo Kristovo na zemlji širimo u dva pravca, napram dvjema najvećim zapovijedima ljubavi Boga i bližnjega, koje su početak, sredina i konac slave Božje i našega vječnoga spasenja. Prema tome imamo dvije vrste Apostola — Apostola ljubavi Boga i Apostole ljubavi bližnjega. Red je Providnosti Božje, da kršćani očituju ljubav Bogu u ljubavi napram Isukrstu, koji je Bog od Boga, Svijetlo od Svjetlosti, pravi Bog od Boga pravoga.

Nego Bog naš Isukrst izim oblika čovjeka ima i euharistijski oblik, u kojemu pod prilikama Kruha i Vina boravi među nama na Velikim Oltarima u našim crkvama. Niti je Krist mogao naći zgodnijega načina ljubavi spram ljudi, doli preko Sakramenta sv. Euharistije, niti ljudi mogu izmisliti svoje veće ljubavi prema Isukrstu, doli u ljubavi i štovanju euharistijskoga Isusa. Nije zato čudo, što sv. Franjo Asiski — Seraf ljubavi Božje — Seraf je i ljubavi Euharistijskoga Kralja. Na drugome mjestu glasnika čitamo, kako je sv. O. Franjo nadasve častio, štovao i na dragocjenim mjestima čuvao Presveta Otajstva Euharistije. Ali i njegovi sinovi iz prvoga, drugoga i trećega pokorničkoga Reda slijedili su i slijede svoga Oca u štovanju Euharistije.

Apostol euharistijskih kongresa i društava.

Jest sin sv. Franje — sv. Paskal Bailòn. Evo što o ovome velikom sinu sv. O. Franje piše drugi njegov sin iz Trećega Reda veliki Papa Leon XIII. u svojoj enciklici: »Bog prepun Providnosti«:

»Među onima, u kojima izgleda da je većma plamtio žar pobožnosti napram preodličnom Otajstvu sv. vjere (Euharistiji)

prvo mjesto ima Paskal Bailon. Od naravi je baštinio golemu ljubav k nebeskim stvarima. Nakon što je svoju mladost nevino proveo čobanujući, prigrli stroži način života u franjevačkom Redu Male Braće. Razmatrajući oltarsku Božansku Gozbu, nek je bio neuk i nenačitan, steče veliko znanje te je znao govoriti o najtežim vjerskim stvarima, pače i pobožnih je knjiga pisao. Među krivovjercima javno i očito je branio istinu Euharistije te je zato mnogo teških stvari prepatio. Sličan sv. Tarciziju — smrt mu je često prijetila. Opazilo se, da Paskal i mrtav sačuvao je pobožnost napram Euharistiji: ležeći na mrtvačkom odru dvaput je za vrijeme Mise na Podizanju otvorio i zatvorio oči u znak poklona Tijelu i Krvi Isusovoj.

Radi toga — zaključuje sv. Otac — ne znamo, čijoj bi boljoj zaštiti povjerili Katolička Udruženja, o kojim govorimo.... Sigurni, da će Naša odluka biti na duhovnu korist kršćanskom društvu, snagom ovoga pisma i Našom vrhovnom vlašću objavljujemo i imenujemo sv. Paskala Bailona posebnim zaštitnikom Euharistijskih Kongresa i svih društava, što promiču štovanje prema božanstvenoj Euharistiji....«

Apostol Euharistije — sv. Paskal preminuo je na Duhove god. 1592. u času Podizanja preko samostanske Mise, kad su crkvena zvona sa zvonika pozivala vjernike, da se poklone euharistijskom Bogu...

Apostol euharistijskog klanjanja.

Još od starijih doba osobito u većim mjestima poznata je u kat. Crkvi velika euharistijska pobožnost, što je zovu Četrdesetsatna pobožnost (Kvarantore). Stoji u tome, da se za četrdeset sati izloži Svetotajstvo javnom klanjanju pobožnih vjernika. Prigodom Četrdesetsatnoga Klanjanja veliki su oltari posebno nareseni, izmjenično se redaju vjernici da »čuvaju« Svetotajstvo, kleče svoju »uru«, redovito se javno mole euharistijska krunica, Zlatna krunica presv. Srca i slično. Također za vrijeme ovih klanjanja u crkvi budu svečane propovijedi o Presv. Euharistiji, vjernici se ispovijedaju i pričešćuju. Ovo javno Klanjanje najradije se obavlja u našim zemljama na Cvijetnicu i slijedeća tri dana Velike Sedmice, ali može se držati u bilo koje doba godine, osobito pokladnih dana u svrhu zadovoljštine Bogu za nanesene uvrede Božjemu Veličanstvu od strane slabih kršćana.

Tko je prvi uveo i počeo ova euharistijska javna klanjanja? Povijest svjedoči, da je prvi počeo četrdesetsatno klanjanje redovnik sv. Franje — otac Josip Milanski u polovici šesnaestoga vijeka.

Ovo javno štovanje euharistijskog Isusa toliko se svidjelo sv. Crkvi, da novi Zakonik Rimske Crkve u točki 1275. naređuje, da u svim župskim i ostalim crkvama, u kojima se drži Svetotajstvo, svake se godine izloži Presv. Sakramenat na četrdesetsatno javno klanjanje i to sa što većom vanjskom svečanošću. Na pr. pokojni biskup Dr. Carić u splitskoj biskupiji tako je razredio ovo javno euharistijsko klanjanje, da svaki dan u godini zapalo bi po redu koju crkvu, i tako svu godinu po različitim mjestima vršila se ova nada sve divna i pokornička euharistij. pobožnost.

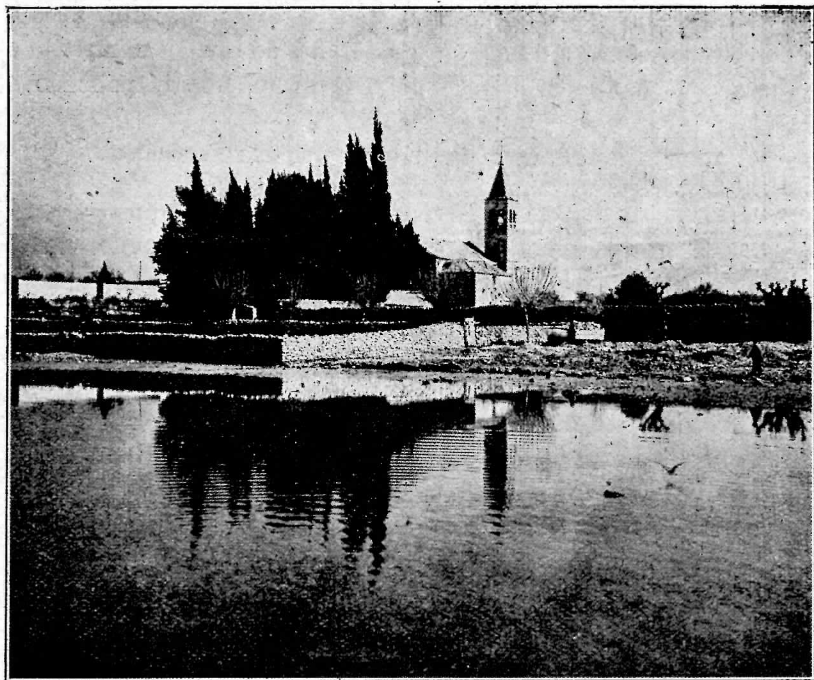
Apostol svagdanjeg klanjanja i društva svećenikâ presv. Sakramenta.

Na 12 srpnja svete jubilejske godine 1925. slavno vladajući Papa Pijo XI. proglasio je blaženim slugu Božjega Petra Julija Eymard (čit. Ajmàr). Ovaj Blaženi preminuo je na 1. kolovoza (uoči franjevačke Gospe od Anđela) 1868. u 58. godini svetoga života. Još kao mlad svećenik i kapelan u 24. godini obuče trećoredsko odijelo sv. Franje na 10 lipnja god. 1835., i radi svoje ljubavi i žara prema ovome pokorničkom Redu bijaše istoga dana i zavjetovan na ruke trećoredskoga upravitelja veleč. Rouveyre-a (čit. Ruvejra). Redovničko ime uze — fra Josip.

Pijo XI. u pismu, kojim proglasuje Blaženim ovoga velikoga sina sv. Franje, nazivlje ga Apostolom Euharistije. Evo čime je to zaslužio naš blaženi Trećoredac:

Još dijete od pet godina — blaženi Petar Julije obilazio bi euharistijski Tabernakul. Jednom ga kraj Njega nađe sestra mu i upita ga, šta tu radi. On joj ovo odgovori: »Stojim kraj Isusa da čujem Njegov glas«. Kao zreo mladić jedva je u dva navrata svladao protivnosti od strane oca, postade svećenik, a malo kasnije uđe u Družbu Marijinu. Na Tijelovo god. 1845. primi nadahnuće, da utemelji novu Družbu koju nazva Družbom Svećenikâ Presv. Sakramenta. Utemelji i Službenice Presv. Sakramenta. Objema Družbama stavi ciljem, da vrše i šire vječno klanjanje oltarskome Sakramentu i ostala djela ljubavi i štovanja euharistijskomē Isusu. Da i ostale

kršćane i svećenike, što živu u svijetu, potakne na djelo vječnoga Klanjanja, propiše im posebna pravila i način, kojim će veoma spasonosno obavljati ovu divnu pobožnost. Isti Blaženi trećoredac osnovao je Društvo prve sv. Pričesti, naročito za odrasliju mladež, što se još nije pričestila. Sva ova euharistijska društva i Družbe dandanas lijepo cvatu i rade u Italiji, Holandiji, Austriji, Španjolskoj, Njemačkoj, Belgiji, pače i u Sjedinjenim Državama, Kanadi, Argentini i Čile.

19. — **Samostan Poljud.**

*

Dakle Svetac Euharistije — sv. Franjo — odgojio je i više Apostola Euharistije. I naš »Euharistijski Glasnik« mali je apostol euharistijskoga Isusa. Neka i svaki njegov čitatelj bude sa svoje strane apostol euharistijskoga Kralja, da što prije i u Hrvatskoj osvane kraljevstvo sv. Euharistije.

F. L. Nardić.

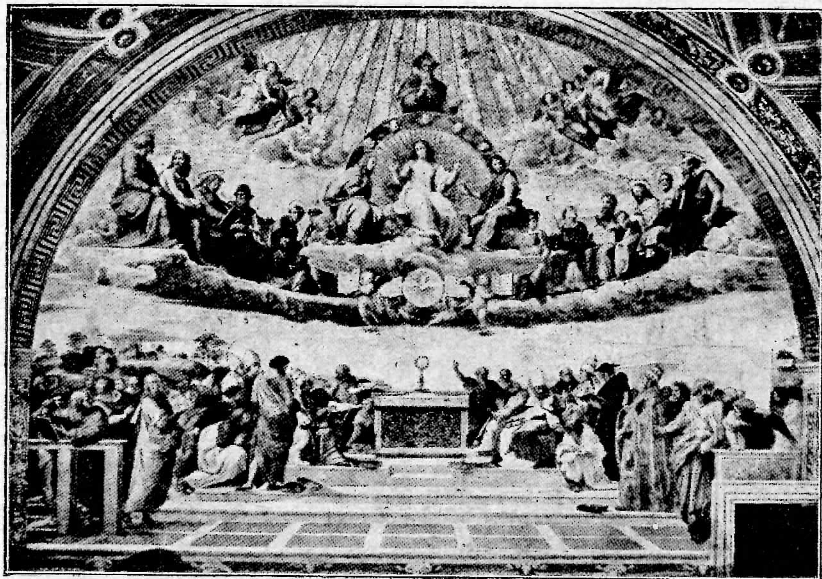
FRANJEVAČKA DISPUTA.

Glasoviti talijanski slikar Rafael naslikao je u 16. vj. sliku, kojoj se i danas dive posjetioci vatikanskih umjetnina. — Slika nam predstavlja, gore na oblacima, presveto Trojstvo, okruženo anđelima i svecima; na donjemu je dijelu slike veliki broj crkvenih naučitelja u živahnom raspravljanju, pa odatle i ime slici Disputa (= raspravljanje). Središte slike predstavlja predmet njihova razgovora a taj je: presveta Euharistija u sjajnoj pokaznici.

Da sam slikar, ja bih naslikao Disputu, i to franjevačku Disputu. — Središte bi i ove Dispute bio priprosti oltar sa pokaznicom, u kojoj bi se bijelila presveta Hostija. Dno bi nam slike predstavljalo dugu povorku redovnika u kestenjastim haljinama. Bosonogi bi bili i opasani pasom, sve samo Franjini sinovi.

U prvim redovima nalazio bi se i prvi nasljednik sv. Franje, Ivan Parenti, koji naredi braći, da se oltarski sakramenat ne čuva više u visećoj posudi nad oltarom radi pogibli da ne pade, već da se podignu maleni tornjići na oltaru, svetohraništa, za čuvanje svetih tajna. — Slijedili bi Antun iz Padove i Klara iz Asiza, u čijim rukama Isus se je udostojao činiti čudesna djela. Zatim Bertold iz Regensburga, najvatreniji propovjednik svoje dobe o štovanju presv. Sakramenta. Dalje, redom, Aleksandar Haleški, Bonaventura i Ivan Duns Skotus, sve samo teolozi presv. Euharistije. Kerubin iz Spoleta već u 15. v. utemeljitelj jedne bratovštine presv. Sakramenta čiji su članovi pratili svećenika kad bi nosio popudbinu bolesnicima; Josip Plantinida iz Ferma, začetnik i širitelj pobožnosti 40-satnog klanjanja; Nikola Vigers i Leonard iz Porto-Maurizio, vatreni širitelji bratovština presv. Sakramenta; Egidius Egidi, koji je već pred 300 god. zagovarao svagdanju sv. pričest. Ne bi smio da izostane ni sv. Paskal, nebeski zagovornik svih euharistijskih društava i sastanaka, kao ni oni brojni branitelji i zagovornici Tijelovske svečanosti. — Pa tako sve redom dalje nizala bi se Franjina djeca u sjaju euharistijskih zraka.

Velika bi bila ta četa. Vodio bi je sam sv. Utemeljitelj. A Franjo je i bio njihov neusporedivi vođ. — Euharistija je bila središte cijelog njegovog djelovanja. Njegovi najstariji životopisci pripovjedaju o njemu da se je često pričešćivao i to takovom pobožnošću da je sve prisutne poticao na nasljedovanje. — Sam je meo i redio crkve, da budu dostojni stan Gospoda. Sav je svijet htio raspaliti ljubavlju prema presv. olt. Sakramentu, pa u tom smislu piše i pet poslanica narodima i njihovim vladarima. — U zadnjim časovima života napisao je Oporuku, u kojoj uči

20 — **Raffaello Santi: Disputa.**

braću, kako da pozdrave presv. Sakramenat svaki put kad pred njim prignu koljena. — Naređuje da se časti svećenike jer oni posvećuju i drugima dijele Tijelo i Krv Sina Božjega; te nastavlja: »A hoću, da se ova presveta otajstva nada sve poštuju, časte i na dragocjenim mjestima čuvaju«. **fr. T.**

SVETICE FRANJEVAČKOG II. REDA I EUHARISTIJA.

Cijelu je ljubav svoga srca serafski Otac jedino Bogu upravljao i svemu se jedino od njega nadao. Odatle ona njegova: »Bog moj i sve moje«. Dok ga je propeti Isus neprestano poticao na samozataju i pregaranje, dotle mu je euharistijski Isus davao moći i snage, da sve ispuni. Sa svojim Bogom u Euharistiji uvijek tijesno sjedinjen, od njega jedino postizavao je sve što mu je bilo potrebito, da sebe i bližnjega upravi putem što savršenijega nasljedovanja Propetoga.

I u svojoj oporuci ostavi u amanet svim sinovima i kćerima svojim ovu svoju tvrdu vjeru i žarku ljubav prema Spasitelju, prisutnom u Sakramentu od Oltara. »Hoću, da se ova presveta otajstva nadasve poštivaju, časte i na dragocjenim mjestima čuvaju;« »a to činim radi toga, što na ovome svijetu od Svevišnjega Sina Božjega ništa tvarno ne vidim do presv. Tijela i Krvi njegove«. Tako on.

21. — **Sv. Klara na Poljudu.**

Sv. Klara i Euharistija.

Prva duhovna kći Franjina usredotoči svu svoju vjeru i pouzdanje, po primjeru i želji svetog Utemeljitelja, u službi Euharistijskog Zaručnika.

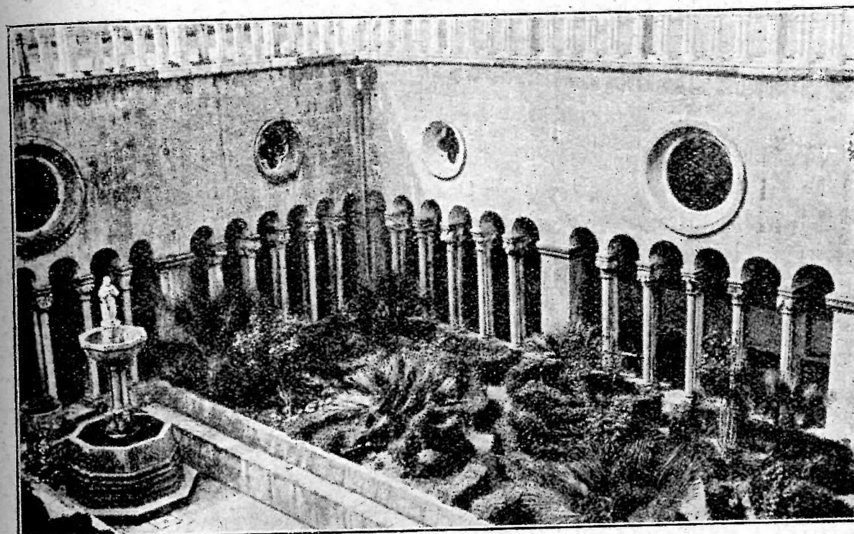
Koli u sebi toli u sestrama promicala je kraljevstvo Euharistije. Sigurna bijaše, da će ih euharistijski Kralj zaodjenuti bolje od Salamuna i hraniti bez osobitih njihovih skrbi.

Veliki papa Grgur IX. — od Božje providnosti poslan, da svojim auktoritetom proširi Franjin duh po svijetu — željaše ublažiti strogo siromaštvo propisano od prvog pravila klarisâ, eda, bez osobitih skrbi za vremenite potrebe, uzmognu što slobodnije Bogu služiti. Ali, videći pouzdanje, koje Klara imaše u euharistijskog Kralja, Grgur IX. kanda ne htjede staviti zapreke milostima i pomoći, kojom Spasitelj imaše nagraditi ovu tvrdu svetičinu vjeru u njegovo svemogućstvo u Sakramentu od Oltara. Zato, na opetovane molbe Klarine, da ostavi siromaštvo netaknuto, kako su ga primile od svetog Utemeljitelja, odustane od svoje nakane.

I eto gdje osobitim čudom potvrdi sam božanski Spasitelj, da je miran i sretan život »siromašnih dama« osobita briga i skrb njegovog kraljevskog srca u Euharistiji.

Kad je g. 1240. jedan bjesomučan odio saracenske vojske u službi vrijednog ali bezbožnog Fridrika drugog pljačkao i pustošio Italiju, bane i pod Asiz. Plan navale bijaše zauzeti najprije samostan San Damiano, koji leži izvan grada i utaborili se u njemu. Jedne noći poput čopora krvožednih i gladnih vukova navališe ovi neprijatelji Isusovog Imena na pitomo i nevino gnijezdo Božjih golubica. Već bijahu prešli zidove, koji pasahu samostan te stadoše od veselja urlikati pobjedničkom vikom. Sestre prestrašene okupiše se oko postelje Majke Klare, koja ležaše u teškoj boljetici, od koje imaše još dugo trpjeti. — Svetica naloži, da ju ponesu pred samostanska vrata. Tamo dade donijeti presv. Sakramenat. Klekne pred Njega te Mu se obrati poniznom i vrućom molbom, da se udostoji spasiti svoje službenice od bijesa neprijateljâ njegovog svetog Imena. Nato se ču iz presvete Hostije nježan djetinjski glas: »J a ć u u v i j e k n a d v a m a b d j e t i«. Klara zatraži milost i za grad Asiz, koji providaše njene duhovne kćeri potrebitim stvarima; i sad dobije povoljan odgovor. Obrativši se, plačućim redovnicama: »Umirite se, reče, kćeri moje, jer se je Bog udostojao da vas primi pod svoju zaštitu; sokolite svoje srce živom vjerom i tvrdim ufanjem u Božje milosrđe«. To rekavši Službenica se Božja digne, uze u ruke Presvetoga i pojavi se na zidu. U isti mah neopisiv strah obuze neprijatelje, koji zaslijepljeni od neke nebeske svjetlosti iz presvete Hostije, neki padoše niz zidine, a drugi dadoše se u divlji bijeg. I tako bi spašen samostan i oslobođen grad Asiz.

Jednom je jedna sestra vidjela, kako je svetoj Klari po svetoj pričesti sišao Spasitelj u prilici mila djeteta u krilo te ju stao grliti i milovati. To se čudo ponovi i na njenoj smrti po primljenoj svetoj popudbini. Tako ju sam Spasitelj povede u rajske dvore

22. — **Dolinji Klaustar u Dubrovniku.**

da uživa u potpunoj mjeri one slasti, koje je svojom živom vjerom, čvrstim ufanjem i žarkom ljubavlju prema Isusu Kralju u tabernakulu zaslužila da dijelom uživa već na ovome svijetu.

Punim pravom nazivljemo Klaru sveticom Euharistije, a kršćanska ju umjetnost predočuje sa presvetim Sakramentom u ruci. Tâ Euharistija bijaše njezin život, njezina hrana, njezina zaštita i pomoć, a konačno njena nagrada.

Ostale svetice II.og Reda i Euharistija.

Tabernakul je postao središte života II.og Reda. Kao jeleni oko izvora žive vode skupljaju se kćeri II.og Reda oko Euhari-

stije, da iz tog nepresušivog izvora svetosti srču čistoću, poniznost, ljubav k siromaštvu i k preziranju sebe.

Na osobiti se način dvije junakinje II.og Reda istakoše vjerom i pouzdanjem u Euharistiju poput njihove Majke Klare.

Tko je onaj, koji je učinio svetu Katarinu bolonjsku tako divnom pobjednicom nad silnim kušnjama i napastima, kojima je bila kušana? Tko ju nauči toliku nebesku mudrost, te je postala uvaženom učiteljicom duhovnog života? — Onaj je stvorio takva djela, u njoj, koji na njezinu vruću molbu pred Tabernakulom, obrati otvrdnutog grešnika osuđena na smrt.

Taj isti Hljeb s neba učini velikom i svetu Koletu, slavnu utemeljiteljicu tolikih samostana klarisâ po francuskoj. Kad bi joj nedostajalo sredstava za gradnju novih kuća za redovnice, tko bi joj nenadno stvorio u ruci zlatnih novaca, ako ne nebeski zaručnik, koji se udostojao jednom sam saći na oltar i pričestiti ju, budući ju je zaboravio bio svećenik pričestiti?

Euharistijski Kralj vabi k sebi tolike djevice kraljevskog, kneževskog, bogatog roda, da pod siromašnom odorom Klarinih kćeri uživaju duševne raskoši i bogatstvo njegovih dvorova. Vrhunaravnom silom priječi Klarinim rođacima, da silom otmu sestru joj Agnezu službi euharistijskog Kralja. A drugoj Agnezi, češkoj, kćeri slavnog kralja Przemisla II. nedokučivim putom svoje providnosti razvrgne vjenčanje sa samim carem Fridrikom, eda ona ispuni zavjet kojim se bila zaručila s njime, svojim euharistijskim Zaručnikom. Za ovima povede se četa drugih čistih golubica, koje ne htjedoše omrčiti svoje noge blatom i prahom bogatstva i sjaja ovog svijeta, već odletiše u Korablje euharistijskog Spasitelja, da se spasu od potopa strasti i ugodnosti vremenitih.

Ali i udovički će stalež naći osobitih izgleda vjernosti euharistijskom Kralju. Naći će dapače junakinje čistoće i djevičanstva, koje stvori Kruh anđeoski, onaj Kruh, koji stvara djevice. Za Hortulanom, majkom Klarinom, eno nam tolikih svetih i uglednih matronâ, koje, održavši vjerno ljubav zemaljskom zaručniku, poput starice udovice Ane, povlače se u hramove svog nebeskog zaručnika, da ondje, služeći mu oko euharistijskog njegovog Prjestolja, čekaju utjehu vječnu. Među inim eno nam kraljevskih sestara madžarske krune blaženih Kunegunde i Jolande, obe udate za dva poljska princa. Obe posvetiše svoje muževe: Kunegunda osta djevicom i u svetoj ženidbi, a njezin Boleslav, kralj poljski, zasluži časni naslov »čisti«, a Jolandin Boleslav

zadobije naslov »pobožni«. I Salomea poljska kraljevna ne spozna svoga muža Kolomana ugarskog, već u svetom djevičanstvu do smrti osta vjerna svome zaručniku Isusu. Po Kolomanovoj smrti uniđe među Klarise.

Jedini izvor života »siromašnih damâ« bila je Euharistija. Isus u Euharistiji je među njima uvijek kraljevao. Njegovom pomoću postale su junakinje pregaranja, stvorile važnih djela za spasenje duše i dovinule se rajske slave, jer »tko jede ovaj kruh, neće umrijeti u vijeke«.

O. Đ. Đ.

TREĆORECI I SVEĆENIČKI PODMLADAK.

Kad se govori o Euharistiji, valja istodobno pomišljati na svećenika. Istom prigodom, kad je Isus po prvi put pretvorio kruh u svoje presveto Tijelo i vino u svoju presvetu Krv, zaredio je i svoje apostole u svećenike naredivši im: »To činite na moju uspomenu!« Od tada su svećenik i Euharistija nerazdruživi. Bez svećenika nema sv. mise, nema Presv. Oltarskog Sakramenta, nema sv. pričesti, nema vjerskog života.

Iz toga jasno slijedi, od kolike je važnosti skrb za svećenički podmladak bilo među poganima, bilo i kod kuće među Hrvatima, gdje je zavladala velika nestašica svećenstva, te je ta nestašica od godine do godine sve veća. Kako možemo očekivati preporod Hrvatskog naroda pomoću Euharistije, ako po njegovim selima ima danomice sve manje svećenika, ili ako ih u nekojim selima uopće ni nemâ? Doista, u sadanjim se prilikama ne može zamišljati boljeg dobrog djela u Hrvatskom narodu od nastojanja, molitava, žrtava i briga, kojim se podupire i promiče odgoj dobrog i svetog svećeničkog podmlatka.

Trećoreci su u 13. vijeku preporodili ljudsko društvo. Oni idu za tim, da sličan preporod provedu u sadanjem ljudskom društvu ozbiljnim i svetim primjenjivanjem svojih pravila na sebe i na svoju okolicu. Ali, da njihovo nastojanje bude okrunjeno uspjehom, pozvani su da vrše po svom ogromnom broju i među Hrvatima onu veliku misijsku zadaću, da naime promiču i podupiru biskupe u njihovoj velikoj brizi oko svećeničkog pod-

mlatka. Nema gotovo biskupa, kome ne bi ta briga među ostalim brojnim bila prvom i poglavitom.

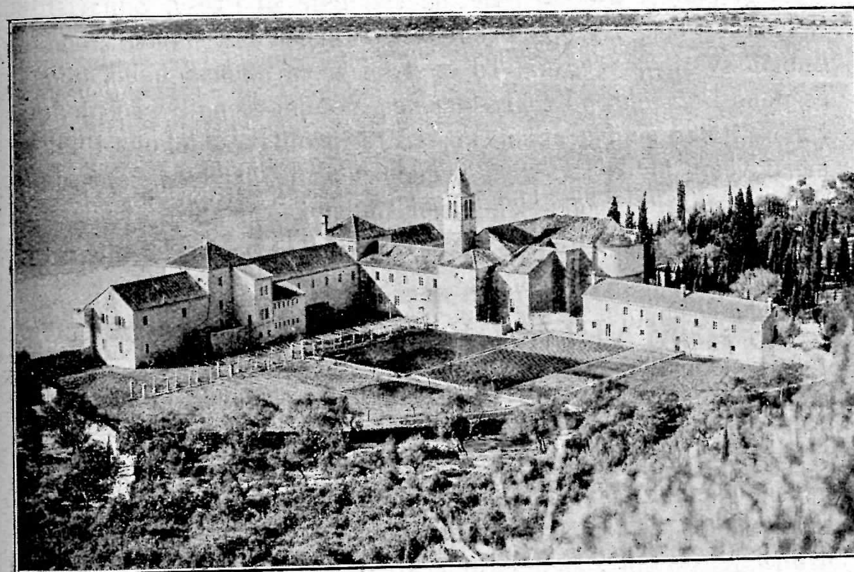
I eto, rad za svećenički podmladak rad je za samu Euharistiju, rad je za vjerski preporod Hrvatskog naroda i proslavu Božju. Da li može tko drugim kojim načinom više načiniti za proslavu Božju i spasenje duša, nego preko Presv. Euharistije, dakle preko dobrih i svetih svećenika? Veliko se dakle polje najplemenitije i svete djelatnosti otvara svim trećorecima, ako na bilo koji način pomažu i promiču odgoj dobrih i svetih svećenika. K tom radu pozivlju braću i sestre III. reda sama redovna pravila.

Članak osmi pozivlje ih, da nastoje u obiteljskom životu svojim dobrim primjerom svijetliti ostalima te promicati pobožna vježbanja i dobra djela. Vrijedi to osobito za vas pobožne majke i dobri oci, koji ste članovi III. Reda. Zašto ne bi sve vaše nastojanje smjeralo onamo, da prikažete svojeg sina Bogu i da ga odgojite za dobrog, svetog svećenika? Naravno pretpostavlja se, da je taj vaš sin dijete darovito, pobožno i zdravo! Koliko će ono jednom raditi za Presv. Euharistiju! Vi ćete već davno počivati u grobu, a vaš sin će djecu voditi k Isusu, on će odrasle oduševljavati za istoga Isusa, on će grješnike vraćati Bogu, on će narod kupiti oko svetohraništa, on će možda i velike stvari provesti u crkvi za proslavu Kristovu — a sve to jer ste se Vi žrtvovali, da ga odgojite za dobroga svećenika. Nagrada bit će pak Vam ta što će se on svaki dan sjećati Vas kod sv. mise i za Vas će često Bogu prikazivati samoga Isusa u nekrvnoj presvetoj žrtvi... Nitko nije više pozvan, da radi za svećenički podmladak od roditelja trećoredaca, koji imaju djecu. Potrebe ih pak sv. Crkve sile, da je pomažu oko odgoja svetog svećeničkog podmlatka. To je najbolje djelo, te ujedno najbolji primjer drugim obiteljima, jer obitelji, iz kojih izlaze dobri svećenici, ne samo da drugima prednjače u dobrim djelima, nego te obitelji također stiču zasluge za Sv. Crkvu, kakove joj ostale obitelji ni iz daleka ne mogu pružiti.

Korisno bi bilo, kad bi se istražilo koliko i koji su svećenici imali roditelje trećorece ili barem majku ili oca u III. Redu. Nije o tom pitanju još nitko raspravljao, ali zaključci bi bili veoma zanimljivi, jer bi se pokazalo, koliko su baš roditelji trećoreci svojom tihom požrtvovnošću doprinijeli za proslavu Presv. Euharistije putem sinova svojih, koje su odgojili budi za svjetovne budi za redovne svećenike. Kršćanske majke i kršćanski

očevi, koji ste članovi III. Reda, postavite sebi za ideal, da bude barem jedan vaš sin odgojen za svećenika! Dakako da treba u tu svrhu mnogo samoprijegora i požrtvovnosti, naročito ako ste siromašni te imate mnogo djece, jer odgoj za svećenika zahtijeva dugogodišnje skupocjeno školovanje! Treba osim toga mnogo pobožne molitve, jer je svećeničko zvanje velik dar Božji i velika odlika, koju dijeli Spasitelj glavom, i koju možemo od Njega doduše isprositi, ali nikada samovoljno odabrati.

Vas pak trećoreci i trećoredice, koji nijeste u bračnom stanju te nemate djece, pozivlje članak dvanaesti redovnih pravila, da

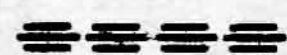
23. — **Samostan »Otok« kod Korčule.**

svaki od Vas po mogućnosti daje nešto za dobre svrhe. Čujte što veli sv. Vinko Paulski o toj dobroj svrsi: »Nema većeg čina na zemlji nego odgojiti svećenika.« Zapamtite to članovi III. Reda! Neka ubrzo dozna svijet, da ste Vi najrevniji među onima koji ne štede s milostinjom, kad valja podupirati biskupe u njihovu nastojanju, da odgoje dobre svećenike, kad valja priskočiti u pomoć biskupijama, koje su siromašne te nemaju sredstava, da suzbiju nestašicu svećenstva, koja je u njima zavladala! Mile neka Vam budu riječi sv. Vinka Paulskoga: »Nema većeg čina na zemlji nego odgojiti svećenika«! Ako ste imućni, pošaljite

pobožnog dječaka u sjemenište i odgajajte ga svojim troškom, da postane svećenikom! Kako će Vam biti zahvalan biskup i sva biskupija! Kako će Vas Isus za to nagraditi! Ne treba da je onaj dječak vaš nećak ili uopće rođak, nego mora biti iz pobožne, zdrave obitelji i mora biti sklon pobožnosti, darovit i zdrav! Ako pak ne možete da sami snosite troškove za odgoj, onda položite u ruke svôg biskupa što možete dati u tu svrhu i nastojte da i drugi isto čine.

Trećorêci, pokažite, kako Vam je na srcu Isus u Presv. Euharistiji! No, ne samo time, da često polazite sv. misu, sv. pričest, svetohranište, u kojem se nalazi nebeski Spasitelj, nego u sadanjim prilikama osobito time, da žrtvujete za Presv. Euharistiju. Žrtva, najljepša žrtva za Presv. Euharistiju Vam je žrtva za odgoj dobrih svetih svećenika. Ta će Vam žrtva otvoriti nebo, otvorit će nebo bezbrojnim drugim dušama, donijet će najljepše plodove i miomirisno cvijeće svetih kreposti kroz čitave vijekove i nakon smrti vaše, jer će ta žrtva preko svećeničkih ruku neprestano služiti Euharistiji te neizmjernoj Ljubavi, koja prosjeva iz nje.

U Krku, 21. augusta 1927. **Josip dr. Srebrnić**, biskup.

SV. MARGARITA KORTONSKA.

Na sv. Margariti iz Kortone divno se izrazuje snaga milosti Božje. To je Magdalena pokornica franjevačkog reda; svetica jaka, koja može i mora da služi, kao uzor nasljedovanja svima onima, koji su sagriješili. A tko od nas nije sagriješio? — Božanski zaručnik rekao joj je jednom, da je nju učinio ogledalom i stepenicama grešnika i svjetlom usred tame grijeha. Drugom joj zgodom Krist rekao: »Ti si nova zvijezda, koju davam na svijet, da prosvijetlim grešnike, da zalutale privedem na pravi put«.

Rodila se god. 1247. u Lavianu, provinciji Toskani, nedaleko od Kortone, od poštenih seljačkih roditelja. Živahne i nestašne naravi ipak je slijedila kršćanske savjete svoje majke. U sedmoj godini izgubi majku, a njezin život doskora počeo teći drugim smjerom. Otac se nije puno bavio njezinim odgojem, a maćeha nije dobro gledala malu Margaritu. Ugodne vanjštine, nestalne naravi brzo se bacila na sklizave staze života. U osamnaestoj godini zavede ju neki raskalašeni mladić, i ona noću pobjegne iz očinskog doma te se nastani kod svog ljubavnika. De-

vet je dugih godina živjela u raskoši i grijehu na sveopću sablazan čitavog onog naroda. Teška nesreća, popraćena milošću Božjom, privede ju na put pokore. Jednom kad se dugo vremena nije vraćao njezin ljubavnik iz lova a dotrča njegov pas i stade tužno lajati i zavijati, Margarita boreći se crnim slutnjama pođe za psom. Dođe u neku šumu i pas se nad jednom zatrpanom jamom zaustavi. Ona porazbaci grane, koje su jamu pokrivale, i na svoj užas opazi na dnu izmrcvarenog, mrtvog ljubavnika.

Odavle počimlje drugi dio života sv. Margarite. Događaj s njezinim ljubavnikom duboko ju potrese, uvidje nestalnost života i ljepote, dok jedino duša imade trajnu neprocjenjivu vrijednost. Obuzme je teško pokajanje, popraćeno skrušenim suzama. Obuče se u prosto odijelo, uzme svoga sinčića, kojega je u grijehu rodila i pođe k očevoj kući. Otac ju htjede primiti, ali maćeha ustane protiv i Margarita se morade seliti. Na nutarnji glas pođe u Kortonu, nastani se privremeno kod dviju plemenitih gospođa, a duhovnog vođu izabere, po nadahnuću Božjem, jednog franjevca. Margarita se dade na tešku pokoru, nastanila se u jednoj samotnoj kućici kraj grada, ležala na tlu, odrezala kosu, postila, bičevala se i grdila svoje lice, koje je bilo uzročnikom tolikih grijeha.

Nakon dugog iskušanja, na veliku svoju duševnu utjehu, primila je pokorničko ruho III. reda sv. Franje. Odsele živi kao prava pokornica, trpi i mrcvari svoje tijelo bez ikakvog milosrđa. Dozvolom svog ispovjednika otide jednom u rodno mjesto ostriženih kosa, konopom oko vrata, i javno pred čitavim svijetom, nazivajući sebe najvećom grešnicom, molila je da joj oprostc njezin prijašnji sablazni život.

Glavnu utjehu nalazila je u sakramentu sv. Pričesti. Svetotajstveni Isus bio joj je obrana u teškim časovima napasti i sumnje. Tko zna bi li Margarita mogla izdržati teški put pokore, te da li bi postigla onaj veliki stupanj svetosti, da nije dnevno ulazio u njezinu dušu Izvor Božanske milosti — Isus Krist! Svetosti bez pričesti nema.

Pa tako je česta sv. pričest i veliku grešnicu Margaritu preobrazila u veliku sveticu Margaritu.

A mi, i ako možda nijesmo slijedili iz bliza Margaritu kao grešnicu, požurimo se da je što iz bližega slijedimo na njezinome putu k svetohraništu. On je bio izvor njezine svetosti, pa će biti i naše. A da postanemo sveti, svi smo dužni. **O. Per.**

 SV. ELIZABETA.

Elizabeta rodi se godine 1207. u Požunu, tada glavnom gradu Ugarske, od oca Andrije II., kralja ugarskoga, muža pobožna, koji bijaše svoj život posvetio slavi Božjoj u podizanju crkava i kršćanskih zavoda. Majka Gertruda, kći Bertolda III. vojvode Neranskoga, markgrofa Koruškoga i Istarskoga, koji bijaše po muškoj lozi u rodu s Karlom Velikim, pobožna kao i njezina sestra sv. Hedviga, dade svoje čedo krstiti u crkvi Božjoj i nadjene mu ime Elizabeta, koja hebrejska riječ u našem jeziku znači: puna Boga.

Da je Elizabeta zavrijedila to ime, i da je u istinu od najnježnije mladosti pa sve do smrti bila prožeta ljubavlju spram Boga i iskrnjega, pokazat će se iz ovog kratkog prikaza.

Već u onoj mladoj dobi, u kojoj obični smrtnici nemaju još pojma, što je to ljubav prema iskrnjemu, pokazala je Elizabeta osobitu ljubav prama bijednoj sirotinji. Navršivši istom treću godinu života, shvaćala je bijedu siromaha i nastojala im pomoći kako to dokazuje slijedeći slučaj.

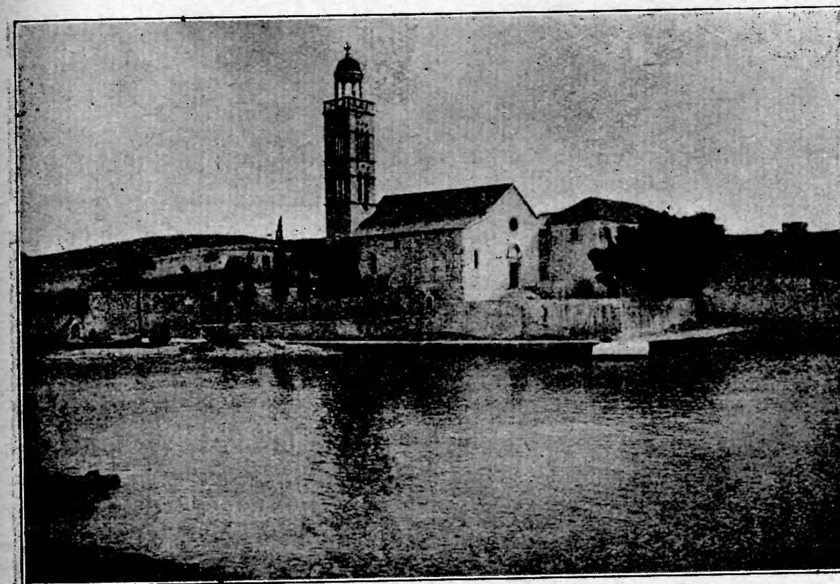
Jednom, kad je nosila siromasima punu pregaču ostataka, susretne je otac kralj i reče joj: »Milo dijete, što to nosiš u pregači?« Ona, kô nadahnuta Duhom Svetim, reče: »Ruže nosim, Gospodine moj!« Kad Elizabeta rastvori pregaču, a to se podiže miomiris svakovrsnih ruža, i to u doba, kad ih se u nijednom vrtu nije moglo naći.

S godinama rasla je i njezina ljubav k siromasima. I ako im nije mogla toliko dobra činiti dok se je na dvoru landgrofa Hermana Turinškoga već od četvrte godine uzgajala kao buduća žena Hermanova sina Ludvika, zato je to činila više, kad je postala landgroficom.

Razumivši da je Isus postao siromašan da nas obogati, postade pravom Njegovom učenicom: s prijestolja bogatstva sađe duhom u svojevoljno siromaštvo, da olakoti bijedu siromaha i nevoljnika. Zato ju sv. Frano Saleški nazivlje: »siromašnom u svojem bogatstvu, a bogatom u svojem siromaštvu«.

Sve novce, što bi ih dobila, razdijelila bi siromasima, a nijesu rijetki slučajevi, da je sa sebe svukla i bijednom siromahu podijelila svoje vlastito odijelo, koje joj jednom milostivi Spasitelj povrati po Anđelu, kad se je našla u neprilici, kako da se prikaže pred nekim odličnim gostom.

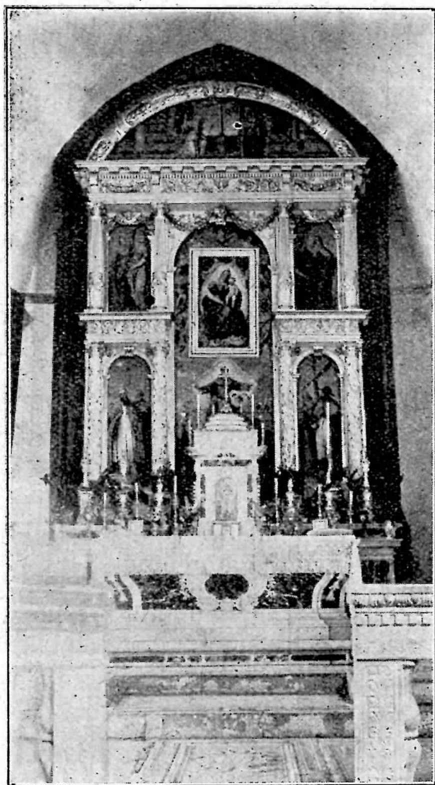
Zato upravo što je u srcu Elizabete rasla ljubav prama bijednicima, koji su slike Božje, nije ju na samilost gonila samo naravska dobrota i darežljivost, već ju je ravnao duh Kristov, pa nije nepromišljeno dijelila i razbacivala svoje i svog muža kneževsko imanje, već je uz tjelesnu milostinju pružala i duhovnu; što više, nije često htjela da pomogne tjelesnu bijedu, dok nije opomenama pomogla duši, da se osvijesti i potpuno Bogu obrati. U Azejnahu podiže bolnicu za bolesnike svake vrsti, pa se

24. — **Samostan na Hvaru.**

svaki dan i za ružnih vremena spuštala s brijega, na kojem se diže Wartburg, i sama je svojim rukama dvorila bolesnike. Podalje Wartburga nalazi se još i danas tako zvano »Elizabetino vrelo«, u kojem je ona prala 28 gubavaca i njihovo odijelo. Osnovala je i posebni zavod za siromašnu siročad, s kojom je postupala mnogo nježnije nego li s vlastitom djecom. Da djecu više privlači kršćansko milosrđe nego li krvno srodstvo, pokazalo se osobito kod Elizabetine siročadi, koja ju je nazivala »Majkom«, a ona je to dopuštala i skupljala jadne sirote kao što kvočka kupi pod svoja krila nejake piliće.

Tkogod će pomisliti da je močnoj kneginji bilo lako dijeliti i siromahe pomagati kad je imala čime. Ali tu se pokazuje da je u nje bilo duha Kristova, što je, i nakon nemile smrti njezinog muža, protjerana kao mlada udovica sa troje svoje nejake djece sa Wartburga, kao najsiromašnija žena toliko godina živjela i još uvijek zaboravljala bijedu svoju i svoje djece, a svojim vlastitim rukama radila za siromahe, koje je još uvijek sad u jednoj sad u drugoj bolnici svom požrtvovnošću dvorila.

25. — **Veliki Oltar na Hvaru.**

Ali što je Elizabetu poticalo na tako heroičnu ljubav prama bližnjemu, osobito prama nevoljnicima svake ruke? Da u njezinom srcu nije već u mladosti pružila duboke žile najplemenitija biljka Božje ljubavi, zaludu bismo mogli tražiti ovakove plodove kršćanske ljubavi.

Ako za vedre i tihe noći podigneš svoje zjenice i motriš divno zvijezdano nebo, čini ti se, da ti je Bog bliže, kao za nekim tankim zastorom, koji te dijeli od Njegove nazočnosti. Ali ako si kadgod imao prigodu gledati nevino dijete, kako, upirući svoje milovidne očice put nebesa, sklapa ručice na molitvu, tada moraš da se uvjeriš, da Bog stanuje u toj dušici, da je ona ugodni stan Božji.

Po milosti sv. krštenja postala je Elizabeta osobito ugodni stan Božji — hram Duha Svetoga.

Kao što novorođenče traži majčine prsi, tako i nevina, mlada duša traži svog Stvoritelja i Boga. Bog je dušu stvorio za sebe, pa ona po naravi čezne za njim; ali kad počimaju nicati klice tjelesnih zlih nagnuća, počima dušu mamiti i svijet i njegove raskoši.

Koji će od ovih dvaju suparnika predobiti dušu, odlučuje okolina djeteta. Dok još strasti nemaju moći i snage, a djetetu su pred očima i primjeri sotonske pokvarenosti, ali i uzor-primjeri kršćanske svetosti, lakše će se nevino dijete povesti za dobrim.

Tako bijaše i s Elizabetom. Premda joj tetka Agneza pokazivaše put svjetskog raskošja i grešnog življenja, volila je njezina mlada duša da slijedi stope svoje druge tetke Hedvige, koju je nadasve resila ljubav Kristova.

I Elizabeta je ljubila Boga svoga svim žarom mladenačke svoje duše, pa je već u petoj godini života znala bacati se na koljena pred Utamničenikom Ljubavi, otvarati psaltir i sklapati ručice na molitvu.

26. — **Planeta, Križ, piksida na Hvaru.**

Kako je zapisano u jednom Hajdberškom rukopisu »Sv. Elizabeta kako je rasla tijelom i godinama, tako je napredovala i u svim krepostima i milostima. Boga je vazda nosila u svom srcu, o Njem s ljubavlju mislila, pred licem Njegovim uvijek boravila, sva svoja čuvstva, misli, nakane i riječi k Njemu upravljala i sva svoja djela u Njem izvršivala«.

Siromašno dijete moralo je nakon smrti Hermanove mnogo trpjeti zbog svoje pobožnosti od Landgrofice i njezine gizdave kćeri. Kao mnogi svjetski ljudi tako je i landgrofica smatrala Elizabetinu pobožnost pretjeranošću i ludošću, ali sva prigovaranja, prekoravanja i poruge nijesu mlado djevojče odvratile od puta Božjega, što više, vatra ljubavi Božje jačala se i plamtjela je tim više, čim je jače duvao vjetar sotonske zavisti i mržnje.

Jedinu utjehu u takvoj žalosti nahodila je Elizabeta od strane ljudi u svom zaručniku Ludviku, koji sam bijaše vrlo pobo-

žan, i koji joj, pošto je vjenča, dopuštao, da bez prigovora vrši svoje pobožnosti.

Kako veliku je imala Elizabeta ljubav k Bogu, piše Ludvikov ispovjednik: »S postelje je svoje ustajala od dragoga gospodara svojega i tražila svoga duhovnoga Zaručnika Gospodina našega Isusa Krista, koga je od sve duše ljubila. A plemeniti knez, pun žive vjere i ljubavi k Bogu, rado joj je to dopuštao, samo se malo bojao, da se previše ne kida«.

Ljubav k Bogu začela se u najnježnijoj dobi Elizabete, napredovala je i jačala se usred velikih i neprekidnih poteškoća, ali dođe do vrhunca, kad bi, nakon smrti Ludvikove, kao izmet ljudski potjerana sa Wartburga. Tada je dà njezino srce prekipjelo od ljubavi Božje. Nakon tolikih zlostavljanja i sramota, jedne hladne zimske noći, u najvećem siromaštvu u nekoj staji, u snijegu i kaljuži, začu kako o ponoći zvoni zvonce franjevačke crkve, koju je ona kao i Samostan svojim novcem podigla. Poleti brzo u kuću Božju i zamoli redovnike da ispjevaju »Tebe Boga hvalimo« kao zahvalu dragom Boga za nevolje, kojima ju je obdario.

Nevolje i križevi ne škode pravoj pobožnosti niti uništavaju pravu ljubav k Bogu, naprotiv se pobožna duša u takvim slučajevima najtjesnije sjedinjuje s Bogom.

I doista od sada unapred Elizabeta nije više živjela ako ne za Boga, potpuno otcijepljena od svijeta, uronila je u tajne Božje, koje je u svojim čestim vidjenjima kušala, te već za života uživala one nebeske slasti, kojih je postala nerazdruživom dionicom u Raju.

Kv.

Zaklinjem vas, braćo, ljubeći vam noge u najvećoj ljubavi i poniznosti, da iskazujete svako poštovanje presv. Tijelu i presv. Krvi Gospoda našega Isusa Krista, po kome se nebo i zemlja izmiriše sa svemogućim Bogom.

I kada budete htjeli misiti, da budete čisti, eda sa poštovanjem i čistom nakanom prikažete žrtvu Tijela i Krvi našega Gospoda Isusa Krista.

Sv. Franjo.

BAKLJA BOŽJE LJUBAVI.

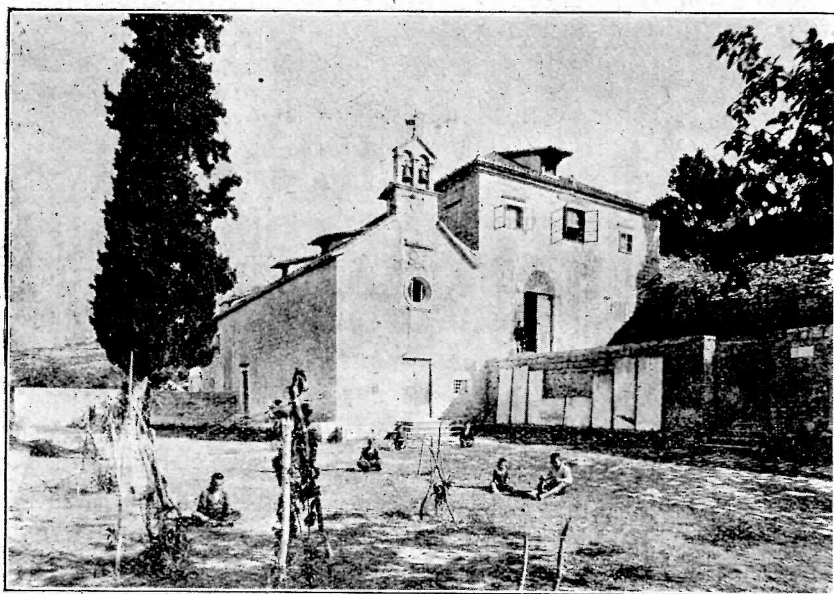
Oganj sam donio na svijet i što hoću, nego da se upali? — veli naš božanski Učitelj. A taj oganj bio je on sam, osobito u presv. oltarskom sakramentu. Međutim, taj oganj božanske ljubavi nije ostao u svetohraništima, on je zahvatio ljudske duše. Više i jače one, koje su mu bile bliže, koje mu se nijesu izmicale. Jedna od takvih bila je i duša našega serafskog oca, sv. Franje. Moramo li to dokazivati? — Sjetimo se riječi, kojima je on pozdravljao svoga božanskoga Učitelja u njegovim svetohraništima: — Klanjamo ti se, presv. Gospode Isuse Kriste, ovdje i po svim crkvama čitavoga svijeta i blagoslivljamo te, jer si svojim svetim križem svijet otkupio.

Pa opet Toma Celanski, njegov prvi životopisac, tvrdi o njemu: — Svaka žilica Franjina srca izgaraše od ljubavi prema sakramentu Tijela Kristova, i najvećim strahopočitanjem divljaše se on preljubaznoj poniznosti i preponiznoj ljubavi Gospodnjoj. Neoprostivim bi nemarom smatrao, kada koga dana ne bi slušao bar jednu sv. misu. Ako bi ga bolest priječila poći u crkvu, zamolio bi svećenika, da mu misu čita u sobi. A kada mu ni to ne bi bilo moguće, tada bi si dao pročitati sv. evanđelje iz mise toga dana, i duhom bi prisustvovao sv. misi.

A sv. Bono, drugi njegov životopisac i duhovni sin, piše o njemu: — Pričešćivao se je često i tako pobožno, da je i druge nukao na pobožnost. Budući da je to najuzvišenije Dobro štovao svim srcem, žrtvovao bi mu sve svoje moći, a kada bi slatkoga neokaljanoga Jaganjca primio, prikazao bi mu svoj duh onom vrućom revnošću, koja je uvijek plamsala na oltaru njegovog srca. — Pa nadodaje isti sv. naučitelj: — I od duhovnoga pijanstva pao bi pri tom obično u zanesenje.

Takav je bio naš sv. Otac, a takvima je on htjeo i druge. Pa i ne samo svoje učenike, već i vascijeli svijet. Bio je on vječno zapaljena baklja Božje ljubavi i kao takav bacao je on svjetlost i toplinu na svoju bližu i daljnju okolinu. Htjeo je, da sve duše planu onim čuvstvima i onim osjećajima prema Utamničeniku naših oltara, kojima je gorjela njegova serafska duša. Euharistija je bila središte od koga su i prema kome smjerale sve njegove misli, riječi i djela, pa tu istu Euharistiju htjeo je on središtem života cijeloga čovječanstva. A to svoje htijenje on je i

ostvaravao. Donekle već rekosmo kako, svojim primjerom, ali navlastito on je za time išao preko svoja tri reda. Ovima je on predao svoje poslanje i ovima je on namro bogatstvo svoje serafske ljubavi prema presv. Euharistiji. Njih je on učinio nosiocima vjere, ufanja i ljubavi među kršćanskim pucima, ali ih je ostavio i na straži utjelovljene vječne Riječi u tabernakulu. Pače, prije ovo, a zatim ono. Jer jedino kao čuvari svetohraništa toga jedinoga pravoga izvora vjere, ufanja i ljubavi, mogli su krenuti da i drugima ponesu baštinu Kristovu.

27. — **Samostan na Dridu (Trogir).**

I da ne duljimo: Mi se, bez sumnje ubrajamo među štovatelje asiškoga Siromaška, a većina nas je i njegovom duhovnom djecom, stoga krenimo slijedom stopa njegovih. Krenimo za njime do svetohraništa i po njegovom primjeru primajmo što češće Isusa u svoja prsa, pa s njime u sebi pokušajmo ne bismo li gdje pa i plamečak njegove ljubavi uspirili u srcima ljudi. Tako ćemo se najbolje odužiti pošti alvernskog Serafa, koji je poput baklje gorio i izgorio pred licem Gospodnjim.

Z.

 VITEZOVIMA NOVOG RODA.

U jedanaestom vijeku, na poziv Petra Pustinjaka i pape Urbana II. digoše se kršćanski narodi da otmu nevjerniku sveta mjesta, koja su bila posvećena životom i smrću našeg Spasitelja.

Jezgra ovog velikog pokreta bijahu vitezovi. Vitezovi nijesu uspjeli, da trajno osvoje Svetu Zemlju, ali su ovi vjerski ratovi imali za posljedicu, da su se njihovi redovi učvrstili i organizirali te dobili vjersko značenje. Viteštvo, koje je bilo posvećenje sile, u svrhu da se samo za dobro upotrijebi, postalo je vrst vojničkog svećeništva. Iz njega nikli su dapače i neki redovi pravih svećenika — ratnika.

I Franjo Bernardon htio je da postane vitezom. A i Bog ga je na viteški stalež pozvao. Jedne je noći usnio ovaj san. »Učini mu se, da ga netko po imenu zovnu i pred njim se otvori velik i veličanstven dvor, pun svijetloga oružja i štitova križem obilježenih; pobjedni znaci visjahu o zidovima. — Čiji je taj divni dvorac i to svijetlo oružje? — upita Franjo. — To je sve tvoje i tvojih vojaka, odgovori glas«. Ali doskora u drugom viđenju tumači mu Bog, da se tu ne radi o običnom viteštvu, koje služi čovjeku, »slugi i siromahu« već o mnogo višem, o onome, koje služi Gospodaru vojska i neba.

Kolikogod je ova izmijena uloge bila slavohlepnom i ratobornom mladiću teška, ipak se on vrati kući, da čeka Božje oddredbe. I doskora zamrzi sve što je prije ljubio, i postade glasnikom, vitezom Velikoga Kralja.

Srednji je vijek tražio vitezove, koji su u inostranstvu imali braniti od nevjernika kršćanske zemlje. Kod kuće bi se mladi vitez obvezao, da će se boriti — za vjeru, da će služiti svome gospodaru, da će braniti udovu i sirotu, slaboga i potlačenoga, da ne će nikoga vrijeđati, da će vjerno čuvati zadanu riječ.

Nije li to vaš program, katolički đaci i omladinci, koji se okupljate oko Kristova barjaka? Služiti Bogu i braniti Njegova prava, javno istupati na obranu vjere i Crkve, širiti blagodati Evanđelja s pravim apostolskim duhom i nebrojenim žrtvama u narodu. Produbljivanjem zapovijedi o ljubavi i prosvijetljivanjem drugih raditi na pobjedi socijalne pravde. — A za sav taj apostolat tražiti svjetlost umu, jakost volji, lijek strastima, žar

ljubavi, ustrajnost u požrtvovnosti u onoj Presvetoj Euharistiji, koju nam je Isus ostavio, da naše duše danomice deificira, nijesu li to vaši ideali, na koje ste ponovno prisegli u ovoj franjevačkoj godini na Košljunu, u Splitu i u Sarajevu?

Idite dakle, smjelo i ustrajno naprijed, vitezovi novog roda, glasnici Velikog Kralja! Idite našim gradovima i našim poljima, u tvornice i u seljačke kuće, pjevajući kao Franjo vesele pjesme i noseći svuda svoju ljubav i mirisni primjer svog kršćanskog života! Žetva je velika. Gledajte: nad krovovima palača i nad siromašnim kolibama, nad zelenim livadama i nad neizmjernim okeanima dižu se milijuni očiju, koji traže svjetlost istine i milijuni ruku, koji traže pravdu. Očajne duše, traže mir. Tko će da im sve to pruži? Nijesu li na to pozvane vaše mlade duše, vaša vatrena srca? Nijeste li vi živi most između naučavajuće Crkve i razmrcvarenog čovječanstva? Napred dakle, kao sv. Franjo iz Asiza, pod zastavom koja uvijek pobjeđuje, pod zastavom Ljubavi!

Antun Pilepić.

28. — **Samostan na Krapnju.**

SERAFSKI OTAC, SV. FRANJO, ŽARKI LJUBITELJ I GORLJIVI PROMICATELJ PRESVETE EUHARISTIJE.

Slava poniznog Asiškog Siromaha, oduševljenog Vjesnika Velikoga Kralja, sv. Franje, dandanas je po svem svijetu u punome jeku. Već za njegova života divio se narod osobitom žaru novog Božjeg Čovjeka, te ga je pod živim utiskom njegove osobne kreposti i sugestivnim utjecajem njegove vatrene rječitosti nazivao Božjim Svecem. Tako da, kada je god. 1211. držao propovjedi po Umbriji, vaskoliki je narod u svetom zanosu u jedan glas klicao: Eto prolazi Svetac, a prigodom njegove smrti, na 4 oktobra 1226., nepregledno je mnoštvo naroda grnulo do crkvice Gospe od Anđela, zvane Porcijunkula, gdje je ležalo mrtvo tijelo Svečevo i tješilo se kličući: umro je Svetac, umro je Svetac! I tako je eto spontani narodni glas pretekao neprevarljivu riječ sv. Katol. Crkve o njegovoj svetosti od dne 16. srpnja 1228. Toga je dana sv. Otac Papa Grgur IX., videći brojna čudesa postignuta po zagovoru sv. Franja, ovoga svečano podigao na čast oltara. A tolika je bila ljubav naroda prema Svecu da se je već god. 1230. nastojanjem fra Ilije mogla sagraditi prva bazilika na njegovu čast. U ovu bi odmah preneseno i njegovo sveto tijelo. Iza toga štovanje se sv. Franje raširilo nevjerojatnom brzinom po cijelom katol. svijetu: svuda se dižu spomenici, grade crkve, pjevaju hvalospjevi (između ostalih i od najvećeg svjetskog genija Danta Alighieri), nabavljaju se kipovi i slike velikog Božjeg Viteza. Taj je pak kult dosegao vrhunac tokom ove njegove jubilejske godine, koja je u spomen 700-godišnjice njegove svete smrti proglasio slavno vladajući Papa Pijo XI. Sv. Otac posebnom okružnicom od 30. travnja prošle godine u čast Svecu otvorio je jubilejsku proslavu njegovu, štono se zaključuje dne 4. dojdućega oktobra. U tom zanosnom pismu, upravljenom svim biskupima i katol. puku cijeloga svijeta, koje nije drugo nego li oduševljeni hvalospjev vanrednim osobnim krepostima i blagotvornom socijalnom djelovanju sv. Franje, čitamo između ostaloga i ovu važnu pohvalu: »Čini se, veli sv. Otac, da nije bilo nijednoga (između raznih junaka svetosti), u kojemu se življe i vjernije odrazila slika Krista Gospoda i evanđeoski način življenja nego li u sv. Franji.

Stoga on, koji je sam sebe nazvao **Vjesnikom Velikoga Kralja**, s pravom je nazvan **drugim Kristom**, jer se je pokazao i svome vremenu i budućim pokoljenjima takovim, kao da je u njemu oživio Krist, radi toga i biva da on i danas živi pred ljudskim očima i živjet će do vijeka.« Ovim je značajnim riječima sv. Otac jasno naglasio vanrednu svetost sv. Franje, koji se pokazao najsličnijim svomu Božanskomu Uzoru. Tu je svetost on upravo dostigao najviše time, što je svoju ljubav usredotočio na živo neprestano razmatranje i osobito štovanje utjelovljene Božje Riječi. Središte njegovog bogoštovlja bijaše ljubav Božja, štono se vanrednim načinom očitovala u nedokučivom otajstvu utjelovljenog Sina Božjega, i zato sve što se odnosi na ovaj izvanredni božanski događaj, osobitim načinom privlači žarko srce Serafskog Oca: otajstvo Porođenja, otajstvo Muke i Smrti te otajstvo Presv. Tijela i Krvi Isusove u Presv. Euharistiji bijahu živa vrela, koja su neprestano ispunjala žarom Božje ljubavi cijelu Franjinu dušu. Poznato je svima, da je naš Svetac osobito štovao Isusa Djetića, jer je taj dan Bog postao djetetom radi nas i hranio se majčinim mlijekom. On bi se duhovno topio od milinja, kad bi si predočio u svojem duhu sliku Isusova rođenja i: »da stavi pred oči i drugima uspomenu onoga Djetića, što se rodio u Betlemu i htjede da za nas pretrpi sve nepogodnosti rođenja«, i tako ih nadahne svojom gorućom ljubavlju prema Bož. Djetiću, on je dao živu slikovitost jaslicama za Božić g. 1223. u Grečiju u Italiji. Isto tako bijaše velika Franjina ljubav prema Propetomu Spasitelju. Razmatranje gorke muke Isusove bijaše njegov svagdanji kruh, a često bi u svetom zanosu glasno i javno oplakivao tešku muku Gospodinovu. Njegovi životopisci pripovijedaju, da bi njegovo pjevanje po putevima i udaranje u gusle, koje je on običavao činiti u čast Stvoritelju, obično svršavalo u suzama i krutom oplakivanju muke Kristove. Svaka crkva sjećala ga je na Križ, i iz ljubavi prema Propetomu sastavio je i mali oficij Muke Gospodinove.

Pošto je za sv. Franju Isus bio središte njegovog duhovnog života, lako je shvatiti, da se njegova ljubav prema Bogu i štovanje moralo da protegne i na Presv. Euharistiju. Za sv. Franju sv. Hostija nije drugo nego prezamjerno otajstvo ljubavi vazda živoga Boga-Čovjeka, nastavljanje otajstva Betlema i Kalvarije. Zato nije se čuditi, da je gorljivi Asiški Svetac bio veliki ljubitelj i revni štovatelj Isusa u Presv. olt. Sakramentu. Nijedan Svetac do njegove dobi nije tako žarko ljubio Presv. Euharistiju i pro-

micao njezino štovanje kao on; stoga ga punim pravom možemo nazvati Svecem Euharistije. Njegov životopisac Toma Celanski zorno opisuje tu njegovu vanrednu ljubav prema Presv. Euha-

29. — **Sv. Franjo, — Podprag (Obrovac).**

ristiji. A treba da ovdje napomenemo i to kako sv. Franjo iz prevelike poniznosti nije se smatrao dostojnim, da primi red svećenički, nego je ostao vazda samo djakon. A što da kažemo

o njegovoj žarkoj pobožnosti prigodom pristupanja na sv. pričest, koju je on često primao, po mogućnosti i svaki dan: »Pričešćivao se često i tako pobožno, veli Celano, da je druge poticao na pobožnost. Budući da je to za njega najuzvišenije dobro štovao svim srcem, žrtvovao bi Isusu sve svoje tijelo, i kada je slatkoga i neokaljanog Jaganjca primao, darovao bi mu također i svoj duh s onom vrućom gorljivošću, koja je vazda plamtjela na oltaru njegova srca.« Pri sv. pričesti često bi ostao za dugo vremena u svetom zanesenju i sav je pri tomu izgarao poput gorućega ugljena plamenom Božje ljubavi, kako to napominje sv. Bonaventura. Bilo je ljudi, koji bi grozne suze lijevali iz svetog zanosa videći »kako je sv. Franjo došao do tolike opojenosti u ljubavi Božjoj«. Zato ga i Crkva prozvala Serafom ljubavi: jer kao što su Serafini od svih anđela najbliži Božjem prestolju i plamte najvrućim žarom za svojim Bogom, tako je i sv. Franjo osobito svojom vatrenom ljubavlju prema Isusu u Presv. Euharistiji najbolje dostigao gorljivost Serafina.

Svoju plemenitu ljubav prema Presv. Euharistiji naš je Svetac na razne načine dokazao. Već prije svoga posvemašnjeg posvećenja Bogu revnovao je on za sve što se odnosilo na čast božanskoga Utamničenika ljubavi u Svetohraništu. Brinuo se je za siromašne crkve, za koje bi nabavljao i slao im sveto posuđe, kaleže i pikside. Kada je popravio crkvicu sv. Damjana u blizini Asiza, brinuo se za ulje crkvenih lampada; osobito za onu pred Svetotajstvom. Nije se stidio da osobno prosi ulje za tu svrhu. Nije to dosta: starao se za popravak i Gospe od Anđela, zvane Porcijunkula, te za onu sv. Petra, a sve to zato, kako bi on sam govorio, da budu što manje nedostojno prebivalište Kralja nebesa, koji živi na našim oltarima u Presv. Sakramentu. Kasnije, kada je utemeljio svoj red, kako to svjedoči Toma Celanski, on šalje svojim redovnicima »mnoge lijepe pikside uz preporuku da ih daruju svećenicima siromašnijih crkava«. Stavlja na srce svećenicima i poglavarima svojih samostana strogu dužnost, da drže čiste tovalje i posuđe na oltarima i pozivlje prvu franjevačku redovnicu sv. Klaru, da pripravi mnogo korporala (tjelesnika), koje ova sveta djevica u suglasju sa duhom i voljom svoga ljubljenog duhnovnog oca šalje okolišnim siromašnim crkvama. Donapokon ovaj gorljivi revnitelj štovanja Euharistijskog Spasitelja šalje svim Provincijama svoga reda »lijepe i dobre sprave za pravljenje sv. hostija«. Iz svega ovoga bjelodano

proizlazi žarka pobožnost i revnost sv. Franje za proširenje euharistijskog Isusovog kraljevstva.

Ali ljubav sv. Franje prema Euharistijskom Isusu upravo je neiscrpiva: Na svaki način hoće da istu ljubav ucijepi i u srca sviju ljudi. Zato neprestano propovijeda o Presv. Euharistiji. Kako svjedoči fra Bartolomej iz Pize, najslađi predmet njegovih govora bijaše Isus u Presv. Euharistiji. Isto tako rado je pisao o štovanju Presv. Sakramenta: imademo osam njegovih pisama, a sva ova ili posve ili većinom govore o euharistijskom svetotajstvu. I ovdje se obistinjuje kod našega Sveca riječ Spasiteljeva: »Gdje je blago tvoje, ondje je i srce tvoje« (Mat. 6, 21); blago sv. Franje bijaše Isus, pa zato i njegovo srce vazda je bilo puno Isusa: mislilo o Isusu, govorilo o Isusu, pisalo o Isusu.

U svojoj poslanici (IV-oj) vladarima narodâ pozivlje ove da štuju vladara nad vladarima, vrhovnog Gospodara, koji se nalazi u Presv. Euharistiji. A svećenike pak na najdirljiviji način potiče na revnost za spas duša, na dostojno svetkovanje Božjih otajstva, na veliku pobožnost prema Presv. Euharistiji. Sakupljao bi ih napose od puka i davao im u tom pogledu zgodne opomene. A upravio je i divnu poslanicu svećenstvu cijelog svijeta. gdje između ostaloga piše: »Tjelesni čovjek ne razumije stvari Božje, ali ih svećenik mora da razumije. . I koji ne bi dostojno postupao sa presvetim Otajstvom, neka znade, da će strogo odgovarati na sudu pred Gospodinom našim Isukrstom.«

Svojoj je braći redovnicima stavio živo na srce strogu dužnost, da u čitavome svijetu uskrise euharistijsku pobožnost, ali zato treba da oni osobito svijetle drugima svojim primjerom. I kako pripovijedaju njegova tri druga, on ih je neprestano opominjao, kako moraju svaki dan slušati sv. misu i s najvećim strahopočitanjem činiti poklon Svetotajstvenom Isusu. I baš pred smrt u svečanom tom času naučio je svoju braću redovnike, kako da se klanjaju, kada pohađaju Isusa u presv. Sakramentu: tada je tronuto izgovarao i naredio bratu Leonu, da napiše i braći na srce stavi riječi: »Klanjamo ti se, o presveti Gospode Isukrste...« Ovdje jasno izbija žarka pobožnost Franjina prema Svetotajstvu.

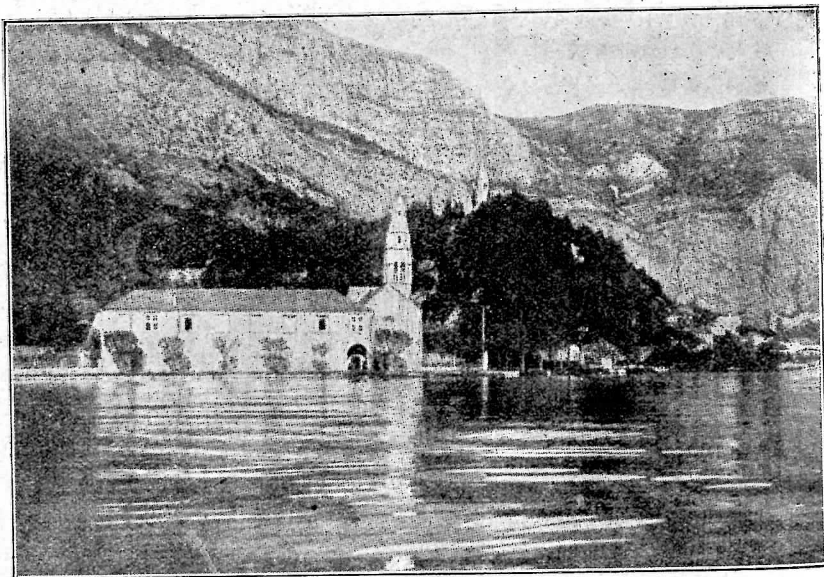
Na koncu njegova života držao se opći sastanak (kapitul) njegovog reda, na koji on radi bolesti ne mogaše doći, i on je tada upravio sakupljenoj braći zadnju vatrenu poslanicu, kojom ih hotio upravo zaljubiti u Presv. Euharistiju i učiniti ih gorućim apostolima euharistijske pobožnosti. A njegovi su sljedbenici

i poslušali vruću želju svoga Oca. Oni su vazda živo revnovali za Presv. Euharistiju, najradije su propovijedali, pisali i na svaki način gojili euhar. pobožnost te time najjače djelovali prema svetim uputama svoga bogodanog Utemeljitelja za preporod ljudstva u duhu Kristovu. Dosta je spomenuti između mnogih drugih franjevačkih svetaca sv. Klaru, sv. Antuna Padovanskoga, sv. Fedela iz Sigmaringe, a napose sv. Pašku Baylon, koji je vanrednim žarom njegovao euhar. pobožnost i bio nadahnut upravo vanrednim zanosom za Isusa u Euharistiji.*)

Uzalud štujemo Svece ako ne nasljedujemo njihove kreposti, veli sv. Augustin, pa zato i mi svi, svećenici i svjetovnjaci, bilo kojeg reda i staleža, razmatrajući golemu ljubav sv. Franje i neiscrpivu revnost za Presv. Euharistiju, pođimo njegovim stopama i tako ćemo napredovati sve to više u ljubavi Božjoj, po kojoj ćemo zaslužiti da ga sa našim Serafskim i Euharistijskim Ocem slavimo napokon u nebeskom kraljevstvu na uvijeke.

† **Miho Pušić,** biskup.

*) Smatram zgodnim naglasiti, da eto i u našim stranama sada baš dični sinovi sv. Franje predvode euharistijski pokret, kome je svrha Kristovo euharistijsko kraljevstvo na zemlji.

30. — **Samostan Rožat — Rijeka Dubrovačka.**

NAJVEĆE EUHARISTIJSKO SVETIŠTE BLAGOVALIŠTE ZADNJE VEČERE.

Pogled na brdo Sion.

Tko se je uspeo na goru Maslinsku te od crkvice »Gospodin proplaka« (Dominus flevit) bacio pogled na sveti grad Jerusalim, uhvatio je divni pogled na čitavi stari grad te na sve njegove bregove i doline. Oči mu odmah lete preko porušena hrama i židovskog dijela grada na jugozapadni kraj, na brdo Sion novoga Zavjeta. Kakova opreka na tom brdu danas i u doba Spasitelja Isusa. Onda je sveto brdo bilo puno palača i velikih zgrada, danas tuda plug prolazi i pšenica raste. Tužno je ko udovica u crnu zavijena. Jedino oko dva svetišta okupilo se nešto kućarica. Jedno je krasna crkva, u kojoj je umrla presveta Djevica, crkva preminuća Marijina, a drugo je turska džamija sa svojom munarom, s koje mujezin na porugu cijelog kršćanstva viče svakim danom: Nema Boga do Alaha, a Muhamed je njegov prorok. Svaki kršćanin gledajući na tu džamiju ne može, a da ne uzdahne i proplače, jer ta džamija jest najveće svetište kršćanstva: tu je Blagovalište zadnje večere, gdje je Isus ustanovio svetotajstvo ljubavi.

Blagovalište zadnje večere u Novom Zavjetu.

Kuće u Palestini Arapi i danas često rade, kako se radilo u doba evanđeosko. Obično su veće kuće imale »gornju sobu«. To je bio veliki prostor, koji je gledao na balkon, a na nj se uspinjalo iz dvorišta uz kamene stepenice. Tu bi gazda primao i gostio gostove. Takva jedna »gornja soba« bilo je i blagovalište zadnje večere. Evanđelje i Djela apostolska daju nam neke oznake, kakvo je bilo: bilo je »veliko blagovalište, uređeno«. Tko je bio domaćin, čija je bila kuća, ne zna se. Neki kažu Jozip iz Arimateje, neki Nikodem, neki opet drže, da je kuća bila majke Ivana Marka. No svakako je gospodar bio desni prijatelj Isusa i apostola, jer oni tamo pouzdano dolaze, kadgod hoće.

U toj svetoj sobi dogodiše se mnogi veoma važni događaji iz života Spasitelja i prve Crkve.

Petar i Ivan tu pripraviše Zadnju večeru. Na veliki četvrtak u večer, Isus najprije opra noge dvanaestorici i blagovavši zadnji

put vazmeno janje, na tom svetom mjestu učini najdivnije djelo svoje ljubavi: ustanovi svetu pričest i svećenstvo novo, koje će prikazivati Bogu žrtvu novozavjetnu: sv. Misu. Po smrti Spasiteljevoj mjesto zadnje večere postaje stjecište apostola i presvete Djevice. Tu na Uskrs u večer objavi se uskrsli Isus prestravljenim učenicima, a osam dana kašnje na istom mjestu pokaza On rane sumnjivom Tomi. Tu po Uzašašću izabraše apostoli za novog apostola svetoga Matiju na mjesto izdajice Jude. U Blagovalištu dogodi se i drugi vele važni događaj: dolazak Duha svetoga. Zaista velikog svetišta, u kojemu Isus ustanovi najveće Otajstvo i posla Duha svojega, da oživljuje i prosvjetljuje carstvo Božje, svetu katoličku Crkvu.

Povjesni dokazi za Blagovalište.

Tako slavno mjesto puno najsvetijih uspomena ostalo je drago apostolima i prvim jerusalimskim kršćanima. Sve da je i bilo srušeno za navala cara Tita, kršćani prvi brzo bi ga opet bili digli. Ali vjerojatno je bilo pošteđeno, jer glavni boj bio je na sjeveru grada i okolo hrama. Tako pripovijeda sveti Epifanij (živ. 315—403), da su za dolaska cara Hadrijana oko 135. god. kršćani još imali malu crkvu, podignutu nad Blagovalištem, u kojoj se bijahu skupili apostoli po Uzašašću Gospodinovu. Ta se crkva dizala na brdu Sionu, »koje je bilo pošteđeno, kad je bio srušen Jerusalim 70. god.«. — O toj crkvi govori i sv. Ćiril jerusalimski oko 350. god. Svrhom četvrtoga vijeka hodočasnici govore o novoj bazilici, koja je sagrađena nad svetištem. Poklonik Armenac kaže, da je ta crkva bila duga 100 lakata, široka 70, a stajala je na 80 stupova. Od četvrtoga pa do jedanaestoga vijeka malne svi poklonici svete zemlje govore o slavnoj crkvi, koja je na brdu Sionu.

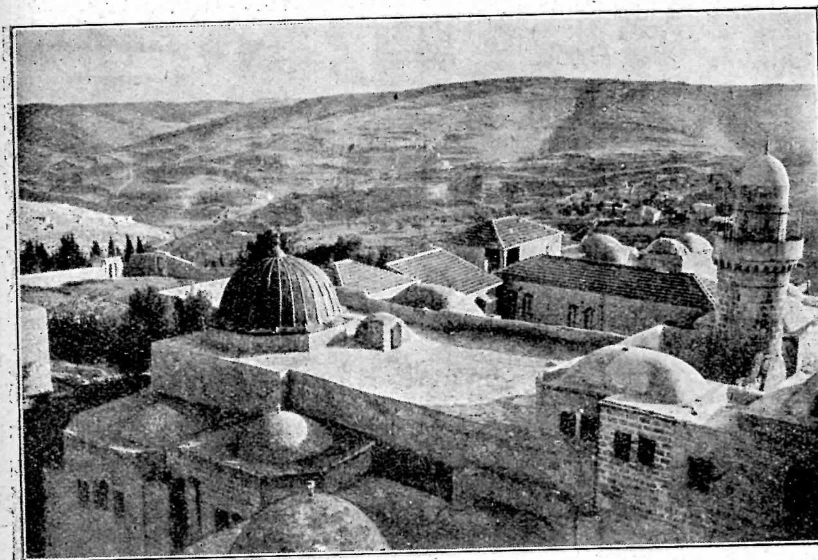
Bazilika nad svetištem znatno je pretrpjela, dapače bila i porušena od muslimana u 11. vijeku. Krstaši je opet podigoše, jakim bedemima utvrdiše i predadoše redovnicima augustinijancima. No padom carstva latinskoga pade i ovo svetište opet u ruke muhamedanaca. Pobjegoše i redovnici, koji čuvahu Blagovalište, ali u to Bog posla nove čuvare svetih mjesta, sinove asiskoga Patrijarhe.

Blagovalište Zadnje večere franjevačko vlasništvo.

Franjevce već oko 1219. nalazimo u sv. Zemlji. Po malo dobiše sva svetišta u svoje ruke, a iza odlaska križara ostadoše

oni jedini katolički čuvari svetih mjesta. Već 1242. nalazimo ih na svetom grobu. Jedan vijek kasnije postadoše oni gospodari i euharistijskoga svetišta na brdu Sionu. Robert anžuvinski, kralj napuljski, i njegova pobožna žena Sancia kupiše u Naser Muhameda, sultana egipatskog za 32.000 dukata mjesto svetišta i njegove ruševine te pokloniše papi pod uvjet da on preda to mjesto franjevcima. Zbilja papa Kliment VI. 1342. predade franjevcima Blagovalište, koji ga popraviše i dadoše mu gotski oblik, kako se i danas vidi.

Ali više nego novcem zadobiše Franjini sinovi ovo znamenito mjesto svojom vlastitom krvlju. Neprestanim progonstvima

31. — **Cenakulum u Jerusalimu.**

dade povoda glas, koji se u dvanaestomu vijeku pronese među Židovima i muslimanima, da je u crkvi euharistijskoj na brdu Sionu grob kralja Davida, i ako taj grob sv. Pismo meće na drugo mjesto, u grad Davidov, koji se nalazio na Ofelu pod novozavjetnim Sionom. A jer i Židovi i muslimani veoma slave kralja Davida, to su sa svim silama nastojali, da oni zagospodare tim svetim mjestom, a istisnu franjevce. Franjevci su u tom samostanu neprestano bili u pogibli smrti. 1368. navališe Turci na samostan i ubiše dvanaest redovnika. Malo kašnje, kad je boravio u svetištu bl. Nikola Tavelić nadođoše nova progonstva. Odmah nakon

mučeničke smrti našeg blaženika piše gvardijan sa Siona konzulu španjolskomu u grad Damask, da više ne mogu živjeti, jer im neprestano prijeti smrt. Najteže doba nastade za cara Sulejmana. On 1545. fermanom naredi izgon franjevaca. Francuski se poslanik opirao, ali uzalud, jer nova naredba 1551. izbaci franjevce iz svetišta. I danas kustod sv. Zemlje nosi naslov gvardijana brda Siona. Od te dobe pa sve do danas stoji najveće svetište kršćanstva u rukama muslimana.

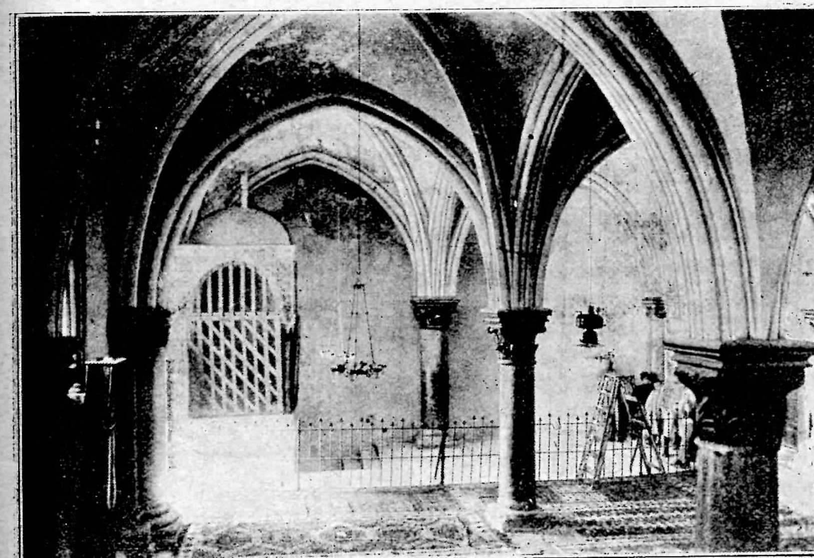
Svršetak svjetskoga rata dovede novu vladu u sv. Zemlju: Palestina posta engleskom kolonijom, pa se i zamršeno i davno pitanje svetih mjesta maknu s mrtve točke. Danas je borba o Blagovalište Zadnje večere oživjela kao nikada prije. Žele ga muslimani, jer dobivaju od kršćana za ulaz skupe novce; žele ga Židovi, jer drže, da je tu grob najslavnijega njihova kralja Davida, i ako se sv. Pismo tomu protivi. I među kršćanima opet je o svetište zavada. Italija ga hoće, jer da je talijanski kralj naslijedio prava napuljskoga kralja Roberta Anžuvinca; Španjolska ga hoće, jer da je Robert Anžuvinac bio Španjolac. Engleska ga još ne da, jer da je ona naslijedila prava i dobra turskoga sultana, koji je do pred rat imao pravo na svetište. I sveta je Stolica razvila živu akciju, da što prije ovo svetište dođe u ruke starih njegovih gospodara franjevaca. Kako stvari sada stoje, pitanje je malne gotovo i brzo se je nadati, da će opet s pomoću Božjom i sv. Frane ovo mjesto doći u vlast vjernih svojih čuvara, eda ga opet dignu iz današnjeg tužnog stanja na staru slavu i veličinu.

Blagovalište dandanas.

Kako je danas tužno stanje slavne svetinje! Prikazujem ga ovdje, kako ga vidjeh nazad nekoliko mjeseci.

Izišavši iz bedema starog Jerusalima na vrata zvana Davidova, jedno dvjesto metara pođeš i zapaneš u skup kuća, koje su nadvisile jedna munara i nisko kube. Ušavši u dvorište, pred munarom, na lijevo vidiš kamene stube od kojih dvadeset stepenica, koje vode na gornji dio stare crkve. Turčin, koji čeka navrh stepenica, navlači papuče na noge pokloniku i pita odmah skupi bakšiš. Netom prođeš kroz vrata, ukazuje se prostrana soba, sagovima pokrivena, pravo pravcato mjesto ustanove Euharistije, najveće kršćansko svetište. Veliko Blagovalište od 120 m^2 stupovima je razdijeljeno na dva dijela, a lijepa radnja pokazuje

gotiku četrnaestoga stoljeća. U sobi se ništa ne nalazi do stare propovjedaonice i turskog mihraba (mjesto koje muhamedancima pokazuje pravac prema Meki). Na dnu sobe male stepenice vode u drugi prizemni odio, nad kojim se izdiže kube. Tu muslimani pokazuju grob Davidov i nikome pokloniku ne dadu tamo pristupiti. Na tom slavnom mjestu kršćanima nije dopušteno moliti. Jedino dvaput na godinu franjevci vode kršćane cijelog Jerusalima i ispjevaju evanđelje o ustanovi presvete Euharistije. Pogotovu sv. Misu ne dopušta se izreći. Ko želi obaviti službu Božju, on treba da podmiti stražara muslimana za najmanje četiri hi-

32. — **Cenakulum u Jerusalimu.**

ljade dinara, pa dok se Misa govori, stražar straži na vratima, da ne bi ko došao i zapazio.

Ali i to će brzo prestati. Bog će brzo ispuniti vruće molbe cijelog katoličkog svijeta, da već jednom prestane sramota i da slavno svetište opet postane svojina katoličke crkve, one crkve, koju oživljuje veliko Otajstvo Euharistije, koje je nastalo u Blagovalištu na brdu Sionu na zadnjoj večeri božanskoga našega Spasitelja Isusa.

Dr. A. Jadrijević.

SV. FRANJO I NJEGOVA TRI REDA.

Sv. Franjo.

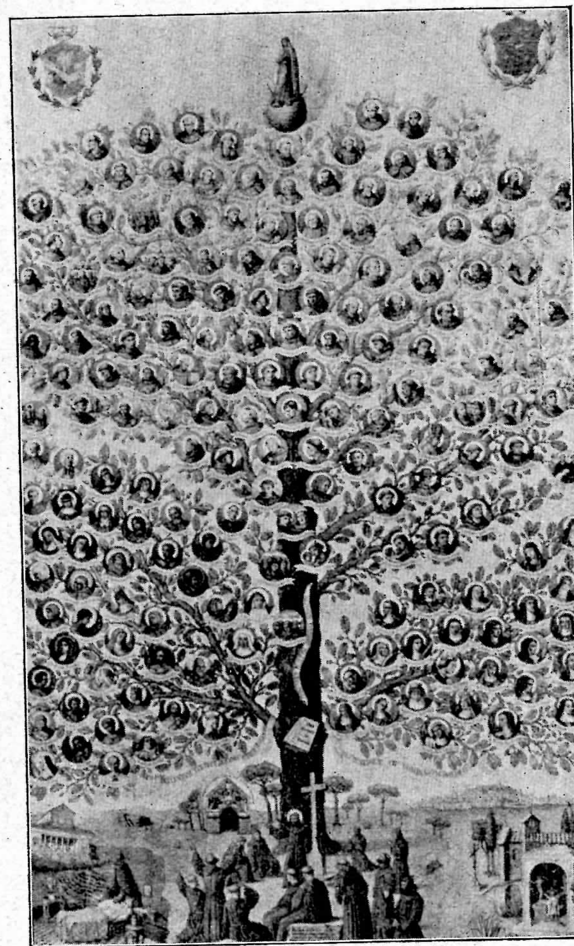
Rodio se u Asizu god. 1182. od bogatoga trgovca Petra Bernardona i gospođe Pike, rođene grofinje Boulermont. Njegovi ga roditelji odgojiše u udobnostima i raskošima ovoga svijeta. Svoju je mladost sproveo besmotreno i živahno. Svojim je drugovima prednjačio novcem, ljubaznošću i veselošću, zato ga oni i prozvahu svojim kraljem. Ali, iza svoga bezbrižnoga mladenačkoga ludovanja, iza kako se borio za domovinu i za ravnopravnost sviju sugrađana god. 1202., iza kako je krenuo u rat na obranu slabih u vojsci Gvaltiera Brenenskoga, Franjo, poput govima prednjačio novcem, ljubaznošću i veselošću; zato ga oni i prozvahu svojim kraljem. Ali, iza svoga bezbrižnoga mladenačkoga ludovanja, iza kako se borio za domovinu i za ravnopravnost sviju sugrađana god. 1202., iza kako je krenuo u rat na obranu slabih u vojsci Gvaltiera Brenenskoga, Franjo, poput Pavla, u Spoletu bi zaustavljen Božjom desnicom i god. 1206. bolestan i promijenjen bi provraćen u Asiz.

U svojoj 25. godini, a god. 1206., ostavi roditeljsku kuću, dade se na pokoru i pustinjački život, dvoreći gubavce.

Jednoga dana klečao je i molio se u crkvi sv. Damjana. Iz ustiju raspetoga Krista ču glas: »Franjo, idi i popravi moju kuću.« Franjo ne shvativši ispravno ovaj nalog, popravi redom tri ruševne crkvice: sv. Damjana, sv. Petra, sv. Marije Anđeoske, Porcijunkulom zvanu. — Otajstveni znak njegovih triju redova, koje je imao utemeljiti.

Godine 1208. pridruži mu se u sv. Mariji Anđeoskoj dvanaest drugova. Pođe s njima u Rim i zadobije od Inocenta III. usmenu potvrdu svoga pravila, po kome su on i njegovi drugovi imali živjeti po sv. Evanđelju, obslužujući, nadasve, zapovijedi ljubavi, siromaštva i apostolata. I tako se na 16 travnja 1209. u malenoj crkvici sv. Marije Anđeoske osnuje red Manje Braće, obično zvan Franjevački, koji bi 1223. potvrđen svečanom bulom.

Godine 1212. utemelji Franjo II. red, Klarisa. A ne vele zatim III. red, nazvan od pokore. Uspaljen ljubavlju Božjom, razašalje svoje učenike svijetom sve dva po dva, kao navijestitelje mira i pokore, a on sam pokuša da prvi put g. 1212. otputuje u Siriju da pripovijeda Saracenima, ali ga oluja baci u Dalmaciju. Povrativši se u Italiju, dobi na dar od Rolanda od Kiuzi g. 1213. brdo Alvernu, a slijedeće godine, 1214. zaputi se da prodre u Marok, ali svrši u Španiju. U to doba, pošto se umnoži čudnovatim načinom broj njegovih fratara, razdijeli svoj prvi

33. — »**Stablo« franjevačkoga reda.**

red na 10 provincija i g. 1217. osnuje onu u Sv. Zemlji, koja je bila prva misijonarska Provincija na Istoku. Njoj budu povjerena sv. mjesta u Palestini. Poslije dvije godine započimlje prva Apostolska poslanja, kojim se ponosi Katolička Crkva na Istoku. Šalje svoju braću u Marok, Tunis, Siriju i Egipat, a g. 1219. i

sam lično propovijeda evanđelje egipatskom sultanu Melik-el-Kamelu i njegovim saracenima nedaleko od Damijete opsjednute od evropskih križara. I tako Franjo, eto, započe katolički misijski apostolat, koji je dandanas raširen po čitavom svijetu.

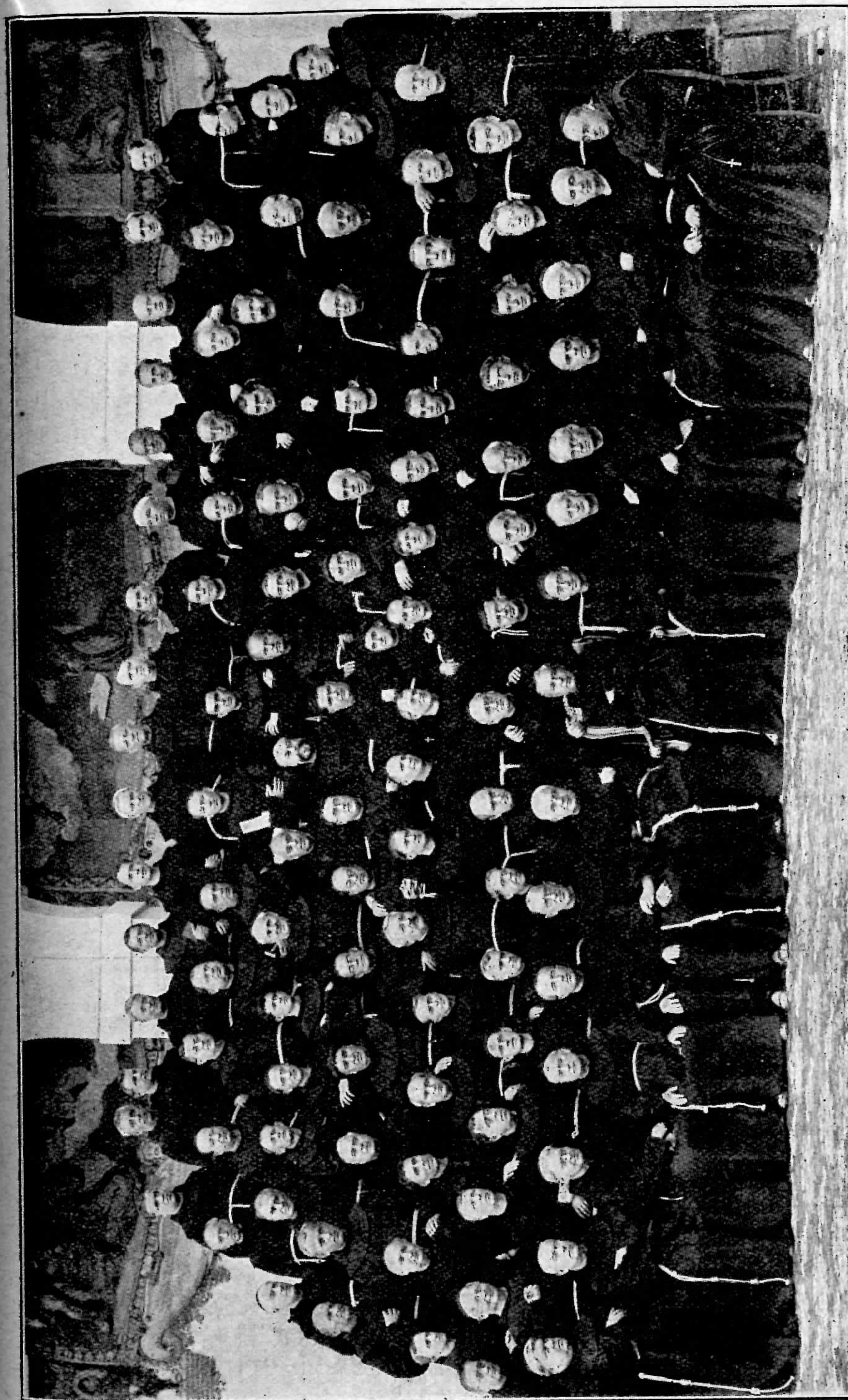
Iza ovoga zamjernog djelovanja, vrativši se Franjo u Italiju, g. 1221. sazove sveopći zbor svoga reda u Asizu. Taj zbor je poznat i danas pod imenom: skupština pod pleterima. Na nj je bilo došlo preko pet tisuća redovnika. Te iste godine napiše Franjo pravilo III. reda, utemeljena već prije u Mariji Anđeoskoj. Godine 1223. slavi Božić u Grečiju i uvađa ganutljivi običaj sv. jaslica. Mjeseca Rujna 1224. prima na Alverni sv. rane, a malo iza toga sastavlja glasoviti: Spjev brata sunca.

Napokon istrošen od rada, napora i bolesti, gotovo slijep, zaklanja se kod Asižkog biskupa u Asizu. Ali osjećajući se blizu smrti, zaželi da ga se prenese u njegovu obljubljenu Porcijunkulu, u sv. Mariju Anđeosku, kolijevku njegovih triju redova. Pa iza kako je blagoslovio svoj Asiz, okružen od svojih sinova i materinski dvoren od svoje sv. prijateljice Jakope, kneginje rimskih Frankopana, prostrt na vreći posutoj pepelom, pjevajući psalam: »Glasom mojim«, na 3 listopada, naveče, 1226. u svojoj 45. godini života, a 20. svojeg obraćenja, predade svoju plemenitu dušu Stvoritelju, preponizni Siromah, koga povijest, Crkva i cijelo čovječanstvo nazivlje najljubaznijim među svecima, čovjekom akcije, milosrđa i ljubavi, najsavršenijom slikom Krsta Otkupitelja, pjevačem i pjesnikom naravi; trubadurom i poslanikom Božjim, utemeljiteljem prvih katoličkih misija na Istoku, i velikim patrijarhom i zakonodavcem triju najvećih redova rimokatoličke Crkve.

Manja Braća.

Ili obično Franjevci. Ovi sačinjavaju prvi, ili kako ga nazva Lav XIII. glavni red, kog sv. Franjo utemelji 1209. u sv. Mariji Anđeoskoj (u »glavi i majci« triju franjinih redova).

Za nesretnih prilika trinaestoga vijeka i uslijed ljudske slabosti, u redu popusti obsluživanje svetoga siromaštva. No Providnost je bila budna i milosrdna te ona odmah, već 1334. godine podigne četu svetih redovnika, koji u krilu samoga reda započeše reformu poznatu pod: reformom Manje braće obslužitelja. Ta reforma vrati redu prvobitni sjaj svetosti i nauke, ali zbog nje red je morao pretrpjeti god. 1517. prvi veliki rascjep. Od ovog

34. — Kapitul franjevačkoga reda u Asizu, 1927.

doba počimlju Manja braća obslužitelji i Manja braća konventualci. Jedni i drugi od te godine imaju zasebnoga vrhovnoga starješinu reda.

Sveti i blaženi: Red Manje braće, broji od Crkve priznatih svetaca 46, a blaženih 102.

Statistika: G. 1926. Red Manje braće je brojio: provincija 100; samostana 1629; redovnika 18,862; pitomaca 6643.

Misije: Red Manje braće uzdržava 62 misijonska okruga u kome djeluje 3,123 svećenika prvog reda i 809 svećenika trećoredaca i 3,238 redovnica. Ukupno 6961 osoba u misijama. Treći red svjetovni, obojega spola, kojim upravljaju Manja braća broji 1,660,740 člana.

Manja braća Konventualci.

Oni su g. 1517. od Leona X. dobili Generalnog Meštra. Godine pak 1592. dobio je ovaj naslov Ministra generala. OO. Konventualci, od kojih mnogi bijahu glasoviti poradi znanosti i svete revnosti, mogu s pravom smatrati za svoje 17 svetaca i 31 blaženika od prije rascjepa reda g. 1517. Kasnije dadoše Crkvi 1 sveca i 1 blaženika. Danas oni broje 23 provincija, 1700 redovnika i 40 misionara.

Manja braća Kapucini.

Oni počimlju sa O. Matijom da Baši, g. 1525. malobraćaninom obslužiteljem. Od Klementa VII. g. 1528. bijahu priznati kao Braća pustinjaci sv. Franje. No narod ih, poradi poduže kukuljice, prozva Kapucinima. Ispočetka proživiše izvan reda, pod vlašću mjesnih biskupa. Kasnije se staviše pod zaštitu OO. Konventualaca. God. 1619. dobiju neodvisnoga starješinu pod imenom: Ministra generala Kapucina. Oni su crkvi dali 5 svetaca i 9 blaženih. Danas ih ima 10000 podijeljenih u 57 provincija. Snabdjevaju 35 misijonskih okruga sa 1128 redovnika. Rukovode otprilike 1,000.000 svjetovnih trećoredaca.

Drugi red — Klarise.

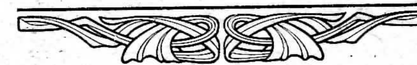
Utemeljen g. 1212. Danas su podijeljene u dva ogranka: a) Siromašne Klarise prvoga pravila, i to Koletanke i Kapucinke. One živu po pravilu sv. Franje. b) Klarise Urbaniste, koje živu po pravilu ublaženom od Urbana IV. Sviju Klarisa imade 11430 u 534 samostana.

Treći red.

a) Samostanski: Počeo je u drugoj polovici XIII. vijeka. Muških ima danas 831 u 93 samostana. Imaju svoga Ministra generalnoga. Ženskih pako ima pod vlašću Ministra generala Manje braće 67,247 u 5101 redovničkih kuća. To je najveća redovnička samostanska obitelj u katoličkoj crkvi.

b) Svjetovni: Utemeljen je između 1213. i 1215. za svjetovne osobe, u sv. Mariji Anđeoskoj. Pravilo ima od g. 1221. a potvrđeno g. 1298. Rasprostranjen je čitavim svijetom. Broji skupa sa samostanskim, 30 svetaca i 51 blaženika; mnogo papa, 130 vladara, bezbroj crkovnih i svjetovnih dostojanstvenika svakoga naroda, dobe i spola, i oko 3.000.000 žive braće.

Mora se naglasiti, da svi franjevački trećoreci, kao i oni, koji živu u svijetu, pripadaju pravome crkovnome redu. Imadu svoje pravilo priznato i potvrđeno. I stoga uživaju prednost pred svim sličnim ustanovama, pa zvanima i trećoredskim. G. i M.

O tajni Bože, skriven prilikama tim
Klanjam Ti se smjerno srcem pobožnim
Dokle promatram Te, zastaje mi svijest —
Nek Ti bude svaka moga bića čest.

U Tebi se vara okus, tîk i vid,
Al je čvrsta vjera kao čvrsta hrid:
Stalnim držim sve, što rekao je Spas,
Istina je sveta svaki njegov glas.

Na gorkom se križu krio samo Bog,
Ovdje sakri lik i čovječanstva svog:
Obadvoje ipak vjerujem uz klik,
Što ga uzdigao skrušen razbojnik.

Uspomeno smrti Boga velikog,
Živi kruše, koj si život puka svog:
O daj vijek da Tobom i moj žive duh,
Dò kraj žića budi najslađi mi kruh!

Milan Pavelić.

O. B. RODE:

POVIJESNE CRTICE PROVINCIJE SV. JEROLIMA U DALMACIJI.

Već pri početku franjevačkoga reda spominje se provincija sv. Jerolima. Znameniti pisci tvrde, da ju je osnovao već sv. Franjo, i to kadno je uspaljen ljubavlju za spasenjem duša polazio put Sirije g. 1212., ali od protivnih vjetrova bi bačen na obale Sklavonije. »Ventis contrariis flantribus in partibus Sclavoniae cum coeteris navigantibus se invenit...« — piše Celano.

Samostani, o kojima se drži da su bili utemeljeni već za života sv. Franje, bili bi: zadarski, splitski, trogirski, šibenski, tršćanski i kotorski. Drugom polovicom XIII. vijeka ovima su se pridružili drugi, novi, samostani po Dalmaciji, Istri, Liburniji i Albaniji. A svi skupa sačinjavahu provinciju Sklavoniju, koja se već god. 1260. granala na četiri kustodije: dubrovačku, zadarsku, rabsku i istarsku. To se ustanovilo na kapitulu u Narboni.

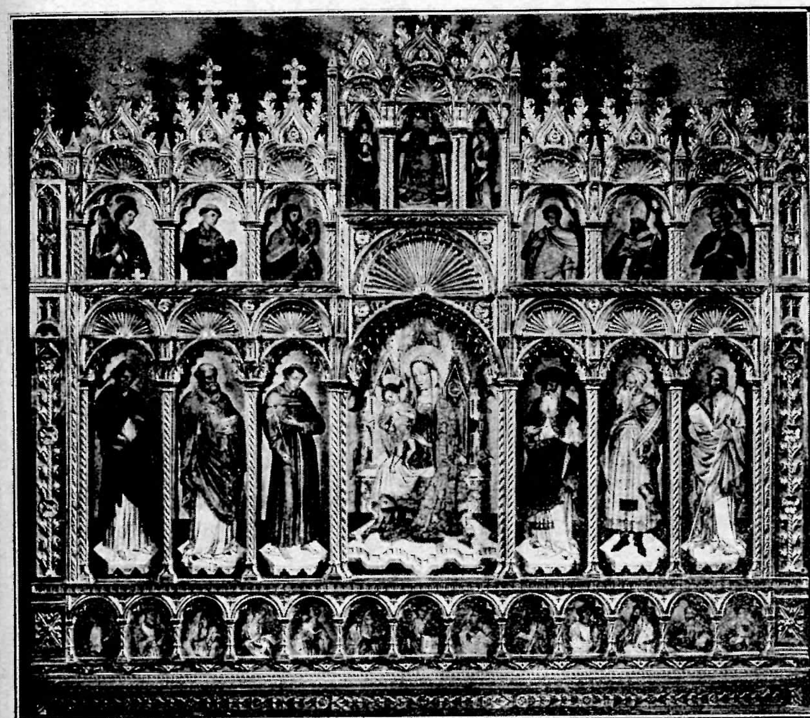
Prvi se provincijal spominje tek god. 1235. ali budući su ovi samostani bili mnogobrojni i sa mnogo redovnika, vjerojatno da je provincija opstojala već i prije 1235. godine. Najranija imena provincijala spominju se Jacopus de Axandris de Mantua i Nicolaus de Montefeltro, no ni o njima se ne zna kada su točno bili.

A da je već zarana franjevaca bio veliki broj u našim stranama, dade se zaključiti po tome, što ih je god. 1225.—1229. nadbiskup splitski Guncel pozvao da skupa sa ninskim biskupom i dominikancima sude i presude u razmirici biogradskih templara i benediktinaca. Zatim, što je god. 1221.—1222. Akončio legat Honorija III. polazeći u Bosnu da iskorijeni patarene, naložio i franjevcima da ga prate uz dominikance.

Grgur IX. poslao je bulu posvete našeg sv. o. Franje i zadarskom samostanu. Znak da je samostan već bio poznat i na papinskome dvoru. Isto dokazuje i bula istoga pape od god. 1236. u kojoj kori zadarskoga nadbiskupa, što ne dopušta provincijalu i njegovim redovnicima propovijedati u Zadru; i šta im zatvara crkvena vrata. Iz bule se razabire i to: da su se mnogi građani upisali bili u treći red. A to je i shvatljivo, jer i sv. Franjo i njegovi sinovi uvijek i svagdje sa neviđenim uspjehom pozivahu sve na pokoru i samozataju, a treći red je bio za

to i ustanovljen, da povede putem kršćanskoga savršenstva sve dobre volje.

Ova se provincija spominje u starim listinama čas imenom Sklavonije, a čas imenom Dalmacije sve do god. 1398. Te godine Bonifacije IX. zamoljen od fratara odredio je, da se ime Sklavonije promijeni za uvijek u ime Dalmacije, a na početku provincije da bude slika sv. Jeronima namjesto Serafina. (Slika Serafina mogla je biti ili slika sv. Franje, koji se zove »per antonomasiam« Serafin, ili slika našega spasitelja, koji kad je utisnuo presvete rane sv. Franju prikazao mu se u slici Serafina.) Što je slijedilo u cijelome redu radi manjeg ili većeg redovničkog obsluživanja, to je i u našoj provinciji, i to od god. 1350.—1450. Radi redovničkog obsluživanja i radi političkih razloga većina boljih redovnika poče živjeti u posebnim samostanima, manjima i odijeljenima od svih, koji su bili ustanovljeni na početku reda. Tako primjerice Observanti u Zadru iseliše se na Ugljan, a kasnije se

35. — **Politihon iz Ugljana u Zadru.**

neki od njih preseliše u samostan sv. Križa izvan zadarskih zidina sagradjen god. 1442. ali ne za dugo, budući bijahu smješteni natrag u Zadar od Mletačke vlade. Tako u Bribir, Skradin, Trogir, Drid, Daksu, Košljun, Poljud, Kotor sv. Brnardin i t. d. Oni, koji su obsluživali pravilo u cijelosti, zvali su se Fratres Observantes, ili Fratres Minores de observantia. I od vremena kada su se rastavili od konventualaca, od god. 1445.—1481. bili su združeni u vikariji Bosne. Ovo združenje s Bosnom slijedilo je na poticaj sv. Jakova od Markije, koji je boravio više puta u Dubrovačkim samostanima i upravljao bosanskom Vikarijom. I bl. Bernardin dosta se mučio, da ovo udruženje potraje te je sazvao kapitul u Pašmanu god. 1467. Ali redovnici dalmatinski nikad nijesu bili zadovoljni, a osobito Dubrovčani, da budu ovisni od Bosne. God. 1481. svi samostani u Dalmaciji bili su odijeljeni od Bosne. God. 1485. razdijelili su se u dvije vikarije, neodvisne jedna od druge. Pa tako koncem XV. vijeka imamo u današnjoj Dalmaciji dvije Vikarije: Vikarija mletačke Dalmacije i vikarija Dubrovačka, neodvisne od Bosne i medjusobno. Vikariji mletačke Dalmacije, pod zaštitom sv. Jerolima, pripadahu u ono doba slijedeći samostani: Kopar, Košljun, Pašman, Krapanj, Kotor, Piran, Rovinj, Rab, Ugljan, Zadar, Poljud, Badija, Trogir i Novigrad. Vikariji dubrovačkoj: Dubrovnik 1317, Daksa 1370, Slano 1399, Lopud 1483, Ston 1347, Rijeka Dubrovačka 1393, Konavle-Pridvorje 1417, Cavtat 1590. — God. 1517. uslijed bule Lava X. »Ite et vos« nove Vikarije proglašene su Provincijama.

36. — **Samostan na Barbani.**

Pri svršetku XVI. vijeka, Provinciji sv. Jerolima pribrojili su se ovi samostani: Montona, Orsarije 1594, Hvar i Budva. Na svršetku XVIII, vijeka, pripadalo joj je dvadeset samostana: Kopar sv. Ana 1483, Rab-Kampor sv. Bernardin 1446, Veruda sv. Marija 1620, Pag Velika Gospa 1589, Silba Gospa od Karmela 1660, Zadar sv. Franjo, Krapanj sv. Križ, 1436, Poljud Velika Gospa 1450, Badija Velika Gospa 1392, Piran sv. Bernardin, Nerezine sv. Franjo 1505, Košljun Navještenje Marijino 1447, Otok u Boci Kotorskoj 1479, Ugljan sv. Jerolim 1430, Pašman sv. Duje 1392, Trogir Gospa od Milosti 1432, Hvar Gospa od Milosti 1461, Kotor sv. Klara 1573, Budva sv. Marija 1603, i osam hospicija kandijske Provincije, pridruženi joj od mletačke vlade. Ipak u vrijeme Napoleonova prevrata izgubili su se samostani: Rovinj, Veruda, Silba, Piran, Budva i Kotorski Otočić. Zatim u istom prevratu dubrovačka Redodržava, koja je u to dobila bila dva nova samostana na poluotoku Pelješcu: Orebić Gospa od Anđela 1470. i Kuna Gospa Lauretanska 1681. izgubila je Daksu i Lopud. Paški samostan bio je ztvoren svršetkom 19. vijeka.

God. 1899. na 15 juna dubrovačka i zadarska provincija sjediniše se ujedno pod zaštitom sv. Jerolima. U to zatvorio se samostan na Ugljanu, a slanski samostan predje u posjed hercegovačke provincije. Napokon iza svjetskog rata iz političkih razloga g. 1923. zadarski samostan bio je sjedinjen provinciji delle Marche (Italija), a Kopar, Nerezine i Barbana dvjema mletačkim provincijama.

Opaska: Od nekih samostana nema godine utemeljenja, jer nijedan kroničar nije ih zabilježio. Stoga velika je prilika da su se počeli graditi u doba našega sv. Utemeljitelja, ili odmah iza kako je on bio u našim stranama.

Danas sam u svetoj vodi okupan,
Sv'jetao sam kao vedri ljetni dan.

Bijelim se ko svježi, netom pali sn'jeg,
Plamtim, gorim, gorim, kao ognjen br'jeg.

S biserja vas treptim kao rosni list:
Danas mi je dušu poljubio Krist!

Izidor Poljak.

DALMATINSKI FRANJEVCI KOJI SU UMRLI NA GLASU SVETOSTI.

1. Papa Nikola IV. fra Jerolim iz Ascola, bio je provincijal dalmatinske provincije, zatim poslanik Nikole III. kod cara u Kostantinopolu, General reda, kardinal, Papa.
2. Blaž. Bonagracija general reda 1279. Dalmatinac, kao što se nalazi u brevijaru u lekciji o sv. Bonaventuri.
3. Cvijetko drug sv. Frane, umro u Pašmanu.
4. Otto iz Pole, spominje se u martirologiju franj. 14. XII. 1241.
5. Ivan Dalmatinac, 24. VI.
6. Anđelo iz Sklavonije 7. septembra.
7. Antun, nadbiskup drački 15. marča. 1305.
8. Franjo ili Filip Dračanin 17. Maja 1305.
9. Adam iz Kotora 31. jula 1305.
10. Julijan iz Drage (Istra) 4. novembra 1305.
11. Monald iz Kopra, veliki tomista 9. novem. 1301.
12. Mihael iz Cresa 29. Januara 1355.
13. Ivan Bucha, 13. 8. 1355.
14. Andrija iz Bribira, 26. Decembra 1355.
15. Grgur iz Zadra, mučenik, o kome piše Pisan, 12. Febr. 1369.
16. Nikola Tavelić Šibenčanin, mučenik, 11. XI. 1331.

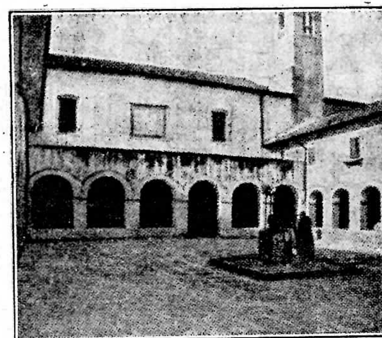

37. — **Pokaznica u Zadru.**

17. Jakov iz Slavonije, 27. April 1432.
18. Dimitrije iz Albanije, trećoredac, 1459.
19. Šimun iz Slavonije, 5. Decembra 1400.
20. Šimun iz Zadra.
21. Grif Slavljanin, 1480.
22. Marin iz Kotora, papin. Nuncij kod Persijanaca, 1472. mučenik.
23. Živko iz Albanije, 19. Okt. 1513.
24. Toma Dalmatinac iz Vrane, 13. Maja, 1520.
25. Marko Tvrdeić iz Pupnata (Korčula) 24. August. 1785.

NEKI DALMATINSKI FRANJEVCI, KOJI SU OBNAŠALI VISOKE ČASTI.

1. Lambert iz Krka, biskup, 1280.
2. Petar, kapelan kraljice Marije Ugarske, nadb. u Splitu, 1279.
3. Ivan Zadarski, nadbiskup, 1279.
4. Toma, biskup u Krku, 1302.
5. Monald (drugi) iz Kopra, nadbiskup Benet, 1332.
6. Gverik, biskup Poljički, 1347.
7. Antun, biskup u Draču, 1349.
8. Duje iz Splita, biskup u Risnu, 1351.
9. Demetrije, posvećeni biskup, 1354.
10. Bartolomej, biskup u Trogiru, papinski poslanik na dvoru kod kralja Raše i vojskovođa proti Turcima, 1354.
11. Ivan iz Krka, biskup u Senju pa u Korčuli, 1368.
12. Franjo iz Skadra, biskup Drivaste, 1404.
13. Vito iz Cresa, biskup u Osoru, 1412.
14. Nikola Kozma, nadbiskup u Draču, 1422.
15. Gerard, bisk. u Solinu, 1429.
16. Nikola Spičanin, biskup Skradina, 1429.
17. Jakov iz Bribira, biskup Budve, 1447.

38. — **Klaustar u Kopru.**

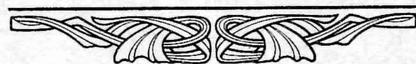
18. Nikola iz Zadra, biskup Duvna, 1460.
19. Mihael iz Zadra, biskup Duvna, 1464.
20. Luka Bisanti, biskup u Kotoru, 1532.
21. Ambroz iz Osora, biskup u Baru.
22. Benedikt Benković iz Zadra, teolog, kustos, defin. Reda, 1521.
23. Danijel iz Splita, biskup Duvna, 1551.
24. Šimun iz Rovinja, provin. definitor Reda, 1593.
25. Andrija Černota iz Raba, provin. definitor Reda, 1584.
26. Dominik Andrišević, vrstan hrvatski propovjednik, nadbiskup u Skadru, 1639.
27. Savin Florijan iz Dubrovnika, provin. i definitor Reda, biskup Trebinja i Markana, 1647.
28. Agustin Macedonić iz Župe kod Dubrovnika, pisao je na hrvatskom i španjolskom jeziku, biskup Stona, 1682.

29. Antun Prime, provin. biskup Trebinja, 1703.
30. Bernardin iz Splita, lektor jubil. provin., definitor Reda, 1756.
31. Anselmo Gjurković (Katić) iz Konavala, bisk. Trebinja, 1792.
32. Otavio Spader, Zadranin, lektor filosofije i teologije, bisk. u Rabu, te bisk. Asiza, napisao mnogo učenih knjiga. 1715.

39. — Sv. Bernardin u Kopru.

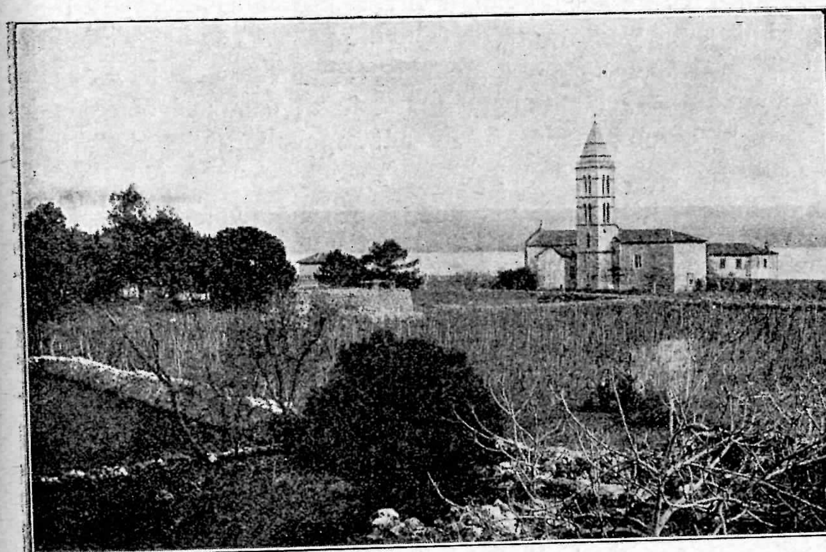
33. Beninjo Albertini, biskup Skadra, 1805.
34. Urban Bogdanović, biskup Europus, administrator nadbiskupije Skopljanske, kućni prelat Pija IX. i t. d. 1863.
35. Vjekoslav Čurčija nadbiskup Irenopolitanski, Apostolski Vikar Egipta, biskup Alesinjski, zatim Skadarski. blagoslovio je sueški prokop. 1869. — Dolazeći iz Egipta kući umre na putu i bi pokopan u more 1881.
36. Fulgencije Carev iz Kaštela kod Splita, provincijal. God. 1879. bi imenovan nadbiskupom Skoplja, te 1901. biskupom Hvara.

NEKI ZASLUŽNIJI DALMATINSKI FRANJEVCI U RAZNIM ZVANJIMA.

1. Marin Nikolai, poslanik kraljevima dalmatinskim. 1288.
2. Ciprijan, poslanik i drug gore imenovanog.
3. Vilim iz Cresa, ispovjednik Nikole IV. i poslanik caru bugarskome 1291.
4. Grgur iz Kotora, za crkovne poslove kod kralja Rašije. 1308.
5. Kuzma zadarski, poslan od Urbana V. da obraća Slavene. 1362.
6. Antun iz Splita, apoštol. misijonar, prvi biskup Valake, 1374.
7. Nikola iz Trogira, vjerosudac u Bosni, 1437.

8. Nikola iz Drača, prov. vjerosudac u Dalmaciji, 1438.
9. Ivan iz Albanije, poslanik Kalista III. Skanderbegu.
10. Martin, sazvao je kapitul na »Veljoj Straži« kojemu je prisustvovao i kralj Ostoja, 1445.
11. Nikola iz Šibenika, Papin Poslanik kralju Bosne, 1457.
12. Bonaventura Marčela, preveo je na hrvatski jezik Turlotą (iz Kotora).
13. Marin Grego iz Blata, od njega imamo jedan opis mjesnoga mu samostana na dobrom hrvatskom jeziku.
14. Josip Močilo iz Blata, teolog i vrstan propovjednik.
15. Marin Galjiazović iz Dubrov. jedan od najboljih pisaca hrvatske proze, 1540.
16. Pavao Pelicer iz Rovinja, obnašao različite časti u Prov. — U Bosni kao poslanik sv. Stolice pomirio redovno i svjetovno svećenstvo, 1691.
17. Vinko Lupi iz Konavala, teolog Vojvode Karla Mantuanskog, biskup Stona, 1709.
18. Vicko Vidulić, lektor filoz. i prof. u Zadru. Predavao je sve na hrvatskom jeziku, 1797. (iz Splita).

40. — Samostan u Nerezinama.

O. B. RODE.

SV. FRANJO U ZADARSKOJ TRADICIJI.

Mnoga mjesta u Dalmaciji tvrde da je sv. Franjo boravio u njihovoj sredini.

Pogledom na tradiciju, tu osobitu čast prisvajaju sebi Zadar, Pašman, Osor, Trogir, Šibenik, Split, i Dubrovnik. Neki pak hoće, da je bio i u Senju, Sušaku, pa čak i u Zagrebu.

Povjesnih dokaza, koji bi nešto takova dokazali, nema, pa se stoga nekoji pisci mimoilaze u pitanju dolaska sv. Franje u spomenuta mjesta. Jedni su za jednu okolnost, drugi opet za drugu, dok trećemu je mjerodavna i neka morska distancija.

Među spomenutim mjestima ističe se sa najživljom tradicijom Zadar. Tu se govori, kako je sv. Franjo god. 1212. otputovao iz jedne luke Marche Anconitane (Ascoli, Ancona) za Siriju, pa kako je bio od »protivnih vjetrova« bačen na obalu Sklavonije.

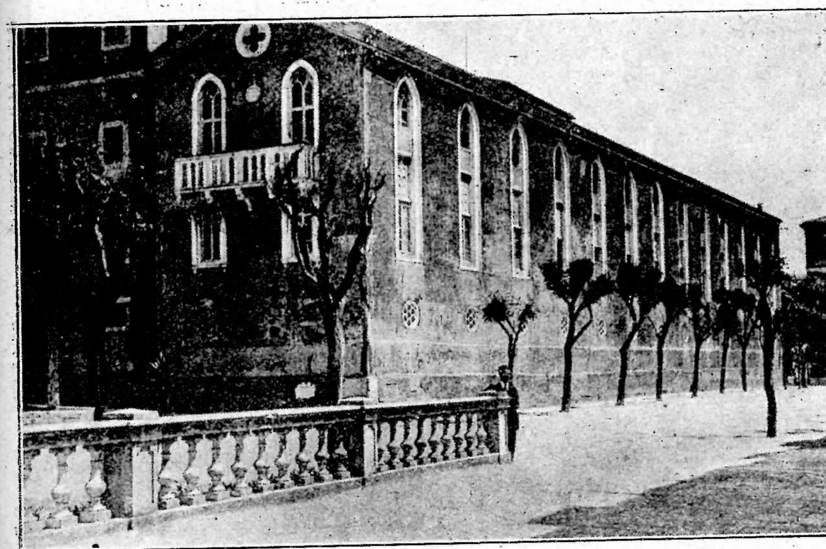
Uzimajući u obzir sredstva putovanja po moru onoga vremena, pa još razne uvjete i prilike, to bi zbilja Zadar mogao da donekle dokaže svoju tradiciju.

Znamo naime, da je u XIII. vj. grad Zadar slovio kao najpoznatiji grad na našoj obali, a to radi bogata saobraćaja u trgovini i prometu. Osim toga, Zadar je bio poznat kao najprikladnije mjesto zaklona i otpočinka lađama pri putovanju na istok. Tako Papa Aleksandar III. god. 1177. kad je mletačkom lađom plovio za Siciliju, bio je prisiljen, da se radi nepovoljnih vjetrova sklone u Zadar.

Isto rade i Mlečići, kada su sa križarskom vojnom god. 1202. imali, da putuju ravno u Svetu Zemlju. I oni se na svome putovanju zaustavljaju u Zadru pa ga tom zgodom i zauzimlju.

Kako spomenutima, tako se je i našem serafskom Ocu desilo. I on također radi »protivnih vjetrova« nije mogao da ide naprijed, već natrag. Ovaj pak slučaj, naime, da su ga protivni vjetrovi tjerali natrag a ne naprijed, obara ono, što se čita u »Vita Versificata«, da je sv. Franjo bio prebrodio 200 leucas. Naravno, da u morskoj oluji i zabuni, a u slaboj lađi, kakve su bile u ona vremena, nije bilo moguće da se odredi tačna mjera morske udaljenosti, kao što je ipak sasvim naravna i logična misao da je potražio zaklona počam od Šibenika pa niže do Ugljana.

Iskrcavši se sv. Frano na dalmatinsko tlo i slijedeći svoj poznati svetački nagon da propovijeda pokoru i evanđelje, i budući je ostao čekajući zgodno vrijeme, možda i mjesec dana, to on nije samo ostao u jednomu mjestu, već je zašao i po okolišnim. Tako, pretpostavimo, da se je iskrcao negdje južnije, n. pr. u Dubrovniku, on bi i radi toga, što je imao kao konačni cilj, da se povrati kući, bio pošao prema sjevernim mjestima, pa bi i na taj način mogao bio doći do Zadra odakle se imao povratiti doma. Nije suviše spomenuti i još jednu okolnost koja je u prilog

41. — **Samostan u Zadru.**

Zadra. Znamo, naime, kako je naš serafski Otac sa svojim drugovima iz svoje domovine isprosio nešto hrane, koju je dijelio sa mornarima lađe. Ovo nam jasno kaže, da im kolikoća hrane i pića nije dostatna bila do Sirije, pa su u neku ruku bili prisiljeni, bilo sv. Frano bilo mornari lađe, da svrate na naše strane i radi hrane i radi počinka.

Ako pak danas Zadar pripada drugome političkome djelokrugu, to se ipak stara tradicija kao i zadarski geografski položaj ne mogu preinačiti.

NAŠ POKRET.

Pokrenuše ga u našim stranama franjevci provincije sv. Jerolima u Dalmaciji, i to na 10 studenoga 1907. Naime, toga dana oni osnovaše u Zadru **»Društvo svagdašnjeg, općeg i vječnog klanjanja Presv. Oltar. Sakramentu«.** Glavni pokretač i prvi upravitelj istoga bio je o. Hugolin Didon, sin iste provincije.

Pokret već pri samome početku nije imao pred očima samo Zadar, tada glavni grad Dalmacije, već je računao na čitavu našu domovinu. A ona ga je i primila. Prva Dalmacija, zatim Hrvatska (uža), Bosna, Istra i Primorje. Već prvih dviju godina bilo je iz naših strana preko 60000 (šezdeset tisuća) klanjalaca upisanih po zadarskome Središtu u glavno svjetsko Središte u Turinu. Da se narod tako pripravno odazvao pozivu i unišao u pokret »Kraljice sviju pobožnosti«, velika je zasluga našega Episkopata, koji je u svemu išao na ruku pokretu, i, osobito, dušobrižnicima, koji sa najvećim zanosom primiše i prigrliše naš pokret. U tim takvim prilikama nama nije bilo teško raditi ma da smo i nailazili po gdjegod na kojekakvu poteškoću. Mi smo bili uz Svetohranište a s nama su bili i Pastiri te nam je bilo lako voditi i stado na Izvor nepresušivi. Pa bez sumnje da je božanski Utamničenik naših oltara čuo milijune uzdaha, vapaja i molitava više nego li bi ih bio inače čuo. A gdje su opet one stotine tisuća sv. pohoda, poklona, misa i pričesti što mu se prikazalo kao naknadu od članova Društva u ovo dvadeset godina?

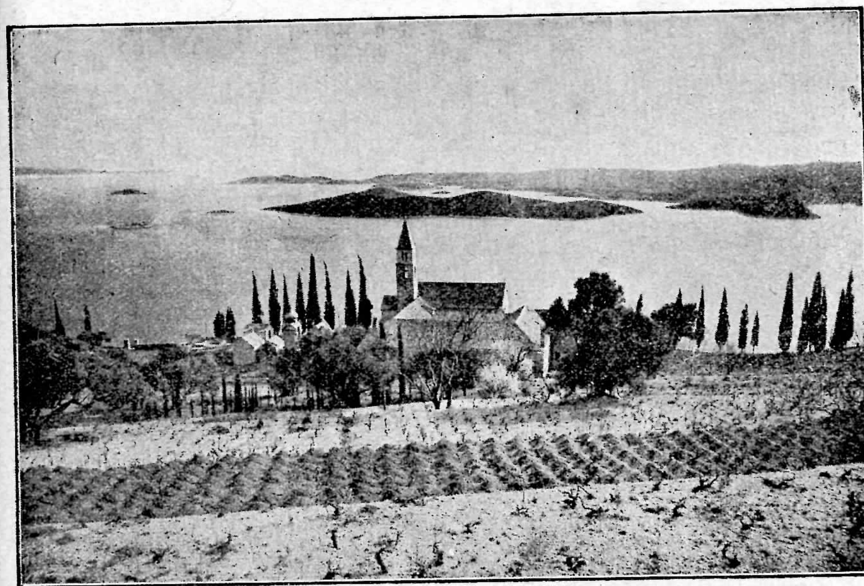
Već slijedeće godine osnovasmo euharistijsku organizaciju za djecu »Počasnih podvornika presv. Sakramenta«, i podijelismo je na dvije sekcije: a) Počasne straže, i b) Podvornica presv. Sakramenta. S tom organizacijom privedosmo djecu k Svetohraništu, — prije nego li ih je grijeh opleo svojim mrežama.

Za odrasle ustanovismo i »Društvo pravih ljubitelja Isusovih«.

Društvo svagdašnjeg općeg i vječnog klanjanja kanonički je bilo uvedeno u biskupijama: zadarskoj, šibenskoj, splitskoj, hvarskoj, dubrovačkoj, kotorskoj, sarajevskoj i zagrebačkoj.

Da se pokret što više raširi i da se uzdrži na što jačem životu, već 1908. pokrenusmo mjesečnik »Euharistijski Glasnik«. Za Podvornike izdavasmo »Prijatelj malenih«, i »L' amico dei pargoli«. Istotako svakoga mjeseca.

Izdadosmo i tri euharistijska molitvenika. Za odrasle u Društvu svagdašnjeg op. i vječ. klanjanja »Euharistijsko Blago«; za prvopričesnike »Moj najljepši dan«; za djecu uopće »Anđeosko dijete«. Prvi je molitvenik doživio pet izdanja; drugi, kao i prvi, pet; treći dva. Nadalje, u obliku vjenčića otisnusmo »Uru klanjanja«, »Krunicu presv. Sakramenta«, »Četvrt sata pred Svetohraništem«, »Jutarnji i večernji pozdrav svetotajstvenom Isusu«. Napokon raspačasmo svojih par stotina tisuća raznih upisnih diploma i prigodnih euharistijskih letaka.

42. — **Samostan na Orebiću.**

Za vrijeme rata našem su pokretu bile podrezane žile, a neposredno poslije rata on je bio naprosto onemogućen. Ali ko da ni to nije bilo dosta: koncem mjeseca listopada god. 1923. naša provincija sv. Jerolima izgubila je zadarski samostan, do tada svoj glavni samostan i sjedište vascijeloga euharistijskoga pokreta u našoj domovini. Mi smo morali preko »granice« a sav inventar pokreta ne primismo još ni danas. U prvi čas bio je pokušao o. Hugolin — koji je ostao bio u Zadru prešavši u ankonitansku provinciju kojoj je pripao zadarski samostan — da ponovno oživi pokret, no nije išlo. A i shvatljivo je zašto nije išlo. Nastale su nove političke prilike, a pokret je i prije vodila pro-

vincija sv. Jerolima, ma da mu je i bio glavni pokretač i pročelnik o. Hugolin.

Polovicom god. 1926. naša je provincija ponovno preuzela u svoje ruke izdavanje »Euharistijskoga Glasnika«. Time je preuzela u svoje ruke i sav pokret. Za nj se za sada najviše zauzimlju naši: o. Teofil dr. Velnić, o. Augustin Juničić, o. Toma prof. Tomašić, o. Stjepan Rade i o. Rudi Velnić, koji je priredio i šesto izdanje molitvenika »Euharistijsko Blago« koje će se početi raspačavati ovih dana. Nadalje, Glasnik ima suradnika po izbor. Na prvome mjestu između braće bratske provincije presv. Otkupitelja.

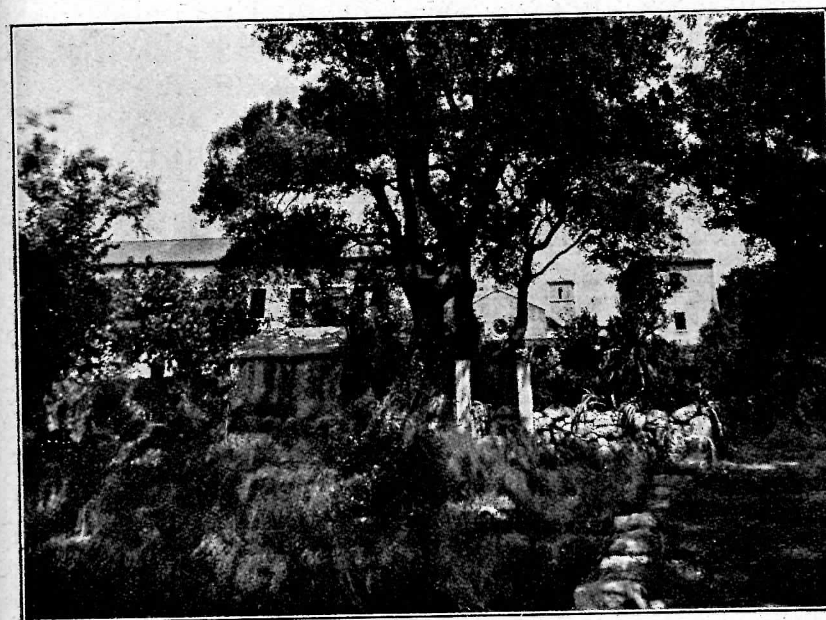
Istina je, da se još nije moglo sve potrebito pokrenuti, urediti i poduzeti, ali uz dobru volju i po koju prigodnu žrtvu sinovi serafskoga Patrijarhe nastojat će da i putem ovoga pokreta, po primjeru svoga Oca, privedu što veći broj duša Isusu u svetohraništu.

O. M. G.

EUHARISTIJSKI KONGRESI.

Zaista vam kažem: ako se dva od vas slože na zemlji u čemu mu drago, za što se uzmole, dat će im moj nebeski otac« — ustvrdio je, savjetovao i preporučio naš božanski Spasitelj svojim učenicima a po njima i svim svojim kasnijim vjernicima. Zato se i skupljahu već i Apostoli sa prvim kršćanima na zajedničke molitve. Znamo, da su to običavali noću i iza zabravljenih vratiju od straha pred Židovima. Kasnije, za puna tri stoljeća katakombe i slična skrovišta sviju velikih gradova obale Sredozemnoga mora bili su svjedoci svagdašnjih kršćanskih sastanaka na molitvu i uzdavanje hvale nebeskome Ocu i njegovome preljubljenome Sinu. Prođoše vjekovi progonstva i po kršćanskim se gradovima i selima zabijeliše crkve da posluže vjernicima za vjerske sastanke i skupne molitve. I nizom stoljeća u kršćanskim se je crkvama razvilo bogoštovlje kome slična ne bilježi povijest poganskih naroda. A i s pravom: jer dok su se u poganskim hramovima krivim božanstvima prikazivale kojekakve prirodne vrednote, na kršćanskome se je oltaru nekrvnim načinom jedinorođeni Sin Božji prikazivao svome nebeskome Ocu, jedinome istinskome Bogu. Pa kao što je između kršćanske Žrtve i poganskih prinosa bila razlika neizmjerna, tako se je i bogoštovlje, koje je pratilo te razne žrtve, razlikovalo i po nutarnjosti i po vanjštini. Na pr. kod pogana vanjština obreda bila je gotovo sve, naprotiv kod kršćanskoga obreda ona je tek odraz prave suštine, koja je nutarnja, duhovna. Ali da i je taj vanjski dio kršćanskoga obreda sporedan Bog, gospodar svega, traži i njega. Dà, Bog hoće, da ga kršćanin štuje i duhom i tijelom, čuvstvom i djelom, privatno i javno, ukratko: svagdje, uvijek i sa svim svojim. A kao što Bog traži od pojedinca, to on traži istotako i istim pravom i od zajednice, od mnoštva. Zato nije istina i ludo je reći, što se inače kadgod

43. — **Samostan na Košljunu.**

čuje pa i od pravovjernih kršćana, da javni sastanci, javni ophodi i manifestacije katolika kao katolika i kao djece nebeskoga Oca ne odgovaraju duhu kršćanstva, već da su nekud preveć svjetski i isprazni; da je to povađanje i podražavanje kojekakvih olimpijada, utrka, lajičkih kongresa i inih profanih skupština. Kao da katolici dandanas ne bi imali prava iskazivati na što svečaniji način čast svome Bogu. Imadu ga! Pa i ne samo da imadu pravo na to, nego su to i d u ž n i. Dužni su to prema prilikama u kojima se nalaze i prema sredstvima sa kojima raspolažu.

Odatle se porodila misao i euharistijskih kongresa. Najprije dijecezanskih, te regijonalnih, a napokon i svjetskih. Dijecezanske euharistijske kongrese priređuju pojedine biskupije; regijonalne drži po više susjednih biskupija skupa; a pri svjetskim euharistijskim kongresima sudjeluje vascijeli katolički svijet uokrug kugle zemaljske. Imamo i četvrtu vrst euharistijskih kongresa: nacijonalne. Drže ih pojedini narodi uz prijateljsko gostovanje susjednih **katoličkih naroda.**

Od sviju, razumije se, najvažniji su svjetski euharistijski kongresi. Na njima vascijeli katolički svijet preko svojih izaslanika ispovijeda na najsvečaniji način svoju vjeru, svoju zahvalu, pouzdanje i čast trojednomu Bogu na nebesima, a osobito daje čast i hvalu Isusu u presv. oltarskom sakramentu. I to je poglaviti smisao euharistijskih kongresa: javno ispovijedanje časti Bogu i skupnom mu se molitvom predati sa svim svojim potrebama. Po onim Učiteljevim uputama: »Ištite najprije carstvo Božje i sve će vam se ostalo nadodati« i »Zaista vam kažem: ako se dva od vas slože na zemlji u čemu mu drago, za što se uzmole, dat će im moj nebeski Otac«.

To su uzroci poradi kojih katolički svijet priređuje euharistijske kongrese i radšta katolički narodi toliko toga doprinesu uspjehu i sjaju istih. Ali ne fale ni posljedice. One dolaze od Boga. Pa stoga se o njima ne može ni reći šta izvjesna. Ekonomija Božje milosti nije na dohvatu ljudskoga uma. Svaka je molitva uslišana, ali kada i kako? na to se rijetko kada može da što odgovori. No sa svim tim jedna nebeska milost neminovno prati i slijedi svaki euharistijski kongres, naime: kod naroda koji priredi kongres poveća se i učvrsti vjera, a osobito se razbukti pobožnost prema Isusu u svetohraništu. Pa i kad ne bi nikakvim drugim plodom rodili euharistijski kongresi, već samo podržavali, uspirivali i rasplamsavali ljubav ljudskih srdaca prema Utamničeniku naših oltara, zar ne bi i to bilo dosta? Ali Gospod je mnogostruk u svojim milostima i on se ne da nadmašiti od nikoga, a najmanje od njemu vjerne djece. Stoga, nađe li se kada tko od nas u prilikama da poradi oko uspjeha koga euharistijskoga kongresa, bilo koje vrsti, nek ne štedi svoje sile, već nek ih žrtvuje časti i ljubavi onoga, koji već skoro dvije tisuće godina boravi u stotinama tisuća naših svetohraništa ne za drugo nego: **»jer nas je ljubio do konca«.**

Od svjetskih euharistijskih kongresa prvi je bio u Lillu (Francuska) god. 1881.; drugi je bio slijedeće godine u Avignonu; treći god. 1883. u Liège (Belgija); četvrti god. 1885. u Fribourgu (Švajcarska); peti god. 1886. u Toulousi; šesti god. 1888. u Parizu; sedmi god. 1890. u Anversi (Belgija); osmi god. 1893. u Jeruzolimu; deveti god. 1894. u Reimsu; deseti god. 1897. u Paray-le-Monialu; jedanaesti god. 1898. u Bruxellesu; dvanaesti god. 1899. u Lurdu; trinaesti god. 1900. u Anversu; četrnaesti god. 1902. u Namuru (Belgija); petnaesti god. 1904. u Angoulême (Francuska); šesnaesti god. 1905. u Rimu; sedamnaesti god. 1906. u Tournai (Belgija); osamnaesti god. 1907. u Metzu (Lorena); devetnaesti god. 1908. u Londonu; dvadeseti god. 1909. u Kölnu; dvadesetiprvi god. 1910. u Montrealu (Kanada); dvadesetidrugi god. 1911. u Madridu; dvadesetitreći god. 1912. u Beču; dvadesetičetvrti god. 1913. na otoku Malti; dvadesetipeti, uoči samih ratnih grozota, god. 1914. u Lurdu; dvadesetišesti god. 1922. u Rimu; dvadesetisedmi god. 1924. u Amsterdamu; dvadesetiosmi u Čikagu (Illinois, U. D. S. A.).

R.

FRANJEVAČKE MISIJE.

Evo je taman prošle godine minulo sedamsto godina, otkad je sv. Franjo Asiški zatvorio svoje umrle oči. Prošlo je sedamsto godina, otkad je umro Franjo, onaj divni Franjo, čije je srce izgaralo od žarke ljubavi prema dragom Bogu; onaj Franjo, koji je u Bogu i radi Boga ljubio sve ljude, sva stvorenja i čitavu prirodu, kaono vam djelo ruku Božjih. U toj vrućoj ljubavi on se mučio i trudio, da sve ljude, da čitavo čovječanstvo dovede Bogu. Za njega, za njegovo plemenito srce, Italija je bila premalena. On je u svojoj velikoj gorljivosti prama božanskom Spasitelju išao za tim, da sve ljude predobije za Krista. Stoga ga vidimo kako prelazi granice svoje domovine Italije, zalazi u Francusku, u tu, po majci, drugu svoju domovinu, dolazi i do krajnih granica Španjolske, gdje utemeljuje tolike

samostane. I naša se domovina Hrvatska pravom ponosi, što je i na njezino tlo stupila noga ovog velikog Božjeg Apoštola. I svugdje, gdjegod bi Franjo zašao, svugdje je on sijao sjeme Božje riječi, te sve raspaljivao osobitim žarom nebeske ljubavi. Sama njegova ponizna, sveta pojava bila je za narode najuspješnija propovijed. Na njegovu blagu, umiljatu riječ lomila su se i najokorjelija srca. A gdje pak on ne bi mogao doprijeti, tamo je slao svoje učenike, sve dva po dva.

Ali ni sve ovo ne bijaše dosta velikodušnom srcu našeg sveca. On je želio i uzdisao za tim, da cijelo čovječanstvo upozna

44. — **Samostan na Kuni.**

milog Spasitelja, da sve nevjerne i krivobožne narode privede Njegovom božanskom Srcu. Stoga on glavom pohrli na Istok, da tamo ponese luč vjere, da propovijeda nevjernicima, muslimanima, nebesko kraljevstvo. U svom zanosu Franjo stupa i pred samog turskog sultana, da mu dokaže, da je katolička vjera jedina prava i spasonosna vjera, da ga Bogu obrati. Na tom putu slijede ga mnoga braća, da i oni širom svijeta navještaju evanđelje. Ah, kako je Franjo sa zanosom pratio taj sveti rad svojih sinova! Kad je pak ono dočuo, da je u Maroku pet njegovih učenika dalo svoj život u potvrdu Isusove vjere, da su umrli mučeničkom smrću, on se tada, sav izvan sebe od veselja, okrene k zemlji Portugalskoj, odakle su braća bila rodom, te pozdravi i blagoslovi alengverski samostan, iz kojega su braća pošla na mučeništvo, te plačuć od velikog ganuća klicaše: »O sveta kućo, blagoslovljena zemljo, ti si u muci mojih duhovnih sinova prikazala Gospodu prekrasno cvijeće grimizne boje i ugodna mirisa. Kućo Božja — klicaše — dao Bog da u tebi budu uvijek stanovali vjerni obslužitelji sv. Evanđelja, te se ti vijekom odlikovala svetošću naše braće!«

Takav je rad oko misija i propovijedanja bio za Franjina života; a poslije njegove smrti njegovi sljedbenici odoše tragom svog svetog duhovnog Oca. I oni idu, poput svog sv. Utemeljitelja, da najprije propovijedaju Kristovo Evanđelje kršćanskim narodima, a zatim zalaze i k nevjernicima, krivobošcima. Malo godina iza smrti sv. Franje, njegovi sinovi, pod vodstvom Oca Ivana Monte Korvinskog, obađoše Malu Aziju, Armeniju, Mediju, Perziju, Tatarsku, pa zađoše i u istu Kinu. I svugdje kamo dopriješe ti novi apostoli, obratiše mnoštvo nevjernika i krivobožaca, te im sagradiše nebrojene crkve, škole i bolnice, kao i druge dobrotvorne zavode. Kad je glas o radu ovih novih apoštola dopro do ušiju ondašnjeg slavno vladajućeg Pape Klementa V., on isti čas imenova Oca Ivana prvim pekingskim nadbiskupom, a sedam mu drugih revnih Franjevaca imenova pomoćnim biskupima, uz ostalu braću, koja su im iz Evrope u pomoć stizala.

Kad je pak franjevački trećoredac slavni Krsto Kolumbo otkrio Novi Svijet, eto i tu prvih Franjevaca, da navještaju tamošnjim narodima riječi utjehe i spasenja. Franjina sina O. Ivana Pereza zapade čast, da je on prvi Svevišnjemu prikazao u novo otkrivenom svijetu Nekrvnu Žrtvu — sv. Misu. Jest, slobodno se može ustvrditi, da nema naroda, kojemu Franjevci nijesu propovijedali Isusovu vjeru. Koliko na studenom, ledenom sjeveru, toliko i na udaljenom jugu, na istoku i zapadu prostrane zemaljske kugle, mi svugdje, kroz ovo sedam minulih vjekova nalazimo kako sinovi Patrijarke ubogih narodima navještaju riječi spasenja i utjehe. Franjevce jednako vidimo u Kini i Japanu, kao i u južno-američkim državama; u muhamedanskim zemljama, kao i u Engleskoj i sjevero-američkim državama; u prostranoj Africi, kao i u udaljenoj Australiji. A veliki dio našeg mukotrpnog hrvatksog naroda, komu da zahvali, što su se uzdržali u Isusovoj sv. vjeri, ako li ne franjevačkim misijonarima, koji su

zajedno sa svojim narodom trpili sva moguća nasilja turske nemani kroz duži niz od tristo ljeta?

Da su Franjevci vrli poslanici u vinogradu Gospodnjem, to nam potvrđuju mnogobrojni njihovi mučenici, kojih broj prekoračuje sedam hiljada. U samoj sv. Zemlji, u Palestini, gdjeno Franjevci već od dobe svog sv. Utemeljitelja čuvaju sv. mjesta, palo ih je do sada mučeničkom smrću preko dvije hiljade; a vijencem svetosti okrunjeno ih je do 140, koje mi danas javno na oltarima štujemo. Značajno je, da nijedan red nije dao crkvi Božjoj toliko svetaca i mučenika, koliko baš franjevački.

45. — **Crkva na Kuni.**

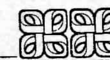
Nije to samo nekoć bilo. I dandanas mi nailazimo, kao i među kršćanskim, tako i među poganskim narodima na Franjevce kako neumorno rade oko obraćanja naroda, da sve usreće i Bogu obrate. I danas iz samog prvog franjevačkog reda preko pet hiljada članova radi među nevjerničkim, neznabožačkim narodima oko širenja sv. Evanđelja, a ujedno oko prosvjete i blagostanja. I danas franjevački red daje crkvi Božjoj mučenika kao u Kini, Damasku, Meksiku, koji svojom krvlju i smrću najbolje svjedoče, da u njihovom redu još živi onaj žarki plamen ljubavi prama Bogu i iskrnjemu, kao što je to na osobiti način živio u njihovom svetom Utemeljitelju. **Fra L. R.**

O uzvišenog veličanstva, i čudnovatog dostojanstva! O uzvišene poniznosti! O poniznog veličanstva, da se gospodar svemira, Bog i Sin Božji, toliko ponizuje Te se skriva za naš spas pod tankom koprenom kruha. — Gledajte, o braćo, poniznost Boga, i izlijte vaša srca pred njim. Ponizite se i vi, da budete od Njega uzvišeni. Ne zadržite si od vašeg ništa, eda zagospoduje posvema nad vami Onaj, koji se vama posvema dariva.

Sv. Franjo Asiski.

EUHARISTIJA U KINI.

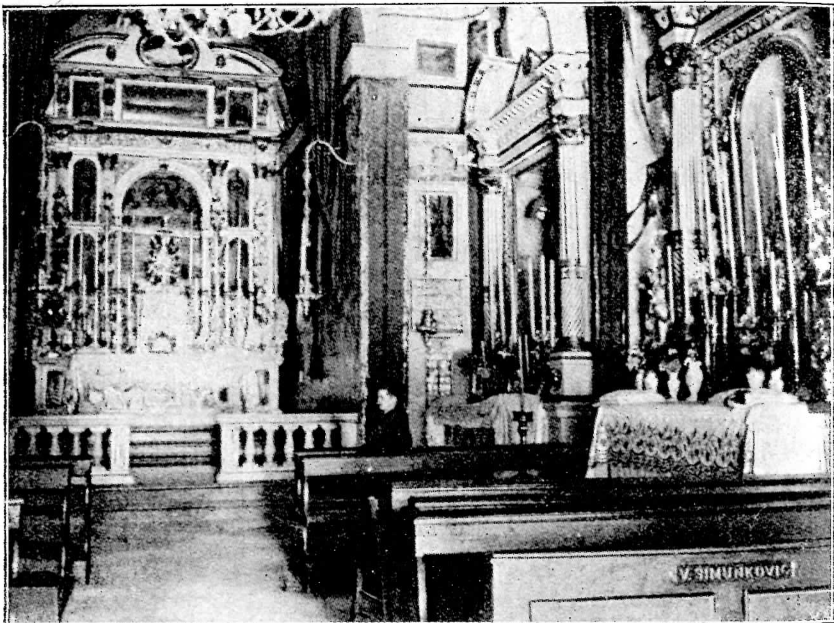
Kina, Srednje cvjetno carstvo, kako je sami Kinezi nazivlju već 4000 godina, još uvijek čami u tami poganstva. Jer što su ona 2 milijuna kršćana, koji štuju pravoga Boga i njemu se klanjaju u presvetoj Euharistiji, prema broju od 400 milijuna stanovnika ove zemlje? Sva ova golema masa stoji još uvijek pod vlašću knezova tmina i vjerno mu pali svoj kad. Ali ipak, da je i malen broj pravovjernih, tješimo se nadom brojem njihovih godišnjih pričesti. Po najnovijoj statistici, što je sastavih po našem misijonskom almanaku, prošle se godine pričestilo za Uskrs 1036,014 (milijun trideset i šest tisuća i četrnaest). Ostalih sv. pričesti preko godine bilo je 12.324.311 (dvanaest milijuna tristo dvadeset i četiri tisuće i tristo i jedanaest). Dakle godišnje svega skupa preko 13 milijuna. Pri tome moramo uzeti u obzir i prečestu nevjerojatnu veliku udaljenost vjernika od crkava. Zato naš broj nije malen. A pogotovo nije malen kada uočimo što nam on predstavlja: Vojsku nahranjenu snagom i tijelom euharistijskoga Boga. I ona u toj zajednici s njime ne samo da biva jaka sama za se u svojoj svakidanjoj borbi protiv sila tame, nego postaje i najjačom osvajalačkom moći u ovim predjelima gdje Krist tek osvaja tlo. Jer duše u tijesnome zagrljaju sa euharistijskom Ljubavlju, što i mogu moliti božanskoga Utamničenika, doli svijetlo vjere za svoje sunarodnjake? Pa da tako i ponad njihove goleme domovine zaleprša bijeli i svijetli barjak Krista Kralja i da cijeli mnogobrojni kineški narod povede u slavodobitni boj evanđeoske istine.

Svakomu je poznato, da je presv. Euharistija najobilniji izvor sviju milosti. Stoga uzroka uveo je otrag nekoliko godina ovdje u Kini opat jednoga trapističkoga samostana: »Pobožno djelo sv. misa«. Članovi te pobožne zadruge obvezuju se slušati sv. misu i primati sv. pričest na nakanu obraćenja pogana. Ta se pobožnost raširila čitavim katoličkim svijetom. — I tako se eto došlo do toga, da nema časa kada se ne prikazuje koja sv. misa ili sv. pričest za obraćenje pogana a raširenje Kristovoga kraljevstva na zemlji. Pa tako i vama, pobožni čitatelji Euhar. Glasnika, preporučamo milijune naših pogana. U časovima molitve, osobito poslije sv. pričesti, obratite se svome božanskome Zaručniku u vašim prsima i preporučite mu duše u pandžama đavlovim. Dě, prošapćite kadgod pred Svetohraništem: »Isuse, daj,

da se tvoja slava proširi svijetom, da odasvud odjekne jedan jedini glas: Budi slava i čast navijeke euharistijskom Isusu! Amen«.

(Iz pisma o. Vlatka.)

...Ja se nalazim u Vikarijatu talijanskih franjevaca sa svojim subratom iz naše hrv. provincije o. Ivanom Triplatom. Dok je on došao u Kinu tek prošle godine, ja sam ovdje već evo petu godinu. Gotovo po čitavu godinu moram obilaziti svoje stado. Ono je rastrkano na dugo i široko, tako da moram putovati kadgod i po više dana.

46. — **Crkva na Orebiću.**

U Kini su sada kritične prilike. Paklenske su se sile podigle protiv kršćanstva. Najstrašnije je u srednjoj i južnoj Kini. Mi smo u sjevernoj, blizu Pekinga, gdje je do sada još uvijek mirno. Molimo Prvaka mira, da uskori mir, jer ove prilike su štetonosne za procvat vjere.

Nadamo se, da će uspostavom kineske hijerarhije i vjera se lakše širiti. Urođenik se svakako svome sunarodnjaku može bolje približiti nego li Evropejac, koga se on uvijek boji. A i što se tiče jezika urođeniku je lakše. Od 6 novo posvećenih biskupa urođenika, jedan se nalazi u našem vikarijatu, o. Alojz Telien franjevac. Kada sam došao u Kinu on mi je bio učiteljem jezika. Vrlo je dobar redovnik, razborit i izvrstan govornik.

Ovih je dana proslavio naš apost. Vikar 25-godišnjicu svog posvećenja za biskupa. Upravu Vikarijata primio je kao mlad misijonar, od 36 godina, burnih vremena poslije progona 1900. Danas gleda plod svoga 25 godišnjega rada. I to: dvije nove apost. prefekture i novi apost. vikarijat.

Vaš lijepi Glasnik primam redovito, svakoga mjeseca.

Uz bratski pozdrav preporučam se u molitve!

fr. Vlado Horvat, franjevac misijonar.

PRED SVETOHRANIŠTEM.

Dne 10. listopada prošle godine u Crkvi sv. Petra u Rimu sv. O. Papa Pijo XI. ovjenča vijencem blaženika osam Franjinih sinova, — šest svećenika i dva brata lajika. Svoju mučeničku palmu ubraše god. 1860. u historijskom gradu Damasku.

....Noć se spuštala zemljom. Sunce sa zapada i te je večeri svojim purpurnim-zlatnim zrakama milovalo goli Liban, Damask usred zelene oaze i žarki pijesak nepregledne Pustinje. Ali pjesničku ljepotu sunčanog zapada kidao je plamen svetogrdnog požara.. Mjesto tugaljivog večernjeg pozdrava zvona odzvanjao je krik pokolja.

47. — **Bl. Emanuel Ruiz.**

O. Emanuel Ruiz, junački starješina franjevaca, nešto prije navale bjesomučnih horda na samostan, pisao je O. Prokuratoru u Jerusalim ove priproste ali značajne riječi: »... u ostalom, nek se vrši sveta volja Božja!«

I volja se Božja izvršila. Vjernici grada zakloniše se u samostan. Razbojnička ga četa Age El-Hanasli opkoli. Kušala da prodre, al uzalud. Vrata bijahu tvrda... Zvono je upravo odzvonilo ponoć, kadno časkom

utihne zaglušna buka. Bila je to tišina pred olujom. — Našao se izdajica, koji Osmanlijama pokaza tajni ulaz.

O. Ruiz pozove u Crkvu redovnike i vjernike, i izloži presv. Sakramenat. Žrtve se nađoše oko žrtvenika. Svećenici naizmjence ispovjedili jedan drugoga i prisutne vjernike, a na to se svi nahrane Kruhom Jakih...

Krvnici uto prodru u Crkvu. O. Starješina sjeti se preostalih sv. Čestica, poskoči do oltara, otvori Svetohranište, konsumira sve Hostije, te se okrene bijesnim provalnicima molbom, da mu dozvole eda se časkom sabere. Dozvolili mu. On je još pred oltarom klečao, kadno par krvnika doleti k njemu divljačkim krikom: »Živio Muhamed!... a ti, pseto, prigrli njegovu vjeru ili umri!«

O. Ruiz se podigne: »Ne! Kršćanin sam i kao kršćanin ću umrijeti!«

Redovnik se nato prigne nad oltar, položi svoju glavu na nj i reče samo: — Udri! — Mač zvizne zrakom i okrvavljena glava žrtve otkotrlja se prema rastvorenim vratima praznoga svetohraništa.

Fra R.

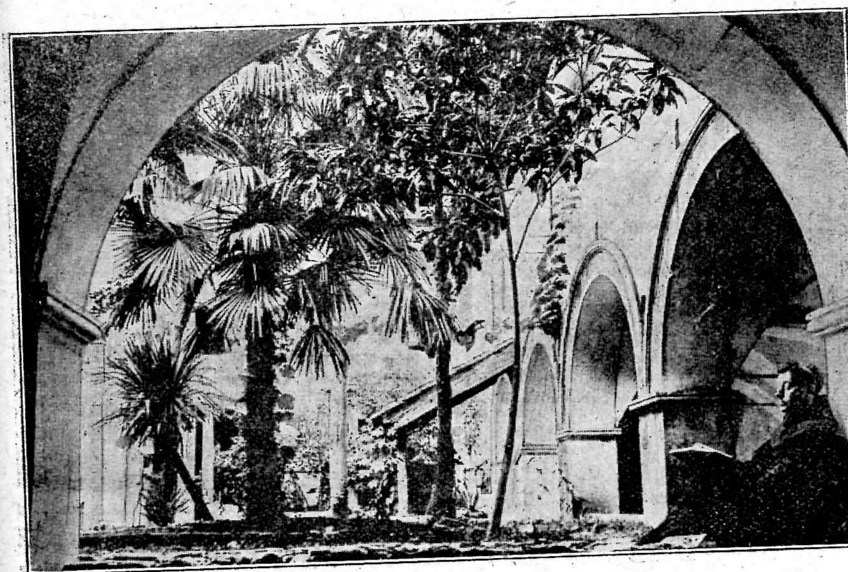

◁ PRESV. EUHARISTIJA I SLAVENI. ▷

Nakon svjetskog rata počeo se sav kulturni svijet zanimati za Slavene. Pažnju mu je skrenula na nje već ruska boljševička revolucija, koja je odatle prijetila i zapadno-evropskim državama. U istočnoj i srednjoj Evropi nastale su pak nove slavenske države: Poljska, Češkoslovačka i Jugoslavija, koje igraju važnu ulogu u Evropi. A cio katolički svijet neprekidno upozorava na Slavene sadašnji sv. Otac papa Pijo XI. Kao papinski nuncij u Poljskoj dobro je upoznao prilike i povijest sjevernih i istočnih pravoslavnih Slavena. Uvjerio se, da su nastale pogodne prilike za uspješan rad za ujedinjenje pravoslavnih hrišćanskih naroda s kat. Crkvom. Tome je doprinio ne samo pad ruskog carizma i osnivanje novih slavenskih država, nego

još više osobito rad velikih prethodnika sadašnjeg sv. Oca na papinskom prijestolju, pape Pija X. i Benedikta XV. Kat. Crkva je oduše uvijek nastojala povratiti otcijepljene pravoslavne Slavene; u tome pogledu naročito je poznat rad pape Lava XIII. i velikog đakovačkog biskupa Strossmayera. Ali tek Pijo XI. mogao se prihvatiti ove apoštolske zadaće s punim pouzdanjem u uspjeh.

Papa Pijo X. položio je, naime, čvrste temelje uspješnome radu za crkveno ujedinjenje i za što življi rad u poganskim misijama. Na početku 20. stoljeća, prije vlade pape Pija X. katolički

48. — **Gornji Klaustar u Dubrovniku.**

svijet nije bio vele sposoban rješavati tako teške zadaće kao što je ujedinjenje pravoslavnih s kat. Crkvom. Svaki živi organizam može naime rasti i širiti se samo onda, kad je krv zdrava i svi su udovi čili i dovoljno hranjeni. A kat. svijet bio je onda prilično bolestan. Vjerska mlakost uzimala je sve više maha. Bezvjerstvo, koje je u 19. stoljeću osvojilo univerze i visoke škole, naglo se širilo ne samo među inteligencijom nego prelazilo je i u puk preko protikatoličkih novina, knjiga i organizacija. Bezvjerska socijalna demokracija držala je u svojim rukama skoro sav radnički stalež u Evropi. Svuda se pojavio materijalizam ili ne-

utaživa čežnja za bogatstvom, novcem i za svim, što može pribaviti uživanje. Pojedini narodi, pa čak inače i dobri katolički članovi tih naroda, počeli su širiti nauku, da je njihov narod kao najobrazovaniji više vrijedan i da ima radi toga pravo da vlada svijetom te da mu ostali narodi služe. Ljubav do Boga i do bližnjega iščezavala je iz svijeta. Sve to dovelo je do svjetskoga rata. Time se i jače ispoljila teška bolest kat. naroda. Još jasnije nego prije uvjerio se papa Pijo X., da treba cijeli svijet obnoviti u Kristu »omnia restaurare in Christo«. Ali liječnik ne može ozdraviti bolesnika, dok mu ne upozna bolest. I Pijo X. kao dobri liječnik primjetio je pravi uzrok bolesti. Uvidio je, da katolički narodi nemaju dovoljno zdrave hrane, dobrog pića i čistog zraka. Bilo je već skrajno vrijeme da počnu katolici što češće i što dostojnije uživati anđeoski kruh, piti Krstovu krv i disati zdravo i milosti puno ozračje presv. Euharistije. Radi toga je svom svojom dušom i svim autoritetom papske stolice širio čestu sv. pričest i poštovanje presv. Euharistije.

Kao što bez hrane, vode i zraka nema zemaljskog života, tako je i bez čestog vrijednog primanja sv. Euharistije nemoguć praktični kat. život. Da, mi možemo kazati: čim više raste broj sv. pričesti, tim veći je i broj katolika, koji živi po katoličkim načelima. A jasno je, da će dosljedni praktični katolici pošiljati i u parlamenat i u vladu samo muževe, koji crpe moć u ovom odgovornom poslu u presv. Euharistiji. Kad pak bude Euharistija triumfovala također u parlamentima i vladama kod većine kat. naroda, onda će se mirno i bez krvi rješavati i sva sporna pitanja. Kao što kod sv. pričesti nema razlike između bogataša i siromaha, između naobraženog i neukog čovjeka, tako će onda zavladati i u međunarodnim odnosima kat. nazor, da su svi ljudi i svi narodi ravnopravna braća. Sv. Euharistija naučit će narode i vladaoce staru istinu, koju je sadašnji svijet kao zaboravio, da su naime zemaljska dobra i novac ne cilj ovog života, nego samo sredstvo na strmome putu k vječnome cilju. Jedino pomoću sv. Euharistije može se pogoditi u glavu materijalizam, koji je otac sviju zala. Time, da je naglašavao euharistijski život i opominjao usred svjetskog rata katoličke narode lozinkom svojeg vladanja: »Mir Kristov u kraljevstvu Kristovom!« (Pax Christi in regno Christi!), papa Benedikt XV. najbolje je pripremio put svome velikome nasljedniku.

49. — **Klaustar u Stonu.**

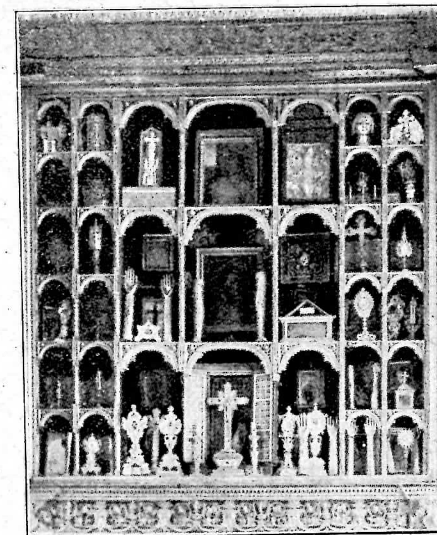
Dobra djeca se ne zadovoljavaju, da njihova majka uživa poštovanje samo u domaćem krugu. Tako teže i dobra djeca Božja, praktični katolici, da Bog uživa poštovanje i slavu ne samo u krugu sadašnjih kat. naroda, nego da se njegovo kraljevstvo raširi i po cijelom svijetu. Lijepo je ovu težnju izrazio sadašnji papa Pijo XI. u riječima Krist kralj! Odredio je i naročiti praznik Krista kralja, da bi se katolici stalno sjećali svoje dužnosti, da nastoje raširiti među sve narode Crkvu, kraljevstvo Božje na zemlji i podčiniti euharistijskome kralju cijelo čovječanstvo. Time je nehotice upozorio kat. narode na 120 miljona Slavena, koji su tuđom krivnjom odcijepljeni od kat. Crkve. Pravoslavnoj crkvi pripadaju naime Srbi, Bugari, Rusi, većina Ukrajinaca i skoro svi Bjelorusi. Dok se ne ujedine s kat. Crkvom pravoslavni Slaveni, tako dugo ne može biti »jedno stado i jedan pastir«, pa ma i svi pogani primili kat. vjeru.

Bez crkvenog ujedinjenja Slavena ne mogu ni misije u neznabožačkim krajevima napredovati tako brzo kao što bi trebalo radi žive protestantske propagande, koja je vrlo štetna po kat. Crkvu. Lakše je, naime, pridobiti za kat. vjeru neznabošca nego onog, koji je postao protestant. Ujedinjenje pravoslavnih Slavena s kat. Crkvom donijelo bi također među kat. narode ono oduševljenje i vjersku požrtvovnost, koje su nužno potrebne za jaki razmah kat. misija. Kad naime tko oduševi istočne Slavene za Boga, oni su sposobni na najveće žrtve. Hiljade pravoslavnih svećenika, biskupa i vjernika, koji su u boljševičkoj državi po revoluciji žrtvovali život za Krista ili još pate po tamnicama, najljepši su dokaz duboke vjernosti pravoslavnih Rusa, Ukrajinaca i Bjelorusa. Vjernost ovih istočnih Slavena je tako jaka, da je sam glavni organ ruskih boljševika, moskovska »Pravda«, priznala o Uskrsu ove godine, da sav protuvjerski rad boljševika rodi malim uspje-

hom. Premda je naime po boljševičkim zakonima veliki petak, najveći pravoslavni praznik, radnim danom i premda je vlada za ovaj dan trostruko povisila plate i obećala poslije rada besplatne ulaznice za kina, ipak radnici nijesu htjeli raditi čak ni u onim krajevima, gdje se boljševici osjećaju najjačim, nego su išli u crkvu. Crkvenim ujedinjenjem iskopala bi se ona duboka pobožnost, koja je zakopana u duši istočnih Slavena, a prenijela bi se također i među zapadne kat. narode. Time bi na istoku i na zapadu zavladao praktični kat. život i veliko vjersko oduševljenje. Ne samo zapadni kat. svijet, nego i kat. istok slao bi misijonare u poganske krajeve, kao što je to bilo prije raskola.

Poslije crkvenog ujedinjenja mogli bi se katolici s većom energijom posvetiti ujedinjenju protestanata s kat. Crkvom. A osim toga bi već samo ujedinjenje Slavena s kat. Crkvom dalo vjernim protestantima poticaj, da razmišljaju o ovoj činjenici i o nekadašnjem crkvenom jedinstvu. Put u naručje kat. Crkve bio bi im lakši, kad bi im dali primjer pravoslavni.

Kako je rad za ujedinjenje pravoslavnih Slavena s katol. Crkvom ili ćirilometodijsko djelovanje tijesno spojeno s presv. Euharistijom, osobito je pokazao sadašnji sv. Otac. Na njegovu izričitu želju održala su se na međunarodnim euharistijskim kongresima u Amsterdamu i u Chicagu naročita predavanja, koja su oduševljavala vjernike za ćirilometodijsko djelovanje. A nije ni čudo, što se na euharistijskim kongresima širi misao za crkveno ujedinjenje, jer je baš presv. Euharistija sakramenat crkvenog jedinstva. Krist sam je već kod prve sv. pričesti, kod poslednje večere molio za crkveno jedinstvo. I povijest nam dokazuje, kako je crkveno jedinstvo zavisno od eharistijskog života. Raskol između zapadne i istočne crkve, i sve hereze nastale su onda, kad su katolici rijetko ili nevrijedno primali sv. pričest. A jak euharistijski život pospješuje i crkveno jedinstvo. Kad se je crkveno jedinstvo zavisno od euharistijskog života. Raskol stije obnovio u Kristu, počeo je silno djelovati u vjerskom pogledu i na svoje pravoslavne ukrajinske susjede. Također pravoslavni povjesničari priznavaju, da je uzoran kat. život poljskog naroda bio najvažniji uzrok, da su se 6. septembra 1595. ujedinili s kat. Crkvom skoro svi pravoslavni Ukrajinci, koji su bili onda pod poljskom vladom. Još danas je oko 7 miljona Ukrajinaca kat. vjere, koji su sačuvali svoj istočni obred. U naše vrijeme ima

50. — **Moćnik u Dubrovniku.**

najviše prestupa iz pravoslavlja u kat. Crkvu u biskupiji dr. Przezdieckog (Sielce), u istočnoj Poljskoj, gdje je život katolika najuzorniji.

Jedino presv. Euharistija može dati katolicima dovoljno snage, da sretno pobijede sve prepreke, koje se stavljaju na put crkvenom jedinstvu. Najveća poteškoća je sigurno nacionalna mržnja između pojedinih slavenskih naroda, kao što između Poljaka i Ukrajinaca, Poljaka i Bjelorusa, Poljaka i Rusa, Rusa i Ukrajinaca, Srba i Bugara, a donekle i između Srba i Hrvata. Mržnja Poljaka prema Ukrajincima i Bjelorusima ide tako daleko, da Poljaci zatvaraju i ruše ne samo njihove pravoslavne crkve, nego proganjaju i njihove katoličke svećenike, a bjeloruski katolički svećenici ne smiju ispovijedati i propovijedati u bjeloruskom jeziku, nego samo u poljskom, koji bjeloruski narod ne razumije. Mnogo ometaju rad i predrasude na pravoslavnoj i katoličkoj strani. Lakše se je boriti proti predrasudama pravoslavnih nego proti predrasudama mnogih najboljih katolika, koji se ne mogu uvjeriti, kako bi naglo napredovalo crkveno jedinstvo, kad bi se među pravoslavnima širili kat. redovi istočnoga obreda, što preporučuje i Vatikan. Istočni Slaveni su veoma konservativni i radi toga im je skoro nemoguće napustiti svoj obred. A kad dođu među njih katolički redovnici istočnog obreda, prelaz im je vrlo olakšan. Većina naroda smatra onda kat. Crkvu za svoju crkvu u boljem izdanju. Volju za rad ne će nam oduzeti ni činjenica, da je slavenska duša tako tajinstvena, da kao misijonari među pravoslavnim Slavenima mogu raditi smo Slaveni, ako crpimo snage iz presv. Euharistije. Kao što sve ostale smetnje tako ćemo presv. Euharistijom odstraniti i protestantsku propagandu, koju šire među svojim sunarodnjacima protestantski Slovaci, Česi i Lužički Srbi. Presv. Euhar. otvorit će katolicima oči da uvide pogodne

prilike za ćirilometodijsko djelovanje i da se za njega i žrtvuju. Rastenje kat. svijesti i euharistijskog života među katolicima već samo po sebi pospješuje crkveno ujedinjenje. Raskol pravoslavlja u boljševičkoj državi u »Tihonovu« i »živu« crkvu i boljševička vjerska progonstva stvaraju sve pogodnije raspoloženje za kat. Crkvu i ruše među pravoslavnima stare predrasude. U pravoslavnoj crkvi u Poljskoj nastala je borba. Pravoslavna crkva htjela bi i sada poslije sloma carizma širiti i među pravoslavnim Ukrajincima i Bjelorusima rusku narodnu svijest, radi česa je našla jak otpor. Ujedinjenju ide u prilog i to, što je grkokatoličko ukrajinsko svećenstvo stajalo uvijek na braniku narodnih svetinja. Poslije rata kat. Crkva uživa slobodu u Bugarskoj, a širiti se može također i u Srbiji. Osim u boljševičkoj državi mogu se u svim slavenskim pravoslavnim krajevima naseliti kat. redovnici i svećenici, širiti se može kat. štampa i osnivati se kat. dobrotvorni zavodi.

Štovatelji presv. Euharistije dužni su se boriti protiv zapreka crkvenog ujedinjenja i iskoristiti zgodnu priliku, što će najlakše učiniti molitvom, prikazivanjem sv. pričesti u tu svrhu i stupanjem u apoštolat sv. Ćirila i Metodija. Svako oklijevanje je štetno, jer što manje radimo za crkveno ujedinjenje, tim više dajemo prilike protestantima, da šire među pravoslavnima vjerski liberalizam; a ujediniti se mogu samo vjerni pravoslavni.

Na rad za crkveno ujedinjenje pozvani su naročito Hrvati i Slovenci, jer se kod njih nije ukorjenila nijedna kriva vjera i nijesu omrznuti od nijednog slavenskog naroda. Hrvati su osobito sposobni za ovaj apoštolski rad i radi toga, jer kod njih djeluje najviše sinova sv. Franje. A osim sv. Ćirila i Metodija nijedan se kat. svetac nije tako približio psihologiji (duši) vjernih istočnih Slavena kao sv. Franjo. Stoga su sinovi sv. Franje najviše slavenski red; jedino oni mogli su prevesti bugarske bogumile u kat. Crkvu i spasiti katolicizam u stogodišnjim vjerskim borbama na istočnoj granici hrv. naroda.

Sigurno će franjevački red osnovati u pravoslavnim krajevima samostane istočnog obreda i tako postati najvažniji apoštol crkvenog jedinstva. Cio kat. svijet očekuje, da će hrvatski narod najviše doprinijeti, da se kat. svijet obnovi u Kristu, da zavlada mir Kristov u kraljevstvu Kristovu, da se svi Slaveni i poganski svijet nađu u naručju kat. Crkve i da bi na taj način u presv. Euharistiji sakriveni Krist zaista postao kralj cijelog svijeta i čovječanstva.

J. Šedivý.

DUNS SKOT I PRESV. OLT. SAKRAMENAT.

Sv. je Frano s potpunim pravom nazvan »Svetac Euharistije«, jer je on upravo žarko ljubio Isusa u sv. Hostiji. Ovaj seraf. duh euharistijske ljubavi prelio je sv. Frano i u srca svojih duhovnih sinova. Franjevački se je Red osobito istakao u ljubavi prema Euharistijskom Isusu, što je i sv. Otac Papa Leon XIII. svečano priznao, kada je franjevca sv. Paškala imenovao pokroviteljem svih euharistijskih društava.

Franjev. Red ima i dubokoga naučitelja sv. Euharistije — bl. Ivana Duns Skota. Skot je nazvan »dubokoumni i Marijin Naučitelj«, jer je divno obranio Marijino Neoskvrnjeno Začeće. S puno većim pravom možemo ga nazvati »Naučiteljem Isukrsta u Presv. Euharistiji«. U njegovu naučnome sustavu Isukrst je središte svih bića, ali ne Isukrst mrtvi, nego živući, i to na najvišemu vrhuncu ljubavi, a to je upravo Isus u Presv. Sakramentu. Tu je iscrpljenje, punina ljubavi Isukrstove prema Bogu i čovjeku.

Cijelo ovo pitanje majstorski Skot objašnjava naukom o djelovanju božanske ljubavi. Početak svih djela Božjih jest ljubav. Devet kora anđeoskih, nebesa sa suncem, mjesecem i zvijezdama, zemlja sa svojim divnim šarolikim sagom i svim živućim bićima, napokon čovjek — kralj, kruna i svrha cijeloga stvorenja: sve je to cvijetak iznikao iz punine božanske ljubavi. Ova lijepa nauka o ljubavi temeljni je kamen cijeloga bogoslovlja Skotova.

Ovako Skot zamišlja sva djela Božja. Bog, sama dobrota i ljubav, od vjekova je htio da ima neko najsavršenije i najplemenitije srce, koje će ga najnježnije ljubiti. Zato je najprije naumio stvoriti Isukrsta i dati mu ono presv. Srce, koje će Boga potpuno ljubiti. Isus je dakle prvi od svih stvorenja u misli Božjoj: zbog Njega stvorio je Bog sva ostala bića. Radi Krista stvorio je ono prečisto biće: Bl. Djevicu Mariju, da bude dostojna Majka Njegova Sina. Zbog Isusa i Marije stvorio je nebesa i zemlju, anđele i ljude, i sve što opstoji. Prema tomu: Isus bi bio isto došao, sve da Adam i nije sagriješio, jer pad Adamov nije bio uzrok dolaska Kristova, nego očitovanje slave Božje po ljubavi Kristovoj prema Bogu i ljudima.

Ljubav prema Bogu i ljudima činila je Krista, da nijednim drugim načinom ne otkupi roda ljudskoga nego krvavom svojom

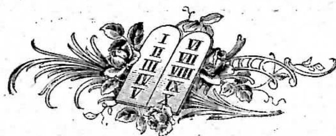
mukom, koja je najočitiji znak ljubavi. Ljubav Ga je ponukala, da ne ostavi grješno i slabo čovječanstvo bez preobilnih sredstava milosti i istine, stoga je utemeljio učiteljicu istine i djeliteljicu sv. Sakramenata — sv. kat. Crkvu. Naredio je sv. Sakramente — te kanale Njegove ljubavi i milosti. Među sv. Sakramentima ističe se osobito — Sakramenat ljubavi — Presv. Euharistija, jer nam se u njoj daje sami živi Bog za hranu i piće. To je vrhunac ljubavi, iscrpljenje dobrote i naklonosti Božje prema nama. I sv. Ivan veli, da je Isus iskazao najveću ljubav prema ljudima, kada je uoči svoje pregorke muke ustanovio ovaj Sakramenat ljubavi.

Prema sustavu Skotova bogoslovlja Isus bi isto bio ustanovio Presv. Euharistiju, da čovjek nikada i sagriješio nije, jer pokretač svih djela Božjih u redu naravnih darova i vrhunaravnih milosti nije bio pad Adamov nego prekomjerna ljubav Božja, koja se je morala da zaustavi kao na svomu naravnom izvoru u ustanovljenju Presv. Oltarskog Sakramenta.

Kako je krasna, divna i dosljedna nauka Skotova o Presv. Euharistiji! Potpuno se slaže sa cijelim njegovim sustavom, slaže se sa naukom, koju izlaže u sv. Evanđelju Učenik ljubavi — sv. Ivan. Prikazuje na Boga, Isusa i sva djela Božja u osobitom sjaju božanske ljubavi.

Zato je glasoviti slikar Rafael u poznatom remek-djelu slikarske umjetnosti — t. zv. »Disputa«, gdje je Euharistični Isus prikazan kao središte svega stvorenja, s Petrom Lombardom naslikao Duns Skota u neposrednoj blizini Presv. Euharistije, da se tim pokaže, da je upravo on od svih kat. bogoslovaca najdivnije pisao o Presv. Sakramentu.

Budimo stoga zahvalni Bogu, što je htio da u franj. perivoju iznikne onaj krasni cvijet — bl. Ivan Duns Skot, koji je tako divno svojim umnim perom ukrasio krunu Euharističnoga Isusa. Molimo se ovomu sv. mužu, da nam isprosi milost od Boga da i mi zađemo u ono otajstvo ljubavi, koje će nas pretvoriti u goruću zublju ljubavi prema Bogu i iskrnjemu. **Fra Bone Dr. Radonić.**

Dr. P. ROMAN L. TOMINEC, O. F. M.

EVHARISTIČNO DELO OO. FRANČIŠKANOV PROVINCIJE SV. KRIŽA SLOVENIJE.

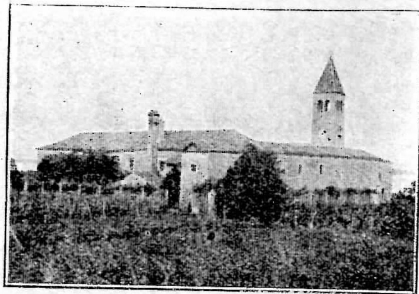
Odkar pač delujejo frančiškani med slovenskim ljudstvom je bilo središte njihovega dela nedvomno vodno presveta Evharistija. Ne mislim toga tako, kakor, da bi to misle frančiškani pri svojem nekako sedemstoletnem delu bili vedno povdarjali, temveč tako, da so bili vedno zvesti i neomajni sredniki med Gospodom v tabernaklju — kot delivci božjih skrivnosti — in med ljudstvom. Slédili so v tem svojemu velikemu Očetu, ki naroča v testamentu: »quia nihil video corporaliter in hoc saeculo de ipso altiasimo Filio Dei, nisi sanctissimum Corpus ejus et sanctissimum Sanguinem suum«.

Točnejši podatki o njihovem evharističnem delu v podrobnem se prično seveda šele tedaj, ko je bilo treba iti v boj za sv. skrivnosti in za milosti zakramentov. Pač je moralo biti dokaj zapiskov o tem prav tako tihem kakor velikem delu ohranjenih po naših samostanih — toda požari in turško nasilje je te dragocene dokumente uničilo.

Poročila pa se prično, ko je segla v naše kraje herezija janzenizma. V slovenske kraje je začel janzenizem uvajati, potem ko je pognala nova struja na Dunaju svoje korenine predvsem na dvoru, knez in škof Karol grof Herberstein. Goreč pripadnik Jožefovega (II.) vladnega sistema je bil cesarju vedno na uslugo, celo tam kjer ni što za interese države pač pa se je kruto žalila prostost Cerkve: tako na priliko je država upravo cerkvenega premoženja sebi podredila, določala pogoje za sprejem v cerkvene redove, nadzirala vzgojo duhovništva.[1])

Toda bistvo verskega življenja v vsaki škofiji je pač brez dvoma prejemanje zakramentov. In prav tu so imeli janzenisti svoja načela tako pogubna za rast in procvitanje religioznosti. Seveda tudi novoimenovani škof kot vesten učenec svojih učiteljev ni delal kakih izjem. Že prvi[2]) njegov pastirski list je jasna priča, kakšne cilje je zasledoval. Odreja namreč, naj bodo duhov-

[1]) Dr. P. Hadrian Kokol: »Die Geschichte der Franziskanerklöster in Untersteiermark« (1750—1850). Görz 1915.

51. — **Samostan na Pašmanu.**

niki pri upravljanju zakramenta sv. pokore skrajno previdni in naj bodo pri nalaganju sv. pokore strogi. Enako zahteva v svojem škofijskem »mandatum seu monitorium« naj duhovniki bolnikom ne dele zakramentov sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa ob istem času, ampak po daljšem ali krajšem presledku. Duhovnikom je predpisaval kakše avtorje morajo brati in poleg nekaj dobrih katoliških avtorjev je premnogo takih, ki so bili polni janzenistiškega duha.

Ni čuda, da so iz tega nastale in se razvile skrajno žalostne razmere. Ljudje so postali polagoma namesto bolj goreči kakor so upali pripadniki nove struje, versko bolj in bolj indeferentni. Spovedniki nekaterih penitentov niso puščali k sv. obhajilu po celo leto, drugih niti po več let. Velikonočno obhajilo so dovoljevali tu in tam petim do šestim župljanom.[3]) Kako naj pri vsem tem brez nebeške rose cvete čednost in krepostno življenje je seveda neumljivo. Pokazali pa so se v kratkem času nasledki heretičnega rigorizma. Še leta 1849. je dekan ribniški Holcapfel javno povedal s prižnice, da ob njegovem nastopu polovico faranov nad 20 let ni prejelo sv. obhajila. To je en sam primer. Da pa drugod ni bilo boljše pač še slabše, si lahko predstavljamo. Ponekod na Dolenjskem je pretirana strogost janzenističnih učenikov vernike privedla tako daleč, da so posamezni sami začeli sv. Rešnje Telo krasti iz tabernakljev in se doma obhajati. Frančiškanski kronist tudi imenoma omenja nekaj krajev, tako n. pr. Št. Rupert, Mokronog, Žalostna gora i t. d., kjer so bile take bogoskrunske tatvine izvršene.

Povedano je samo par potez iz tedanjih časov, ko je janzenizem grozil udušiti poprej tako cvetoče religiozno življenje na Slovenskem. Edini redovniki, ki so se tej nevarnosti, ki ni bila ravno majhna, uprli, so bili — frančiškani. Kot pristaši moralnega sistema probabiliorizma so hodili ravno zlato srednjo pot:

[2]) [3]) Dr. P. Regalet Čebulj: »Janzennizem na Slovenskem in frančiškani.«

niso bili laksisti, kakor jim nekateri nepoznavajoč razmere, očitajo, pa tudi ne rigoristi, kako so hoteli škof in pripadniki nove janzenistične struje.[4])

Frančiškani so nastopili znanstveno proti tej nevarnosti že okoli 13 let, preden je bil janzenizem uveden po škofu Herbersteinu v naše kraje. Priča posamezna predavanja naših lektorjev proti novi hereziji. Tako je ohranjen rokopis lektorja P. Otona Spruga »Antiquus et novus jansenismus quoad quinque famosas Jansenii et quasdam his proxime affines Quesnelli propositiones theologice refutatus adjectis thesibus«. Poleg tega je imenovani lektor izdal še nekaj knjig, ki so izšle vsled težkih razmer v Benetkah in so, kakor sodi naš pisatelj[5]), zadela vse slovenske janzeniste precej v živo. Predvsem v teh knjigah zagovarja pisatelj oblast rimskega papeža, ki so jo janzenisti tako zelo kratili ter razpravlja o katoliški cerkvi in njenih udih.

P. Kastul Weibl pa v svojih »Institutiones« navaj podložne sobrate kako naj bodo v spovednici dobrohotni in kako naj se varjejo tako prevelike popustljivosti kakor tudi pretirane strogosti. P. Kastul Weibl je napisal tudi dvoje komentarjev k že omenjenemu pastirskemu listu škofa Herbersteina, kjer opozarja na zmote in na pretirane zahteve nove struje. Iz spoštovanja do škofa pa se ne obrača nanj temveč na koncipista, ki je list sestavljal. Predaleč bi seglo, ko bi hotel samo deloma osvetliti še nadaljna dela naših pisateljev, ki so ž njimi skušali zajeziti nevarni novi tok. Povedano naj zadostuje kot kratka ilustracija.

Še večjega pomena in obsežnejši je bil vpliv frančiškanske pastoracije med ljudstvom. Kakor so imeli neprestane težave in ovire od duhovske gosposke radi svojega prepričanja, vendar kažejo ohranjene pridige in rokopisi duh, ki je docela nasproten rigorizmu janzenistov. Ljudstvo so vabili naj čim večkrat pristopa k sv. obhajilu, ga navajali k pobožnostim pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom, kar janzenistom nikakor ni ugajalo. Prevajali so knjige tujih pisateljev, ki razpravljajo o češčenju presv. R. Telesa. Pravtako so širili češčenje Marije in svetnikov, angelov varuhov, molitev sv. križevega pota.

V početku XIX. stoletja, ko so se razmere nekoliko zboljšale in je prenehala neprestana krivična kontrola pobožnih vaj v naših cerkvah, so jeli frančiškani ustanavljati zopet stare po-

[4]) [5]) Dr. P. Regalet Čebulj: »Janzennizem na Slovenskem in frančiškani.«

božnosti ali pa jih uvajati nazaj. Kot pobožnost, ki je s presv. Evharistijo v najtesnješi zvezi, omenjam l. 1827. ustanovljeno bratovščino presladkega Srca Jezusovega, ki je širila predvsem češčenje božjega srca in pospeševala prejemanje sv. zakramentov. Ker se je nova bratovščina močno širila kljub skrajno neugodnim razmeram — strogo postopanje svetne duhovščine in povojna doba — je nastopil tudi Ordinarijat oficielno v protivnem smislu. Globok vpogled nam dajejo v tedanje pastirsko delovanje frančiškanov in njihovo zavzemanje za pogostejše prejemanje sv. R. Telesa, pridige in govori P. Paškala Škerbinc, kjer se povsem jasno izrazča proti novim nevernikom in poudarja, da »ka-

52. — **Klaustar na Poljudu.**

teri hoče prav kerščansko živeti, ta mora večkrat in po goste svojo dušo nahraniti z angelsko jedjo sv. R. Telesa«.

To delo pa so frančiškani nadaljevali z vso zvestobo in ljubeznijo do ljudstva in do svojih večstoletnih tradicij. Rokopisna ostalina pridig in govorov ustna izročila naših najstarejših patrov — vse pričuje za neumorno delo frančiškanov sub specie SS. Eucharistiae.

Do leta 1880. so frančiškanski duhovniki sodelovali s peresom pri maloštevilnih časopisih religiozne vsebine. Leta 1880. pa je začela slovenska provincija izdajati svoj lasten časopis »Cvetje z vrtov sv. Frančiška« in ondi se je zopet pokazala velika

ljubezen do Presv. R. Telesa. Leto za letom se vrste članki, ki imajo za vsebino sv. Evharistijo. Naj jih morda samo nekaj važnejših navedem: Pred tabernakelj, I. L; Zgodovina sv. obhajila, VIII. L; Nauk o sv. obhajilu, XII. L; Jezus v najsvetejšem Zakramentu učitelj krotkosti, XVIII. L; Tretjeredniki stražniki presv. R. Telesa, XVI. L; Sv. Rešnje Telo in njegovo češčenje, XXIX. L; Pogosto sv. obhajilo, XXIX. L; Kdo pride k nam v sv. obhajilu in zakaj, XXXVII. — Povdariti moram, da so to samo posamezni odlomki. Vsak letnik Cvetja prinese gotovo nekaj člankov, ki so prav posebno posvečeni vprašanju sv. Evharistije.

V prvem letu svetovne vojne pa je izdal globokopobožni P. Marijofil Holeček — bivši oficir in c. kr. uradnik — »Premišljevanja o božem Srcu Jezusovem«. Lljubljana 1915. (Knjigi je kot predgovor dodejano posvetilo vojvodine Kranjske presv. Srcu Jezusovemu.)

To je nekaj potez iz evharističnega dela oo. frančiškanov v Sloveniji. Veliko je očitega še mnogo več skritega pred očmi zgodovine in sveta. Koliko poslednjih sv. obhajil so prinesle bolnikom roke naših bratov — to vedo povedati nebesa. Imeli smo in imamo može, ki žive docela le misli ss. Eucharistiae, ki se docela posvečajo samo delu zanjo. Imena kot so P. Hugo Vodnik, P. Marijofil Holeček, P. Kalist Heric, P. Placid Fabiani so pretesno zvezana z mislijo presv. Evharistije.

Da bi Bog, ki daje rast, to seme prelepega vzgleda neprestano oživljal — to je naša želja in naša prošnja.

Oplakujem muku Propetog Spasitelja: i htio bih ovako plačući bez stida proputovati cijeli svijet i napuniti ga sa sažaljenjem muke mojeg Gospoda.

Zahvaljujem ti, Gospode Bože moj, za sve ove moje muke i molim te da je još stokrat povećaš, ako ti se sviđa, jer ovo će biti za me ono što najviše žudim: da ti postupaš sa mnom bez obzira.

Neka odvrati, molim te, Gospode, rasplamćena i medena sila tvojeg srca duh moj od svega onoga što je pod nebom, eda umrem od ljubavi za tvoju ljubav, kao što si ti iz ljubavi prama meni htio da umreš.

Sv. Franjo Asiski.

ŠTOVANJE PRESV. EUHARISTIJE

U KAPUCINSKOJ CRKVI U CELJU I DRUGIM SLOVENSKIM SAMOSTANIMA.

Celje, taj ubavi i lijepi gradić sa svojom romantičnom okolicom je poznat radi svoje pobožnosti prema Isusu, čije Srce bdije dan i noć za nas u presv. olt. Sakramentu. Osobito privlačiva točka, kamo rado zalaze Isusovi štovatelji, je starodavna crkva čč. oo. kapucina pod brijegom sv. Nikole. — OO. kapucini su vrlo obljubljeni među svećenstvom i pukom. Dan na dan već u 5 sati jutrom kleče mnogobrojne duše u toj crkvi i jedva čekaju da dođe Isus k njima, s njima se sjedini, te da ga ponesu sa sobom kući i lakše nadvladaju u teškoj borbi života. Zanimivo je i utješno gledati, kako se već u cik zore žure mnoge plemenite duše k svetohranišnom Isusu.

Đakako, da su te duše većinom organizirane u III. redu i društvima preč. Djevice Marije.

Sigurno ste znatiželjni, koliko je takvih duša?! Svaki, obični dan u kap. crkvi u Celju je kod sv. pričesti najmanje 150 osoba. Svake nedjelje ih je oko 400. Na prvi petak izgleda u kap. crkvi kao najveći blagdan. Sedam svećenika ispovijeda od rane zore do 10 sati neprestano; a tomu odgovara broj sv. pričesti. Isto je i svake prve nedjelje mjeseca. Na Porcijunkulu je kod kapucina takva navala vjernika, da se računa 7000 sv. pričesti. U korizmi i došašću se skupljaju štovatelji presv. Hostije iz preko 25 župa.

U Lavantinskoj biskupiji je uvedeno svagdanje klanjanje — klečanje. Puk je vrlo dobro podučen, pa razumije i sluša glas svojih revnih pastira te po župama se taj dan svetkuje kao nedjelja. Kod oo. kapucina u Celju je klečanje tri dana. Dnevno se triput propovijeda, cijeli dan ispovijeda, cijeli dan moli, pjeva i šalje svoje prošnje k Isusu, a Isus, to se razumije, uzvraća ljubav za ljubav. U takovim prigodama i mlačni postaju vrući. U kapucinskoj crkvi se na godinu pričesti najmanje 100.000 osoba svih zvanja i staleža. Slovenci su uopće bogati organizacijama. Sve, upravno ili neupravno vode presv. Euharistiji, Suncu naših duša.

Isto tako se goji pobožnost do presv. Euharistije u drugim kap. samostanima: Škofji Loki, Krškem i Mariboru. Isus je zaista po sv. Hostiji Kralj Slovenije. Tomu kraljevstvu pomažu u ne maloj mjeri i sinovi izvanrednoga ljubitelja presv. Euharistije sv. o. Franje — oo. kapucini. Oni ne samo što rade za nj u vlastitim crkvama, nego su dan na dan pozivani od svjetovnoga klera,

da im pomažu sa propovjedaonice užigati plamen ljubavi prema Isusu u presv. sakramentu. Tu službu zaista vrše na opće zadovoljstvo svećenstva i vjernika.

O, Isuse, ti koji si u bijeloj hostiji zato, da bi mi tvoje ovčice imali obilno življenje, daj da sve to više ljubimo tebe u presv. oltarskom Sakramentu!

U Osijeku. U kapucinskom samostanu u Osijeku u Slavoniji imade »Počasna Straža Srca Isusova« 1030 članova, 12 skupina, 9 služba. Godišnja se Spasovska devetnica počela obavljati g. 1926. Svaki prvi petak u jutro pobožnost Srca Isusova u samostanskoj crkvi i u ubožištu, a na večer od 6—7 sati klanjanje. Tako i svake prve nedjelje. Zajednička pričest za članove na praznik sv. Josipa (19./III.), na Duhove, na sv. Tereziju od Malog Isusa, na Margaritu Alacoque i inače prigodom raznih svečanosti. Na Duhove je 40-satna molitva, i to neprekidno od 4 sata ujutro na Duhove do 8 sati na večer drugog dana Duhova; svaki dan tri propovijedi. Po noći od 10 sati do 4 sata u jutro klanjanje samo muškaraca. Cijeli mjesec lipanj svaki dan propovijedi i pobožnost Srca Isusova. — Pričesti u god. 1925.: 32.252, a u god. 1926.: 37.534.

53. - **Sv. Franjo na Otoku kod Korčule.**

U Varaždinu: 1. U crkvi oo. kapucina u Varaždinu imademo godišnje 30.000 sv. pričesti.

2. Euharistička sekcija Trećeg reda i kćeri Marijinih (60 članova) obavljaju zajedničko klečanje pred izloženim Svetotajstvom svake prve nedjelje u mjesecu.

3. Svečano cjelodnevno klečanje vrši se kod nas na Porcijunkulu.

4. Prve petke u mjesecu: Svečana pjevana sv. misa sa zajedničkom sv. pričesti naših društava. **O. Lino**, prov.

LURD I EUHARISTIJA.

Na obzorju milosti sjala je uvijek kao zvijezda istina, da je put k Isusu po Mariji. Marija je zagovornica pred Isusom, Marija je dijeliteljica Isusovih milosti. O tom pripovijeda kršćanska dogmatika, o tom kršćanska starina; to nam dokazuje povijest Crkve i pojedinih duša; to prijestolja Gospina, koja je Ona na zemlji izabrala za dijeljenje milosti. Najsjajnije nam ipak o tom govori Lurd, ta najmodernija konkretna apologija sv. vjere naše i Marije, Majke naše.

Otkad se je, otrag 73 godine, za 18 puta objavila bl. Gospa svetoj pastirici Bernardici i ondje joj označila mjesto Njezina štovanja, a istodobno dijeljenja milosti, od onda je Lurd postao čudovištem i prošteništem svega svijeta. Ondje se na očigled hiljada naroda događaju tolika i takova čudesa, osobito pomoću proste vode, što je provrela iz zemlje na zapovijed Marijinu, da Lurd može reći svojim hodočasnicima, kako je ono rekao Isus o svojim čudesima na poruku sv. Ivanu: »Dođite i javite Ivanu, što ste čuli i vidjeli! Slijepi vide, hromi hodaju, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi uskrsavaju, siromasima se pripovijeda evanđelje«. Nema naime bolesti kojoj u Lurdu nije lijeka; pače ondje ozdravljaju ponajviše one bolesti, za koje uopće nema ni lijeka ni ljekara, kako su sušica, rak-rana, slomljene a gnjojne kosti i t. d. I ozdravljaju od hipa do časa; ozdravljaju, koji su čas po čas imali izdahnuti. I koji ozdravljaju, ozdravljaju potpuno i bez pogibelji, da će im se bolest povratiti. Ozdravljaju nesvijesni, mala djeca, skeptici, čak i nevjernici. Sve ovo u dokaz, da tu nema mjesta ni sugestiji ni autosugestiji kako bi neki htjeli reći. Zar da takovu moć ima bez ikojih ljekovitih sastojina naravna voda? Naprotiv, voda je to za čudo, bez pogibelji zaraze, premda se u istim lokvama razni kužni bolesnici izmijenjuju.

Dvije su pak perijode lurdskih čudesa. U prvo vrijeme Majka je izravno dijelila milosti, a u zadnje vrijeme predala je Ona vlast Sinu svomu Isusu u presv. Euharistiji. Za vrijeme onih velebnih procesija sa Presvetim, koje u Lurdu zapanjuju čak i nevjernike; za vrijeme onih milozvučnih pjesama, vrućih suza, do neba dirljivih vapaja i zaziva, žarkih kao vatra molitava, što se protežu u mrku noć, rasvijetljenu bakljama stotina tisuća svijeća u rukama hodočasnika razne dobi, stališa i jezika, gdje sve izgleda i potresa kao jedna vizija, kao kut raja, — s jedne i s druge strane poredani bolesnici ustaju ovdje ondje, pred prolazećim Svetotajstvom, sa svojih nosila, sa svojih kolica, sa smrtnih postelja svojih te se usred mora uzbuđenja, ganuća, suza i poklika pridružuju zdravi procesiji. Ne manjka slučajeva, da su dotični bolesnici u sv. Hostiji vidjeli blago lice Spasiteljevo u čovječjoj podobi i čuli glas Njegov, koji im je, kako i bolesnicima Palestine, govorio: ustani i hodi. I oni ustadoše i prohodiše.

Lurd je dakle slavlje euharistijskoga Isusa, slavlje »lijepe Gospe«, kako ju je Bernardica zvala. I sve u njemu događa se u današnje doba, kad tobož više čudesa nema; događa se u krilu moderno-nevjerne Francuske; događa se pred očima svega svijeta, koji na milijune u godini pohađa Lurd; događa se na čudo »sveznajuće« znanosti, koja zapanjena, u posebnom liječničkom uredu naime u »uredu za konstataciju«, u kojemu i inovjeraca ima, bilježi i ispituje strogo i znanstveno, u koliko dospijeva, slučajeve ozdravljenja te do sada sa blizu 10000 liječnika mora priznati, da je u Lurdu vrhunaravna moć, moć Isusa i Marije.

A tko da nabroji čudesa lurdske Gospe po svemu svijetu njezinim zagovorom i njezinom vodom!

A tko da ustanovi i nabroji nebrojena ozdravljenja neviđenih duševnih bolesnika: grješnika, sumnjivaca, nevjernika, koje je Marija k Isusu prevela! Tih je sigurno veći broj, nego tjelesnih ozdravljenika.

Sretnih li njih, a sretnih li i nas, budemo li tražili svoj spas u euharistijskoga Isusa preko Marije.

Dulčić.

Daj, o slatki Isuse, da moja duša čezne za Tobom, hljebom anđelâ, okrepom svetih duša, kruhom našim svagdašnjim, koji u sebi ima svaku slast i ugodnost i svako slatko uživanje.

* * *

Budi, Isuse mili, jedina moja nada, sve moje ufanje! Budi bogatstvo moje, naslada moja, veselje, mir i pokoj moj!

Budi užitak i miris moj te hrana moja; pak utočište moje, pomoć i mudrost moja, baština moja i blago, u kome neka se čvrsto ukorijeni pamet i srce moje!

S. Bonaventura.

ČUDO U BOLZANU.

Između tolikih čudesa, gdje je božanski Spasitelj vidljivim načinom pokazao svoju prisutnost u presv. Euharistiji, zauzima sjajno historijsko mjesto i ovo čudo.

Bilo je to god. 1263., kad je sv. Otac Papa Urban IV. prognan iz Rima, boravio u Orvietu, da je u grad Bolzan, nedaleko Orvieta, stigao bio neki njemački svećenik. Namjeravao on u Rim, da se pomoli na grobu SS. Apostola Petra i Pavla, ne bi li se riješio njihovim zagovorom teških o presv. Euharistiji sumnja, što su ga od nekoliko vremena mučile. U Bolzanu je on služio sv. misu baš u crkvi sv. Kristine i kad je bio na lomljenju već posvećene Hostije, ona se sva pretvori u meso i krv osim onoga dijela, što je svećenik među prstima držao. U to i kaplje krvi protekoše iz sv. Hostije i kanuše mu po korporalu na 25 mjesta, a na svakoj kaplji vidjela se, kako se još i sada vidi, prilika Isusova u onoj podobi, kad je izbičevan i krvav od Pilata bio ukazan puku. Zaprepašćen i gotovo izvan sebe taj svećenik nije već mogao da dovrši sv. misu, nego pokupio i smotao sv. Hostiju i korporal pa i čistilo, krvlju također natopljeno, ponese sve u sakristiju. Odatle pak pohiti ravno u Orvieto, baci se pred noge sv. Oca i sve mu pripovjedi. Papa odma naredi orvietskom biskupu, da pođe u Bolzan i da prenese sv. moći u Orvieto. To ovaj i učini velikim sjajem i pratnjom silna naroda, što na čudo nagrnuo. Sam papa pak iz Orvieta izađe u susret procesiji praćen ne samo svojim kardinalima i svećenstvom, nego i drugim mnoštvom pobožna naroda te ponese sv. moći u Orvieto. To je eto bila nekako prva tjelovska procesija. Potaknut naime ovim čudom isti sv. Otac Urban IV. slijedeće godine 1264. naredi iz Orvieta svetkovinu Tijelova po svoj crkvi, što se inače u nekim samo mjestima svetkovala. Orviećani pak, da dostojno pohrane korporal presv. Krvlju naštrapan (sv. Hostiju je dao papa konsumirati), podigoše veličanstvenu katedralu, koja je veličinom i ljepotom jedna od najznamenitijih u Italiji. **J. D.**

54. — **Crkvica sv. Antuna u Crikvenici.**

EUHARISTIJA I OBITELJ.

Žalosna je činjenica našeg modernog doba grubi materijalizam, koji priznaje samo ono što pada pod naša osjetila, a odbacuje svaku poletnu misao na uzvišene vjerske istine. Već u predratno doba, ali osobito u poratno, kumir je modernog čovjeka uživanje, radi koga se on često spušta do živinstva. Samoljublje, ljubav k novcu, sensualizam, površno znanje, ljubavne drame i tragedije, sve je to otvorena knjiga današnjice ispisana crnim slovima. Boljetica pokvarenosti je zahvatila i društvo i pojedinca, inteligenciju i seljaka, gospodina i siromaha, u jednu riječ sve i svakoga. Najcrnija pak stranica ove ispisane knjige je moderna obitelj.

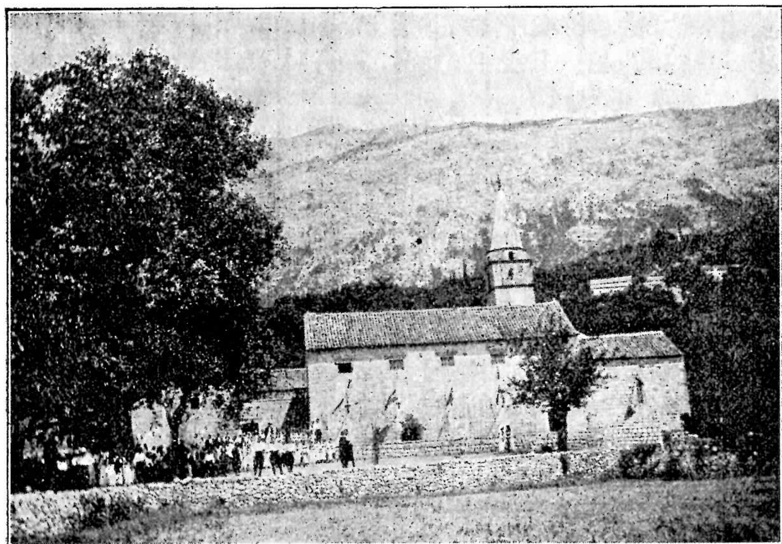
Jamačno ovoj našoj tvrdnji ne treba dugih i učenih dokaza. Brakovi se najčešće sklapaju samo iz interesa i kidaju se radi interesa. Radi interesa tolike majke i očevi prodavaju svoju djecu, njihovu nevinost i čitavu budućnost. Kad je interes po srijedi, temelji su obitelji rasklimani, jer se polako gubi vjera, savjest i ljubav, te jedine čvrste osovine svake kuće.

Ratar, koji sniva o obilatoj žetvi, izabire najbolje sjeme, koje povjerava dobro ognojenoj i izoranoj zemlji. Ptica, koja misli na svoj porod, marljivo sakuplja sitne pahuljice, na kojima će počivati njezini mališi. Donapokon i krvožedni tigar traži udobni brlog u šumi. A čovjek? Zaručnici? Muževi i žene? — Podloga je nestalna, nježnosti i ljubavi nema, vjernost i nevinost trpe.

Eto nam lijepog primjera u obiteljskoj kući sv. Franje, u kojoj je on, reformator prošlosti i ideal sadašnjosti, niknuo i odgojio se. Na mekanom se krilu dobre majke odgojio, na koljenu se plemenitog oca ojačao da postane ono, što je postao.

Reformirajmo i mi obiteljsko gnijezdo, iz kojega će se razviti ptići ždralovići, koji će nam kroz najkraće vrijeme reformirati i društvo. Al kako ćemo reformirati to gnijezdo? Samo ako u našim obiteljima bude plamtjela ljubav prama Euharistiji, u kojoj je i Franjo našao izvor svoga života i rada.

Nitko ne će zanijekati da je najčvršći oslon obitelji ljubav, ljubav koja znade i može svladati svaku poteškoću i pridonesti svaku žrtvu, a ovakovu ljubav naučit će žena, kao djevojka u Euharistiji, te će tu ljubav crpsti u Pričesti za vrijeme svog idealnog djevojaštva. Ljubav će ovu naučiti muž u svoje mladićsko doba te će u Euharistiji crpsti snagu protiv putenih nasrtaja. Ljubav će ova biti čvrsta i idealna ako zaručnici budu na Pričest stupali dok traju njihove zaruke. Doći će čas vjenčanja, a obadvoje će tog dana stupiti k euharistijskom oltaru, te opojeni Isusovom ljubavi, zadat će si ono sveto obećanje vjernosti do groba. Ljubav, koja će davati snage mužu kroz duge godine bračnog

55. — **Samostan u Pridvorju (Konavli).**

života, a ženi plemenite i idealne nježnosti. Ova ljubav narodit će nam i odgojiti nove Tarcizije, Antune, Vjekoslave, Stanislave, Agneze, Cecilije i Terezije. Čestim pa i svagdanjim Pričestima nosit će otac i majka u svoju kuću mir, sreću i zadovoljstvo. Naše će majke ponavljati svagdano primjer one poznate rimske gospođe, koja, kad bi se iza Pričesti vraćala kući, grlila bi svoju djecu da joj cjelivaju grudi, u kojima bi sakramentalno bio prisutan Isus. I tajna ali čvrsta nit ljubavi provejavat će kroz pedesetak godina obiteljski život.

Klonut će stari panj, ali oko njega izrast će nove i svježe mladice, da izrastu u jake i visoke hrastove, kojima će oluja samo

tresti i drmati ali ih rušiti ne će. Ljubav će stajati na pragu obiteljskih kuća kao Herubin sa ognjenim mačem na ulazu raja zemaljskog, i nikakva zloba ne će moći pregaziti istu.

Euharistijski Isuse, daj da ova Tvoja sveta ljubav krijepi i štiti sve kršćanske obitelji, ali osobito one u koje ulazi Euharistijski Glasnik, taj vjesnik mira i sreće, apostol euharistijske Ljubavi!

Prof. Tom...

EUHARISTIJSKI SPASITELJ UZGOJITELJ SVEĆENIČKOG POMLATKA.

U Kafarnaumu govori Isus pred mnoštvom o Euh. kruhu — o svome Tijelu — o blagovanju, a mnogi od njegovih učenika rekoše: Tvrda je ovo besjeda! tko je može slušati.

Radi toga ostaviše Isusa i povratiše se prvašnjem zvanju i životu.

Isus se okrene dvanajstorici pa reče: Hoćete li i vi otići? A Petar pun revnosti i vjere u Gospodina onako milo odgovori: Kome drugome da pođemo, Gospodine, ta ti imaš riječi života!

Ista se stvar ponavlja i danas. Učenici Gospodinovi — svećenički kandidati — ostavljaju Gospodina, jer ne shvaćaju veliko otajstvo Euharistije, niti svoj odnošaj sa Euharistijom. Svećenik i Euh. Spasitelj!

Tvrda je to besjeda — odlaze i vraćaju se u svijet. A dobri govore: Kome drugome da pođemo? ko će nas bolje uzgojiti nego ti, Gospodine, jer ti imaš riječi života.

Isus i ministrant.

Mali je Smiljan svaki dan već prije šest sati u sakristiji. Pripravi vino i vodu, a zatim uzme misal i pjeva iz puna srca ne obazirući se pri tome da smeta u molitvi pobožne starice, koje su došle prije zvona.

Prispije i velečasni. Smiljan pobožno ministrira i pričesti se. Ej, draže bi njemu bilo, kad bi mogao sam sebe pričestiti. Pa to on i radi svake nedjelje, evo kako:

Kod kuće ima lijep oltarić. Ima i malo Svetohranište. Pa gori i vječno svijetlo, samo što ga on pali u čast Isusu u Svetohraništu — a majka to tajno namijeni dušama u čistilištu.

Svake nedjelje Smiljan misi pred svojim oltarićem. Ima sve što treba: mali kalež, iz sakristije uzme toliko partikula, koliko

će mu biti vjernika kod pričesti; ima zvono, kadionik i planitu. Jedna je krasna; napravio ju je tako, da je majci uzeo fini rubac od žute svile — po sredini probio rupu da mu može glava proći. Doduše majka ga je istukla radi toga, ali što će. Nije bilo druge nego mu ga prikrojiti za planitu.

Dođu prijatelji, drugovi i svi slušaju Smiljanovu misu.

Najveseliji je, kad dođe čas pričesti. Sjeća se on nekoliko riječi iz govora Velečasnoga prigodom prve svete pričesti.

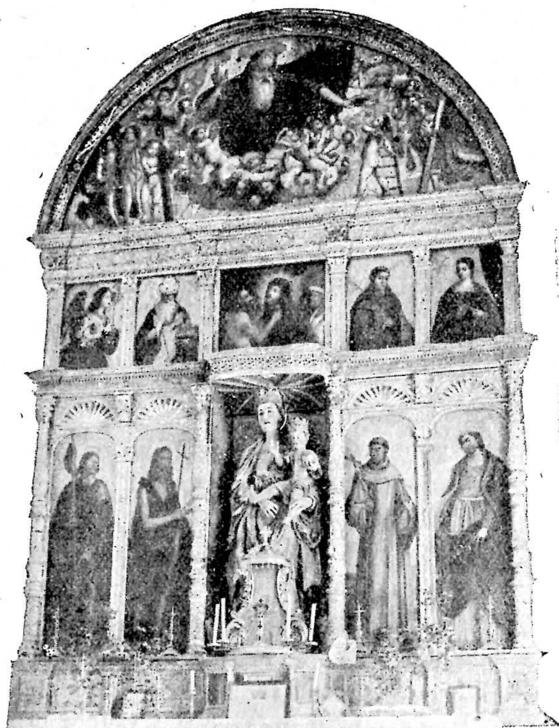
Okrene se i počne: Draga djeco! (Možda više od polovice »pravovjernog slušateljstva« nisu djeca.) Evo nadošao je onaj sretni čas, kad će dragi Isus - - - - i t. d. (Skoro svake nedjelje ista propovijed.)

Svi se lijepo pričeste. Među njima ćeš možda opaziti Smiljanovu stariju sestru, koja metlom u ruci čeka, kad će više da svrši ta misa, da pomete glib i blato, što su »vjernici« donijeli.

Poslije podne je blagoslov. Za plašt mu služi majčina pregača (traversa). Kad su velike svečanosti, naplače se, dok mu dadu onu svilenu, o kojoj majka svaki put priča, da je nije stavila na se, otkad se vjenčala.

Za velum ima otirač. Kad je procesija van kuće, moraju mu dati onaj, na kome piše »Dobro jutro«.

Tako je eto živio mali Smiljan. Nije se sramio obavljati procesije niti kad mu je bilo deset godina. Krist je bio magnet nje-

56. — **Veliki Oltar na Lopudu.**

gova srca. Mnogo je trpio dok nije napokon svanuo dan, da pođe u sjemenište. Za tu je milost mnogo molio i obećavao Isusu.

Smiljan u sjemeništu.

U sjemeništu mu bilo malo neobično, što nije mogao svaki dan ministrirati — a još teže mu bilo što nema svog oltarića niti može misiti. Ipak se pomogao kako je mogao. Onu kutiju, u kojoj mu stali novi postoli, oblijepi on slikama svetaca, i eto ti oltarić!

Preporučivao im duhovnik, da pođu u pohode Isusu u Svetohraništu. Smiljan je bio najčešće u kapeli. Što se više zaljubljivao u Svetohranište — to je više napuštao svoj oltarić.

Kao što uzraste krasan cvijet u zaklonici, kamo ne dopire oštra bura, gdje grije žarko sunce i bistri potok natapa zemlju — tako je i naš Smiljan rastao u zaklonici sjemeništa, a grijalo ga Euh. Sunce iz Svetohraništa i natapao ga potok milosti.

U trećem razredu na jednom sastanku drži drugovima govor i među ostaloga reče: »Mili drugovi! Isus se za nas žrtvovao, žrtvujmo se i mi za njega. On hoće da se pričešćujemo. To nije nikakva žrtva za nas, nego sreća i radost naša. Ako nam je teško grčki ili matematika ili koji mu drago predmet, pohodimo Isusa, pa ćemo sve bolje razumiti. Uvijek pitajte iza pričesti: Isuse, jesi li sa mnom zadovoljan? A sami sebe preko dana pitajte: Što bi Isus učinio, da je na mome mjestu?« — Tako je govorio Smiljan drugovima. Doduše čuli su oni takvih preporuka od g. duhovnika, ali im je nekako draže, kad im to isto i drug govori.

Smiljan je prispio u peti razred. Osjeća da bi u tim godinama mogli valovi napastî poklopiti lađu, u kojoj je biser milosti, radi toga ne pušta on da mu Isus zaspe u srcu. Svaki dan je na poklonu i tom prigodom preporučuje svoju nevinost.

Vidio je, da žene stave u vidro okrugli komadić daske ili lozova lišća, da se voda odveć ne ljulja — tako je i on redovito svaki dan polagao sv. partikulu da umiri neuredna nagnuća.

Uščuvao je nevinost, radi toga je uščuvao i zvanje.

Htio je da uđe sa nebeskim zaručnikom na gozbu, pa je skrbio, da mu u svjetiljci srca ne ponestane ulja ljubavi.

U bogosloviji.

Prijatelj nema tajne pred prijateljem. Isus je ljubio Ivana, radi toga mu je otkrio tajne svoga božanstva, tajne neba i tajne svoje crkve. Smiljan je prijatelj Isusov. On mu polagano razotkriva uzvišenost, veličinu i ljepotu svećeništva. Gori od zanosa,

kad razmišlja, kako će njegov svećenički život naličiti životu Isusovu u Svetohraništu.

Isus se ponizio i sakrio pod prilikama bijele Hostije. Ja moram biti ponizan i zaogrnut bjelinom nevinosti.

On je u Svetohraništu, pripravan da danju i noću tješi žalosne, pomaže slabe i na put krijepi umiruće.

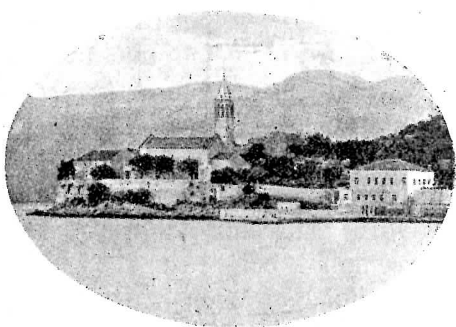
Ja ću morati stati kod mojih vjernika pripravan da danju i noću skočim u pomoć, gdje je potreba.

Isus se prikazuje kao žrtva Nebeskome Ocu za grijehe svijeta. Ja ću morati žrtvovati svega sebe za spas neumirućih duša.

Kolika sličnost! Svećenik drugi Krist.

Tko se često gleda u ogledalu, taj pazi na čistoću i urednost lica i odijela.

Smiljan je u životu Isusovu promatrao svoj život. Čistio je i popravljao, što je još bilo neuredna, da bi mogao čista srca i nevinih ruku uzaći na goru Gospodnju.

57. — **Samostan na Lopudu.**

Uoči prve sv. mise napisao je u svoj dnevnik:

Što ću vratiti Gospodu za sva dobra, što mi je učinio?

Uzet ću čašu spasenja i prizvati ću ime Gospodnje.

Izvršit ću obećanja svoja pred svim narodom njegovim.

Pristupit ću k oltaru Božjemu, primit ću Krista, koji obnavlja i razveseluje mladost moju.

Kod posvećenja je plakao — i dvije krupne suze padoše u kalež.

Bilo mu je kao Ivanu na zadnjoj večeri.

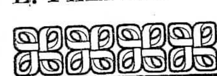
Učitelj i učenik u zagrljaju!

M. Alajbeg.

Koli je dobro i ugodno pribivati u Tvojem euharistijskom Srcu, mili Isuse! Veliko blago, dragocjeni biser Srca Tvoga, predobri Isuse, koji smo našli prekopavajući njivu Tvojega Tijela. Tko da odbaci ovaj biser? Pače sve ću za nj dati, i misli i čuvstva svoja, samo da pribivam u Srcu Tvojem, Isuse dobri.

Sv. Bonaventura.

L. PLEPEL:

ČOBANICA.

Bila je crnih očiju, crnje kose, vranih obrva, crnomanjastih obraza al punih poput dalmatinske višnje, usana crvenih kao krv slatkog kaštelanskoga šipka. Vrâna vranilovka kad bi išla previjala se kao palma kad je vjetar ljupko dira. Kad hodila, zemlje se zar nije dirala, kan' da po vjetru gazila. Duge, jake vranilovske kose poput šume ovijala je oko glave. Kad bi govorila, plijenila je kao čudo, riječ joj zvonila kan' da biser drobila, a kad bi mučala rumenim se usnama mekano, bezasleno smiješila.

Bi li ovce uz planinu poplašila, gora je uktila od njezinoga ognja. Pjevala je, da ni cvijeće ne bi disalo kad bi ona zapjevala, i Cetina voda hladna, pri kojoj se ogledala, i na kojoj mekorune ovce napajala, tiše bi poticala. Gora je odgovarala kad bi ona pjevala:

»Leti orâ visoko
Nosi krila široko;
Kudgod orle pogleda,
Zlatna vrata ugleda,
A na vratim djevojku.
Klikti orâ s visoka:
Bjež djevojko pod brdo
Sakrij puce pod grlo,
Da ti puce ne kuca,
Da mi srce ne puca.«

Zatim bi glasno kliknula: Grline, Grline opak li si, ne diraj u Zrnu! U selu svakom bila poznata zbog svoje dobrote i srednosti. Kad bi majke svoje curice karale, svaka bi rekla: »zašto nisi ka' i čobanica«!

Pa, kako je svak u selu pod imenom »Čobanica« znao i poznavao, i kad si rekao »Čobanica« svak je znao o komu je govor, pa zato ovdi neka ostane čobanica, kako je i njezino selo zvalo.

Čobanica kan' da i nije znala za svoju prirodnu seosku ljepotu, nikada se među drugama nije uznosila nit' iznosila. Nitko nikada nije iz njezinih usta čuo riječi lakoumne il nesredne, već svaka joj bila mila kao biser u zlatnom prstenu.

U crkvi, kad bi je stari župnik fra Mijo pitao nauk kršćanski, odgovarala je kao iz knjige, iako nije znala ni čitati ni pisati. Prigodom Gospinih svetkovina, okupila bi oko sebe kolo curica svo-

jih vršnjakinja, pa bi s njima pošla da pohodi dragu »Gospu«, i da u lijepoj Gospinoj crkvi i svetu pričest primi.

Ovaka buduć, nije čudo što je svak volio i do njezina svijetlog djevojaštva mnogo držao. Odtuda je u selu i postala ona: »zašto nisi kâ i čobanica«, što je bila tim značajna, jer čobanica nije imala majke. Dobra roditeljka umrla joj kad njoj bile tri godine i tako čobanica osta sama kano glava bez jednog uzglavlja. Pod milosrdnim okom svoje dobre bake uzgajala se poput nevinog cvijeta, dok je evo nije i djevojački struk nablizu ponio. Kakovu je sad vidite, takva je bila kadno joj bilo petnajst godina. Ona je bila jedina briga, i jedino veselje njezine bake, koje se dobroj starici najednom obrnu u tugu i žalost, da je s nje proždrla mnogu i žuku i gorku.

* * *

Bilo je to one jadne i gladne godine, kadno španjolica harala našim selima. Kud si se okrenio, sve je ležalo povaljeno kâ i granom. Jesenske se kiše otočile, kan' da su nebesa prevrela. Momci i sve što je bilo vrijedna, stajalo je pod puškom. U selu nijesi mogao naći čovjeka od oka, osim koga iznemoglog starca, koji sebe proklinjao i što je živ, i što ovoga dočekao.

Španjolica strz zamah[1]), umetom harala i kosila. Po šestera nosila sastala bi se kod crkve, a jadni pokupnici bila su prla[2]) ženskadija. One su mrtvim svijeću palile, one ih k crkvi nosile, one ih pokopavale i bez fratra uz svoje molitve, jer jadni župnik vazda je bio po svojoj raštrkanoj brdovitoj župi, i da bolesne tješi, i siromahu pruža, i Bogom krijepi i naređuje, pa ga nije moglo isteći, da i mrtvim nad grobom daje zadnje bogodarje.

U tom općenitom umetu, pogodi žalost i dobru baku, jer joj čobanica oboli i u krevet logom leže od nemile španjolke.

Tužna baka uz smilak[3]) na očima nad njom bdila, čuvala je, krunicu molila, svetom vodom škropila što ju u maloj bijeloj zdjelici nad njezinom glavom, uz grančicu grma držala.

Gospe moja sinjska, majko naša, sačuvaj mi moje zlato, vapila starica. A kad bi čobanica u ognjici balansala i neznanju baku dozivala i govorila joj: Bako, bako draga umrijet ću ti. Umrijeti ću ti dobra moja bako, a neću ti povratiti milo za drago

[1]) nemilosrdno, naglo.
[2]) nevoljna, jadna.
[3]) suzu.

što si me gojila, hranila i oda zla branila. — Tad bi staricu drhat uzeo, kao da joj crni trn kroz srce prošao.

Umiri se dušo, čobanice moja smiri se, ne muči se sunce moje. Zlatna moja grano ne pripadaj se! Doći će i misnik i on će te podučiti, i jadnoj bôci lijeka naći i Bogom te narediti, i čim se narediš dragi Isus dati će ti laštinu i ozdravit ćeš.

Hvala dragom Isusu, mila bako, milost nam Ga bila, al ja ću te ostaviti. A neću moći da ti dobro dobrim vratim.

Bako, ako umrem, molit ću dragoga Isusa i Žalosnu Majku, da ti svakim dobrim mjesto mene vrate. Bako, ja ne znam što bih drugo.

58. — **Samostan na »Otoku« kod Korčule.**

Bolest lijepe čobanice bivala je svaki dan grđa. Bolesnici su umirali hametom i nevidom, pa da i čobanica ne bi pošla sa ovoga svijeta bez misnika, poslali su po nj neka potpunom naredbom naredi bolesnu. Jutro je bilo tamno i maglovito. Kišica je poput finih sitnih pahuljica kao kroz ogromno svemirsko sito porašala, da si je jedva zapažao, al si je ćutio jer je ubrzo kvasila i do mozga ujidala.

Misnik kao naručen, već je bio na nogama kad su mu javili, neka pohodi čobanicu i ponese svu naredbu.

Čim su mu spomenuli čobanicu, pogledao je i nehote nad sobom mrku, vrletnu planinu, preko koje imao preći dok do čobanice dođe.

Smrklo mu se pred očima kad je pogledao tamo gore prama »dubovim vratima« uz gordu planinu, kud mu je prolaziti i derati se. Oćutio je tegoću truda tim grđe što se onog trena sjetio onih nemilih riječi, što mu ih znao kadkada kakav seljak vrletne pameti dobaciti, veleći mu: »Ja te plaćam«. A čim su ga plaćali? Zar tim, što su mu jedanput na godinu, za svu godinu, za njegovo kukavno uzdržanje davali, dvije pregršti najgorega žita, i to ispod vjetra. Sve prošle dane prâle su ga kiše i dan i noć. Kiše ga močile, a dan ga sušio. Slomio se prevaljujuć brda, sad spuštajuć se u ravnicu, sad opet iz ubavih cetinskih ravnina penjuć se uzbrdo do pod nebeske visine.

Gladan, satrven, na gladnu konju, na komu si s deset koračaja daljine mogao izbrojiti ispod kože gola rebra, usljed patnje, umora i hodanja, drhćuć i žebuć na kiši, mokar pod hrastom il grabom u dubokoj planini, očekujuć mrkog vuka kad će mu kljuse pridaviti, il kad će munja sijevnuti, te njega i konja sa hrastom dignuti od zemljesa do nebesa. Il, cvokoćuć zubima pod kakvom planinskom zaklonicom, čekajuć dok zulum vremena smalakše, da iskinjen i umoran, teško potežuć kljuse za sobom što gladno, iskinjeno, rđavim vremenom smeteno, lijeno se za misnikom krićalo, kao da i njemu, živini nijemoj, vlastiti život omrzao.

Al, u tom času sijevnu mu u duši lik »Dobroga Pastira«. Odbije od sebe tmurne misli, i svijestan da svećenik jest žrtva za grijehe svijeta, ni da bi zuba obijelio, obuče na se bijelu košuljicu i ostalo kao što misniku dolikuje kad se oprema da na svojim prsima ponese »Stvoritelja Svijeta«. Uze malu, srebrenu, iznutra pozlaćenu kutijicu, u nju postavi »Presvetu Bijelu Hostiju« kao poputbinu dobroj čobanici. Navuče na se kišnu kabanicu, baci se na konja i krene za starcem koji po nj došao, i pozvao ga.

* * *

Već je župnik sa svojim pratiocem prevalio najusponitiji dio planine, kad će ga starac upitati: Oče, magla je, sunca nema, pa se nemam po čem ravnati, jesu li ručana doba?

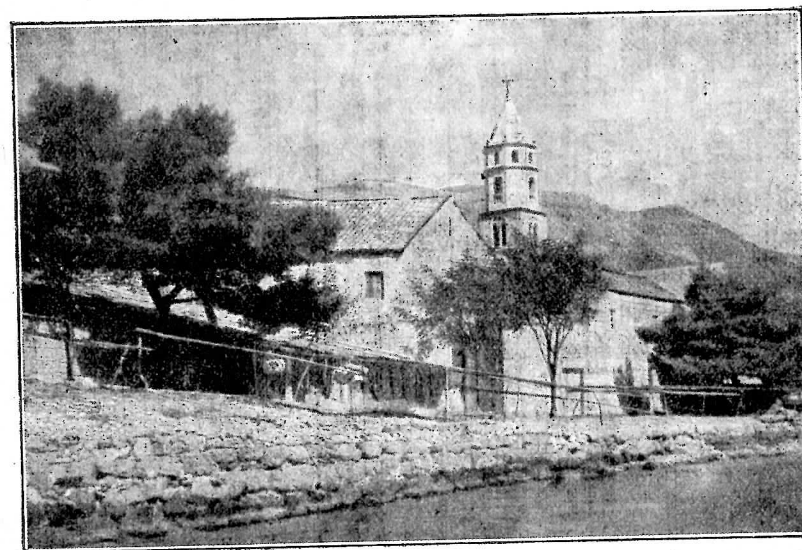
Župnik se maši za džepnu uru, pa će mu reći: jesu striče i misna, kamo l' nisu ručena.

Eh, znam ja, odvrati starac. Ej, ej, kuda mladost ode! Oče, ne mogu ti dalje. Ostario sam i obnemogao sam... ne mogu... ne mogu. Moji se dani osušili, oronio sam ti od puta i od rđave starosti. Pođi sâm. Pazi da ne zakrićeš. Sve upravno, a kad izađeš na vrh planine, vidjti ćeš pod gorskim bilom oveću ševarušu, tudijer te čeka bolesnica.

A je li još daleko?

Ima debela ura, i da bi nokat dalje.

Nije bilo druge. Misnik primi fenjer, u komu gorila voštana svijeća; primi i zvončić te jedno uz drugo priveže uz bolesničku torbu na sedlu, i pomnjivo krenu napred preko kamenitog krša, pazeć na konja, da se ne bi spotakao i posrnuo, te satrao i njega i sebe.

59. — **Samostan u Cavtatu.**

Stara baka iskrivila se nadnašajuć ruke na oči, očekujuć kad će misnika ugledati. Kad ga iz daljina upazila, spremila se da što poniznije pričeka svoga Gospodina. Kad već misnik i pred kuću banuo, baka ponizno na koljena kleče, te držeć goruću svijeću u rukama, na golim koljenima pratila je misnika dok nije u kuću ušao.

Kad župnik u kuću ušao i blagoslov joj dao, nemalo se začudio, kad je čobanicu obučenu u čisto ruho, klečeć uz krevet našao, i struk bosiljka za pojas djenula.

Ti, na nogama, reče joj iznenada misnik?

Oče, smatrala sam da mi je grijeh dočekati moga Spasitelja u krevetu. Zato sam se uz bakinu pomoć obukla, da jadna grješnica poklonim se momu Bogu kako mogu, dok sam još vrijedna da i zere dubem.

Čobanica iza kako se pričestila, malo je odahnula, i dok je misnik sjeo na mali tronožasti stolac da se odmori, upre moleći pogled k župniku veleć: Oče, utješite moju dobru baku. Ako ja umrem, ona će za mnom živa u zemlju saći.

Što ću!... Nit ja imam koga, nit ona ima koga. Jadne smo sirote obe, a tužno nam bivovanje tako il onako. Bog zna hoću li ostati! Al nek bude što Bog hoće, ma l' mi je dobre bake žao.

I dok je to govorila, mašila se tanke pregače, da njom plahe suze otare.

* * *

Od toga je prošlo dobranih godina.

Fra Mijo zakriljen ljubavlju bratskom, ostavio je ubavu i lijepu Cetinu. A kad nekom prigodom do Gospina svetišta došao, posred mnoštva naroda stupila je preda nj mlada žena, držeć za ručicu dječačića od tri godine, pozdravila ga i rekla mu: Oče fra Mijo, Bogu hvala da sam vas vidila.

On se iznenadio, gotovo presenetio, što j' ona opazila i rekla mu: Što, zar me ne poznate?

Pa i ne znam, reče joj.

Što ste mi zbiljan zaboravili? Slatko se nasmijala i rekla: Oče, ja sam »Čobanica«. Ovo je moj jedini, pokaza na dječačića. I čovjek mi je ovdi. Došli smo da se Gospi poklonimo, i svetu pričest zajednički primimo.

Fra Mijo se sjeti svega, osmjehnu se i veselo ju upita: A jesi li sretna?

Jesam, Oče. Kad sam se udavala, rekli su mi: ne ajde za barabu. A ja sam baš i pošla. Pa on i nije sada baraba. Vojništvo ga istina dosta nakvarilo, al otkad sam ja za nj došla, i popravio se i dobro. Dobar mi je vrlo.

Oče, Bog vam platio; vi ste me onda uz Boga spasili. Baku smo lani sahranili i u crnu zemlju spuštali. Umiruć vas je blagoslivljala. Koliko smo puta vašu dobrotu spomenuli! Kad se spomenem onih gladnih dana i onih nevolja, i sada me suze obliju.

I zaista, dok je to govorila, ukazale se suze na njezinim očima. A kad je dobri župnik opazio suze zahvalnice na njezinom licu, našao se utješen, te je i opet oprostio onima, što ga u ime ljubavi, nemilo progonili.

RIM SVETOM FRANJI.

Bio je upravo veliki blagdan Uzašašća Gospodnjega. Blago rimsko nebo bilo je neobično radosno i u svojem modrilu odrazivalo je vječitu mladost, karakteristiku grada na Tiberu. To je ono nebo, koje je slikao Rafael za glasovitu sliku Preobraženja. Činilo mi se, kao da slušam mistične riječi: »Viri Galilaei, quid aspicitis in coelum?«

Sunce je zlatilo i posvećivalo rimsku »Campagnu« i hljeb buduće žetve, hljeb život ljudi. Zrakom su kružile ptice, koje je ljubio sv. Franjo, jer je o njima kazano: niti siju, niti žanju, niti skupljaju u žitnice, nego ih hrani Otac nebeski.

U jutro tog blagdana masa svijeta iz svih krajeva zemlje, iz Male Azije, Egipta, Armenije, Afrike, Kine, Indije, Japana, Australije i Amerike posvjedočila je universalnost katoličke crkve, ispovjedila je svoj žarki »Credo« skupa sa Namjesnikom Kristovim, kad je on kao veliki svećenik celebrirao pontifikal na grobu sv. Petra prigodom 300 godišnjeg jubileja zaslužnog za vjeru i civilizaciju zavoda »De Propaganda Fide«.

Poslije podne ogromni trg pred Lateranom bio je krcat svijeta. Auti, kočije, tramvaji prenašali svijet. Odakle se stvara ova pusta masa? Tko ih zove? Nema reklame, nema plakata. Što je? Koja je to sila, koja gura danas Rimljane na Lateranski Trg? Nije nikakva službena nacionalna svečanost! A ipak preko 100.000 ljudi sjatilo se na trgu, da prisustvuje otkriću spomenika sv. Franji Asiškome.

Čudnovato! Od g. 1870, otkada je osvojen Rim Papi ovo je prvi spomenik jednom svecu na javnom mjestu, inače su drugi spomenici podignuti generalima i raznim državnicima, a i prostim ljudima samo zato, što su mrzili »papinski« Rim.

Trg pred Lateranom je kolosalan. Pun najsvetijih uspomena, gdje je historija kršćanstva zabilježila tako sjajne datume, gdje je Crkva po prvi put uskrsnula na svijetlo dana i slobode. Prvi dvori rimskoga biskupa, Pape, njegov Patrijarhat, njegova bazilika, prva na svijetu i za to se zove »caput et mater omnium ecclesiarum urbis et orbis«. Slavna »domus Lateranorum« darovana je od cara Konstantina papi Milcijadu. Tu sjede veliki i moćni pape, koji su zasjeli na Petrovu stolicu poslije one legije papa mučenika i svetaca, što počivaju u tami Kalikstovih katakomba. Lateran postaje očinska kuća svih novih

naroda u Evropi. Simbol katolicizma i crkvene organizacije. K njemu hodočaste carevi i kraljevi, da se poklone Namjesniku Kristovom. U cijelom srednjem vijeku Lateran je kateksohen simbolizirao Crkvu. Kad bi se kazalo, da se ruši Lateran, to je značilo isto kao da se ruši i sama Crkva.

Kad je papa Inocent III. sanjao, da se ruši i pada Lateran to je u viziji vidio i propast Crkve. Ali Providnost Božja šalje jednog siromaha iz grada Assisi-a po imenu Frančeska i ovaj sirotan sa svojim rukama uzdržaje i podupire zidove Laterana, da se ne sruše. Krasne vizije i simbola. Vizija postaje realnost, a simbol djelo!

Naprama fasadi Lateranske bazilike, na kojoj se uzdižu visoko stupovi apostola, preteče, evandjelista, svetih otaca i Krista-Spasitelja, kojemu je i posvećena ova zlatna bazilika stoji u daljini starodrevna bazilika Svetoga Križa (S. Croce in Gerusalemme), prvo svetište Križa i Muke Isusove u zapadnom kršćanskom svijetu, kopija i imitacija Jeruzolima. Tko je mogao bolje opetovati riječi Pavlove: »Mihi absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi« nego li sv. Franjo sa svojim životom i primjerom? To je potvrdio i onaj križ u siromašnom San Damiano koji mu je kazao: »Frančesko, dodji i popravi moj obraz«. To su potvrdila stigmata na svetoj Alverniji. Blizu Laterana je glasovito svetište »Scala Santa«.

Između ovih Sanktuarija kršćanstva, koja govore svakom kršćanskom srcu najdublje i najnježnije, prema kojima ne može biti indiferentna ni najfrivolnija moderna duša, jer nas ona grabe i hvataju i onda kad bi htjeli pobjeći i zaboraviti, podignut je na jednoj visokoj pećini, izradjenoj od travertinskog prostog i sivog kamenja spomenik sv. Franje, djelo kipara Tonnini-a.

Oko spomenika bili su postavljeni prekrasni nasadi ruža i ljiljana, koje je volio Svetac, jer je to cvijeće slika Spasitelja, o kojemu je kazano, da je ruža u poljima i ljiljan u dolinama.

Pred nogama Sv. Franje bio je postavljen samo jedan vijenac. Drugoga nije ni trebalo. To je bio vijenac Franjinog zavičaja. Grad Asiz poslao je vijenac svoga cvijeća sa Subazija, iz vrta sv. Klare, odakle je svetac spjevao pjesmu bratu Suncu. Cvijeće je bilo načičkano vrpcama asiške sredovječne zastave: žute i plave sa natpisom: Sv. Franji njegov Asiz. U času, kad je uzoriti kardinal Basilije Pompili, papinski vikar rimske biskupije, blagoslovio spomenik, kad je sa spomenika nestalo zavjese i

ograde, zavladalo je među onom ogromnom masom frenetično pljeskanje i takovo spontano oduševljenje, kao da se radi o pojavi kojeg živog, prisutnog velikog čovjeka, a ne o brončanoj statui jednoga čovjeka, koji je živio natrag 700 godina. Sa tisuća okićenih prozora mahalo se kao da prolazi u triumfu koji pobjednik. Neopisivo ganuće. Bilo je mnogo očiju sa suzama. Takovu manifestaciju nisam nikada vidio. Niti sam mogao shvatiti koji je tome razlog. Ali kad sam vidio natpis ispod spomenika: »Sv. Franji Asiškome Rim—Italija—Svijet«, kad sam se zamislio, da je Rim odobrio Franjino djelo, da je tek u Rimu sv.

60. — **Spomenik sv. Franji u Rimu pred Lateranom.**

Franjo postao velik, da je Rim izvor njegove vjere i svetosti, onda sam razumio veselje rimskih gradjana.

Eto ispod kipa sv. Franje urezani su u crvenoj boji Danteovi stihovi:

Ma regalmente sua dura intenzione
Ad Innocenzo aperse e da lui ebbe
Primo sigillo a sua religione
Parad. XI. 91—94.

Brončani kip svečev gleda upravo prama Sv. Ivanu Lateranskome. Diže ruke, koje vibriraju kao najljepša muzika, diže ih, kao da vječno spasava Crkvu i da je blagosivlje. Do njega grupa njegovih prvih učenika. Prekrasni umbrijski tipovi. Slijede siromašnog oca bosi. Ispod njih čitaju se Danteovi stihovi:

Scalzasi Egidio, scalzasi Silvestro
Dietro allo sposo: sì la sposa piace.

Parad. XI. 83—85.

Lateran, Dante, Sv. Franjo!

Što ćete većih ideja, većih misli? U njima je sinteza svega onoga, što nam je poznato pod imenom »kršćanska civilizacija«.

Tako je Rim, središte i srce kršćanstva, proslavio 700 godišnjicu smrti asiškog siromaha, viteza svete Crkve.

Vraćajući se s proslave zadubio sam se u tolike misli. Prolazio sam ulicom, gdje se najedanput otvara vidik na mrtvo veličanstvo Koloseja. Dolazio mi je na pamet Asiz, blagovalište sv. Klare, kor u San Damiano, ono čudesno siromaštvo, i sve sam te malene asiške uspomene sravnjivao sa ovim rimskim, cezarskim nekadašnjim bogatstvom i sjajem. Kroz visoke prozore Koloseja vidio se grimiz zapadnoga sunca, sličan grimizu, koje je nekada krasilo cezare. Kolosej i Porcijunkula! Samo ime sadrži kontraste: ogromnost i komadičak. Oni, koji su sagradili amfiteatar nisu ni sanjali, da će se u XX. vijeku podignuti u Rimu spomenik jednom čovjeku iz gradića Ascesi, koji je ljubio siromaštvo i koji ga uvijek propovijeda.

A znate li zašto se digao ovaj spomenik sv. Franji u Rimu? Da bude jedno svjedočanstvo više uz ono Petrovo i Pavlovo, uz ono tisuću svetaca i mučenika, da je Isus Krist bio propet za spasenje naše!

Trogir, Na Uzvišenje Križa 1927.

Ivo Delalle.

Svet, Svet, Svet, Gospodin Bog svemogući, koji jest i koji je bio i koji će biti: hvalimo Ga i slavimo Ga u vijeke.

Ti si dostojan, Gospodine Bože naš, svake slave, časti i blagoslova: hvalimo Ga i slavimo Ga u vijeke.

Dostojan je Jaganjac, koji bi zaklan, da primi jakost i božanstvo i mudrost i čast i slavu i blagoslov: hvalimo Ga i slavimo Ga u vijeke. **Sv. O. Franjo.**

NAŠE POVLASTICE.

Rimski pape su uvijek visoko cijenili požrtvovni i za spasavanje duša toliko korisni rad redovnika. Osobitu naklonost gojili su i još uvijek goje oni u svom srcu naram onim redovnicima, koji su radili i rade u zemljama, gdje su radi nepogodnih prilika stvari katoličke crkve bile uvijek više ili manje izložene jakim napadajima sa strane raznih krivovjernih sljedbi i drugih neprijatelja.

Ovakovim smatrala je rimska stolica i naše hrvatske zemlje, zemlje s ovu stranu Jadranskoga mora. U ovim zemljama, koje stoje na razmeđu između istoka i zapada, bili su vjernici rimokatoličke crkve uvijek jako izloženi teškim kušnjama. Ako su u svim tim kušnjama ostali ipak čvrsti u vjeri otaca i vjerni svetoj rimskoj stolici, to je u glavnom zasluga Franjevaca.

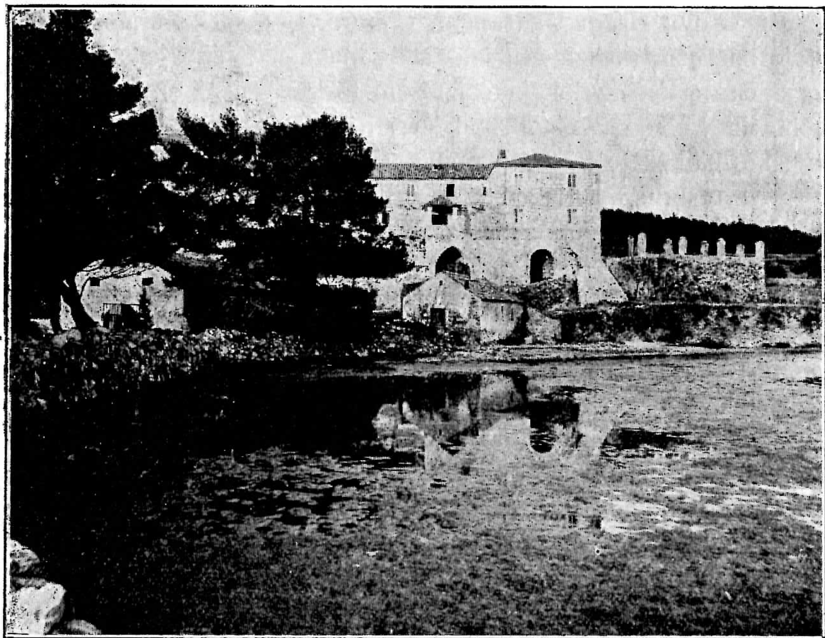
Hrvatskim Franjevcima za njihove zasluge za vjeru i katoličku crkvu sveta stolica nije ostala dužna. Na razne načine u više navrata iskazali su im rimski pape svoju zahvalnost i blagonaklonost. Osobito su to učinili dijeleći im razne povlastice. Među svima najveće su bez sumnje one, koje se odnose na sv. sakramente ispovijedi i pričesti.

Mi ovdje ne kanimo nabrojiti svih povlastica, koje su hrvatski franjevci primili od svete stolice za svoj zaslužni rad, već želimo samo da ovom prigodom, dok uredništvo »Euharistijskog Glasnika« (kojega je nakladnik franjevačka provincija sv. Jerolima u Dalmaciji) izdaje svoj svečani broj prigodom zaključka franjevačkog jubileja, potsjetimo njegove čitatelje na velike povlastice, što ih je ista provincija primila u prošlim vjekovima od rimskih papa radi mnogih njezinih zasluga, a osobito radi velikog zauzimanja njezinih redovnika za procvat i napredak kulta napram Presv. oltarskom sakramentu među vjernicima.

Najstarije do nas sačuvano papinsko pismo, u kojem je govor o ovakovim povlasticama, je ono Pija pape II. iz god. 1459. U ovom pismu, koje nam svjedoči, kako je u ono doba zaslugom Franjevaca u Dalmaciji, u gradu Zadru i drugim gradovima bio razvijen kult napram sv. Euharistiji, papa Pijo u svojoj očinskoj dobroti uvažuje molbu Marina de Krisaris, prokuratora Franjevaca Obsluživaoca u Dalmaciji, i još druge četrdesetorice molitelja, ponajviše članova prvih zadarskih i rabskih obitelji, i dozvoljava da vjernici mogu, kadgod to budu htjeli, osim na dan

Uskrsa, primiti sv. pričest iz ruku kojeg mu drago svećenika pa i redovnika i u kojoj mu drago crkvi pa bilo i redovničkoj.

Ovu povlasticu Pija pape II. potvrdio je i proširio Siksto papa IV. On je vikarima dalmatinske vikarije sv. Jerolima dao ovlast, da mogu između vjernika, koje oni ili njihova braća duhovno vode, izabrati i imenovati sto osoba jednog i drugog spola, kojima će biti slobodno u svako doba, osim na dan Uskrsa, pristupiti na sv. pričest u crkvi, koja nije njima župna. Otac fra Bernardin iz Raba, vikar spomenute provincije, služeći se ovom

61. — **Samostan u Kamporu (Rab).**

povlasticom, izdao je g. 1483. na 10 svibnja Mariji Bemlić posebno pismo, u kojem ovu pobožnu gospođu ubraja između onih sto osoba.

Još je blagodarniji od svojih predšasnika napram redovnicima franjevačke provincije sv. Jerolima u Dalmaciji u ovom pogledu bio Aleksandar papa VI. Ovaj papa, nakon što je podrobno bio izvješten o položajima samostana spomenute provincije, i nakon što je saznao za blagoslovni rad njezinih sinova u našem primorju i na našim otocima, koji su već za njegovog papinstva

bili jako izloženi pogibelji od nevjernih Turaka, dokinuo je svaku crkvenu, kanonsku restrikciju ili omeđašenje u pogledu dijeljenja sakramenta sv. Euharistije vjernicima u crkvama spomenutih samostana, i dozvolio je, da se u istima dijeli sakramenat sv. pričesti u svako doba na molbu pobožnih vjernika.

Sve svoje predšasnike natkrilio je u svojoj očinskoj blagodarnosti napram gorispomenutoj provinciji Klement papa VII. On je u posebnom svojem papinskom pismu, što ga je izdao god. 1527. na 27 ožujka u Rimu kod sv. Petra, protegao na franjevačku provinciju sv. Jerolima u Dalmaciji sve povlastice, koje je do onda u hrvatskim zemljama uživala samo misijonska franjevačka provincija u Bosni. Ova povlastica Klementa VII. od velike je važnosti. Njom je spomenuti papa priznao veliku važnost položaja spomenute franjevačke provincije, kao i znamenitost rada njezinih sinova za vjeru i katoličku crkvu.

I u najnovije doba, kad je kult sv. Euharistije počeo opet oživljavati, spomenuta provincija prema svojoj predaji uzela je za svoju zadaću oživljavanje ovog uzvišenog kulta među našim hrvatskim narodom. Ovom cilju namijenjen je nabožni mjesečni listić »Euharistijski Glasnik«, kojega ona ne strašeći se nikakvih žrtava već više godina izdaje. Ovom istom cilju namijenjena su izdanja nekih nabožnih knjižica ili molitvenika. Ovaj cilj imaju pred očima njezini misijonari. Ovi svi dolaze k našem narodu kao vjesnici Kristovi, pozivajući ga na gozbu bogatoga Kralja. Mi se ovom radu ne možemo nego veseliti. I nadamo se, da će ga Bog blagosloviti. Dao Bog dakle, da se naš narod preko svojih Franjevaca usko sjedini s Isusom u Presv. Oltarskom Sakramentu, i da se njihovim primjerom poučen ulazeći u crkvu priuči ovom lijepom pozdravu sv. Frana Isusu u Presv. Oltarskom Sakramentu: »Klanjam ti se, presveti Gospode Isuse Kriste, ovdje i u svim crkvama, koje su po cijelome svijetu, i blagoslivljamo te, jer si svojim svetim križem svijet otkupio.« **Fra Vladislav.**

NAŠA SVETOHRANIŠTA.

U prvim vjekovima crkve čuvala se je sv. Euharistija u posudama, koje su se redovito zvale g o l u b i c e (c o l u m b a e), a to zato jer su redovito bile izrađene u obliku ovih ptica. Mjesto, na kojem su se ovakove posude nalazile u pohrani, zvalo se p e r i p t e r i j, a to je isto što i g o l u b i n j a k (p e r i p t e r i u m, c o l u m b a r i u m). U takovom golubinjaku visjele su ove golubice o lančiću, koji je bio pričvršćen za nebnicu ili šator, kojim je redovito bilo natkriveno takvo mjesto. Ova se nebnica ili šator zvala zasebnim imenom: s j e n i c a (lat. umbraculum, a grčki κιβώριον).

Malo po malo izašao je iz običaja ovaj način čuvanja sv. Euharistije. Mjesto golubica počele su se rabiti u istočnoj i zapadnoj crkvi kao posude za čuvanje sv. Euharistije mali tornjići ili žarice umjetnički izrađene iz najdragocjenijih kovina, pozlaćenog drva ili ebanovine. Pohranjivali su ih u nikije za to izdubene u koru ili ispod luka, koji je dijelio crkvenu lađu od kora. Nad ovim nikijama bio je postavljen križ, i tako su one bile postavljene pod zaštitu križa (sub crucis tutela). Ovaj običaj uzdržao se je do sabora tridentinskoga. Poslije sabora tridentinskoga počeo se je po svuda širiti rimski način čuvanja presv. Sakramenta i tako su današnja svetohraništa, koja se nalaze na oltaru, istisnula postrane nikije.

Ovaj rimski način čuvanja sv. Euharistije na oltaru prvi su prihvatili Franjevci u svojim crkvama. Dapače oni su za oltar, na komu se u njihovim crkvama imala čuvati Presv. Euharistija, odabrali glavni oltar. I tako je kult naprama Isusu u presv. Oltarskom Sakramentu u njihovim crkvama postao žarištem vjerskog i nabožnog života, a glavni žrtvenici u njima bili su urešeni veličanstvenim svetohraništima, koji i po svojoj gradnji i po svojoj umjetničkoj ljepoti i po bogatstvu najskupocjenijih mramora zbilja potpuno odgovaraju svojoj svrsi.

Ovakova lijepa i umjetnički izrađena svetohraništa nalaze se na glavnim žrtvenicima gotovo svih crkava dalmatinske franjevačke provincije sv. Jerolima. Od ovih najljepša jesu: ona na glavnom žrtveniku u crkvi sv. Klare u Kotoru, u crkvi sv. Marije na Otoku kod Korčule, u crkvi sv. Marije na Poljudu kod Splita i u crkvi sv. Marije na Košljunu kod Krka.

Svetohranište na glavnom žrtveniku u crkvi sv. Klare u Kotoru kao i sav žrtvenik dali su izgraditi o svom trošku kotoranin Ivan vitez Bolica i njegova žena Vica rođena od plemenite obitelji Bucchia. Ovu rijetku umjetninu u baroknom slogu izgradio je iz mramora vajar Francesco Gianbatista Biancho negdje između god. 1704. i 1708.

Svetohranište i glavni oltar u crkvi sv. Marije na Otoku kod Korčule izgradio je, prema nacrtu graditelja Andrije Tiralli i po zamisli oca Agustina Draginića rođena u Blatu na Korčuli, vajar Vilim Montin rodom iz Basana između g. 1722. i 1724. Prema pogodbi, koju je sklopio 11. veljače 1722., dobio je za svoj posao Lira 1181. U zamisli i izvedbi ovo je svetohranište veoma slično svetohraništu u crkvi s. Giorgio maggiore.

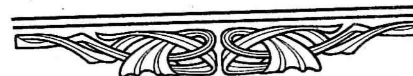
62. — **Veliki Oltar na »Otoku« kod Korčule.**

Svetohranište i glavni žrtvenik u crkvi sv. Marije na Poljudu kod Splita potječe iz iste dobe, iz početka XVIII. vijeka. Graditelj ovog umjetničkog dijela do danas nam nije poznat.

Svetohranište u crkvi sv. Marije na Košljunu skupa sa podnožjem glavnog oltara izgradio je iz najfinijih vrsta mramora vajar Amelio Baldassini god. 1718.

U crkvi sv. Kvirina u Krku nalazi se na glavnom žrtveniku jedno veoma krasno svetohranište iz mramora. U finoći njegove izradbe A. Impastari pripoznaje dlijeto glasovitog vajara Agustina Fasolato. Ovo svetohranište bilo je god. 1592. dobavljeno u Mlecima za crkvu na Košljunu. God. 1864. bilo prodano upravi spomenute crkve.

O. V. Brusić.

NAŠE SLIKE.

Za bolje i točnije razumijevanje naših čitaoca, donosimo slijedeće bilješke o nekim našim slikama:

PROČELNA SLIKA predstavlja sv. Franju u slavi. Djelo je mladog umjetnika, franjevca Provincije sv. Jerolima: O. Josipa Rossi. Provincija ga izgubila iza dovršenih nauka.

1. — **Samostan sv. Marije na Košljunu kod Krka**, zadužbina Ivana i Martina Frankopana, nalazi se na malenom otočiću u jezeru sličnoj, Košljunskoj drazi. Do g. 1438. bio je Košljun benediktinska opatija, koja se spominje već u XI. stoljeću. (Slika 18).

2. — **Slika velikog oltara u crkvi sv. Marije na Košljunu**, naslikao je g. 1535. Jerolim a Santa Croce, učenik Gentila Bellinija, prema modelu oca Frana Šubića iz Krka ondašnjeg gvardijana na Košljunu. Ova veličanstvena slika sastavljena je iz pet većih pala slikanih na platnu na ulje, trokutnog zabada i osam manjih sličica slikanih a tempera na daski. Slike i veliki pozlaćeni okvir iz drva izrađen u Mlecima, zapali su 174 zlatnih dukata, koji su bili isplaćeni iz ostavštine od 100 dukata, što ih je crkvi sv. Marije na Košljunu ostavila Katarina kći Ivana Frankopana zadnjega kneza grada i otoka Krka. — **Svetohranište iz mramora s anđelima i simbolima četiriju evangelista** od alabastra na glavnom žrtveniku u crkvi sv. Marije na Košljunu, izgradio ga vajar Amelije Baldassini g. 1718. (Slika 63.)

3. — **Pogled na Frankopanske stoljetne crnike na Košljunu.** U pozadini vidi se crkva sv. Marije s tornjem i samostanom. Pod zvonikom nalazi se mala crkvica sv. Porođenje ili Jaslice iz XVI. vijeka. (Slika 43).

4. — **Alverna (sv. Franjo prima rane)**, slika na jednom pobočnom oltaru u crkvi sv. Marije na Košljunu. Auktor ove umjetničke slike nije nam pravo poznat. Sva je prilika, da je i ona izašla ispod kista Jerolima a S.ta Croce. (Slika 6).

5. — **Samostan sv. Eufemije na Rabu**, nalazi se u dnu uvale sv. Eufemije na zapadu od grada Raba. Utemeljen je g. 1446. za Franjevce Obslužitelje. (Slika 61.)

6. — **Politih: Sv. Bernardin, Bogorodica i drugi sveci.** Ovaj politih izradili su za crkvu sv. Bernardina g. 1458. braća Antun i Bartolomej Vivarini (fratres de Murano), slikari muranske slikarske škole. (Slika 17).

63. — **Veliki Oltar na Košljunu.**

7. — **Samostan sv. Dujma na Pašmanu** dao je sagraditi veliki prijatelj i štovatelj dalmatinskih Franjevaca Kase Saladini g. 1308. God. 1392. bio je od Pelegrine, kćeri Saladinove povećan, i onda predan Franjevcima bosanske vikarije. — U blagovalištu se samostana sv. Dujma na Pašmanu čuva **slika Sv. Franje na platnu** od nepoznatog slikara. Možda nam se u njoj krije jedan Jakov da Ponte, nazvan Bassano. (Slika 51.)

8. — **Samostan sv. Križa na Krapnju kod Šibenika** bio je sagrađen god. 1436. za Franjevce bosanske vikarije. God. 1446. bio je obnovljen od plemenite obitelji Jurić iz Šibenika i darovan, s otočićem na kome se nalazi, Franjevcima dalmatinske vikarije. (Slika 28).

9. — **Samostan sv. Bogorodice uzete na nebo kod Trogira** utemeljio ga g. 1432. otac Nikola iz Trogira za Franjevce Obslužitelje uz crkvicu sv. Marije Magdalene i sv. Antuna Pustinjaka, uz koju su do onda živjeli neki pustinjaci. God. 1500. bila je u ovu crkvu prenešena čudotvorna slika Bogorodičina iz napuštene crkvice na brdu Drid, sjeverno od grada Trogira — Od onda postala je ova crkva svetištem grada Trogira i njegove okolice. (Slika 27.)

10. — **Samostan sv. Marije na Poljudu kod Splita**, sagrađen je polovicom XV. vijeka uz crkvicu sv. Marije, uz koju je u ranijem srednjem vijeku bio sagrađen benediktinski hospicij. U ovom hospiciju nastanili su se Franjevci Obslužitelji, koji su se odijelili od Franjevaca Konventualaca u Splitu, u samostanu sv. Franje. G. 1457. obdario je crkvu sv. Marije na Poljudu Kalist papa mnogim oprostima. Slijedećih godina bili su i crkva i samostan milodarima vjernika obnovljeni i povećani. U početku XVI. stoljeća bio je samostan utvrđen proti Turcima kulama. Današnji oblik dobio je god. 1898. (Slika 19. i 52.)

11. — **Središnja pola slike velikog oltara** u crkvi sv. Marije na Poljudu. Politih ili ikonostas komu pripada ova pala, naslikan je od Jerolima de S.ta Croce 1549. Nama je već ovaj slikar poznat. Šime Ljubić misli, da je ovaj slikar rodom Splićanin rođen u Velikom Varošu, u pregrađu splitskom, gdje se nalazi crkva sv. Križa. Radovi ovog slikara rasijani su po čitavoj Dalmaciji i Istri. (Slika 64).

12. — **Svetohranište iz mramora** u crkvi sv. Marije na Poljudu djelo baroknog sloga od nepoznatog vajara XVIII. vijeka. (Sl. 10).

13. — **Sveta Klara** na slici u kapeli do vratiju u crkvi sv. Marije na Poljudu. Slika prestavlja Bogorodicu s Djetićem, kojoj sa strane stoje sv. Klara i sv. Petar. U ovoj slici mnogi vide Giorgiana da Castelfranco (g. 1478-1510.), dotično kojeg od njegovih učenika. (Slika 21).

64. — **Središnja pola slike velikog oltara na Poljudu.**

14. — **Samostan sv. Marije od Milosti u Hvaru**, bio je sagrađen g. 1461. uz stariju crkvicu sv. Križa. G. 1465. nastojanjem Jakova Zečića (Zeporini), građanina grada Hvara, bila je sagrađena današnja crkva novcem sakupljenim među zapovjednicima mletačkih galija usidrenih u hvarskoj luci i od hvarskih plemića onom prigodom, kad se je Petar Superantio zapovjednik gulfa spasio od brodoloma. Mletačka republika uzela je ovu crkvu pod svoju zaštitu i učinila ju je crkvom svojih mornara. — U crkvi je pokopan poznati hrvatski pjesnik Hanibal Lučić. Crkva i samostan stradali su od požara za navale Uluz—Ali na grad Hvar. (Slika 24).

15. — **Slika na glavnom oltaru** u crkvi sv. Marije od Milosti u Hvaru, djelo je Frana a Santa Croce (g. 1516—1584.), sina poznatog Jerolima. Ovu veličanstvenu sliku sastavljenu od sedam pala uokvirenih u bogati iz drva pozlaćeni okvir dala je za veliki oltar napraviti vlasteoska hvarska obitelj Grivić (Griffico). (Slika 25).

16. — **Verna (sv. Frano prima rane)**. Oltarna slika u crkvi sv. Marije od Milosti u Hvaru djelo Jakova Palma mlađega (g. 1554—1628.). — Ovo je posljednji veći slikar sjajnoga doba mletačkog slikarstva. (Slika 9.)

17. — **Kasula, križ i piksida**, vrijedne umjetnine iz riznice crkve sv. Marije na Hvaru. (Slika 26.) — **Zadnja večera** u samostanskom blagovalištu na Hvaru djelo je Mateja Roselli, slikara iz Firence g. 1578. do 1650. — Za ovu sliku odabrao je slikar čas kad Krist pričešćuje Ivana. Ova vanredna slika zanimiva je radi veličine, kompozicije, izražaja lica i čarobnog bogatstva šara.

18. — **Samostan sv. Marije od Milosrđa** na Otoku kod Korčule utemeljio je fr. Bernardin iz Toskane, vikar bosanskih Fra-

njevaca g. 1392. Na mjestu gdje je danas samostan s velikom crkvom, bila je do g. 1392. mala crkvica sv. Marije od Milosrđa i koliba pustinjačka. Još u X. vijeku spominje se na istom mjestu crkvica sv. Petra. Današnja crkva i samostan s umjetničkim klaustrom bili su dovršeni koncem XV. vijeka. — Početkom XX. vijeka dograđen je uz samostan zavod za odgoj kandidata. Danas se uz samostan nalazi i sirotište za kotar Korčulu. — (Slika 23. i 58.)

19. — **Glavni oltar sa svetohraništem** iz mramora u crkvi sv. Marije na Otoku kod Korčule, djelo je vajara Vilima Montina iz Basana. Ova rijetka umjetnina izrađena je na poticaj Oca Augustina Draganića iz Blata na Korčuli po uzoru velikog oltara u S. Giorgio Maggiore u Mlecima, a prema nacrtu graditelja Andrije Tiralli između god. 1722. i 1724. (Slika 62.)

20. — **Sv. Frane u kontemplaciji** oltarna slika u crkvi sv. Marije na Otoku kod Korčule. Sliku je naslikao otac Josip Rossi iz Trsta franjevac provincije sv. Jerolima u Dalmaciji. Otac Josip umro je u Zadru u samostanu sv. Franje g. 1891. (Slika 53).

21. — **Sv. Križ na Otoku kod Korčule,** djelo vajara Ugona iz g. 1409. Glava i lice ovog raspela jest nešto, što zadivljuje i porađa najrazličitija čuvstva u srcu promatrača. (Slika 14).

22. — **Samostan Bogorodice na nebo uzete,** na Orebiću, sagrađen je g. 1470. nad visokim stijenama brda Vipere, 150 m nad morem. Poznat je kao svetište »Gospe od Anđela«. (Slika 42).

23. — **Nutrinja samostanske crkve Bogorodičine na Orebiću.** Ikonostas na glavnom oltaru je djelo Frana da S.ta Croce. Na prvom pobočnom oltaru s lijeve strane časti se čudotvorna ikona »Gospe od Anđela«. (Slika 46.)

24. — **Samostan Delorite** (Gospe od Loreta) na Kuni, sagrađen je početkom XVIII. stoljeća uz veliku trobrodnu crkvu sagrađenu u baroknom slogu. (Slika 44.)

25. — **Nutrinja samostanske crkve Delorite na Kuni.** Ova crkva bila je sagrađena nastojanjem oca Vica Lupi, franjevca stonskog biskupa, god. 1681. (Slika 45.)

26. — **Samostan u Stonu** bio je utemeljen g. 1347. za franjevce bosanske vikarije, koji su ovdje stekli velikih zasluga za katoličku crkvu. Lijepo dvorište. Svodovi triemova počivaju na osmerostranim stupovima urešenim gotskim glavicama. (Sl. 49).

27. — **Samostan sv. Bogorodice od Pohođenja** u Rožatu—Rijeka Dubrovačka. Sagrađen je u dolini blizu izvora Rijeke dubrovačke (Umblae) g. 1393. za iznemogle i stare redovnike franjevačke bosanske vikarije. G. 1515. bio je s temelja pregrađen. (Slika 30).

28. — **Samostan sv. Vlaha u Pridvorju (Konavli).** Utemeljen je god. 1417. za bosanske franjevce. (Slika 55.)

29. — **Samostan Gospe od Snijega u Cavtatu.** Utemeljen je god. 1484. U crkvi se nalazi Bukovčeva slika Gospe Cavtatske. (Slika 59.)

30. — **Veliki klaustar u dubrovačkom samostanu** »Male Braće Franjevaca« sagradio je graditelj Mihovil Petrov iz Bara u Crnojgori u XIV. stoljeću. Ovo je jedna od najveličanstvenijih građevina ove vrste kod nas. (Slika 22).

31. — **Sv. Franjo u kontemplaciji** oltarna slika u crkvi »Male Braće Franjevaca« u Dubrovniku djelo Celestina Medovića jednog od prvih naših slikara. Odgojila ga je dubrovačka franjevačka provincija. Učio je slikarstvo u Münchenu i u Rimu. Ova slika ostala je nedovršena, ali se na njoj ipak vide velike odlike slikara, a to je vještina u kompoziciji, dotjeran crtež i sretno sklapanje šara. (Slika 12).

32. — **Moćnik u riznici crkve** »**Male Braće**« u Dubrovniku. (Slika 50).

33. — **Slika sv. Franje** na limenoj ploči od nepoznata slikara. Čuva se u moćniku u riznici crkve Male Braće u Dubrovniku. (Slika 8).

34. — **Gornji slikoviti klaustar** u dubrovačkom samostanu Male Braće. (Slika 48).

35. — **Glavni oltar u crkvi sv. Klare** u Kotoru dali su sagraditi Ivan vitez Bolica i njegova žena Vica iz plemenite kuće Buća (Bucchia). Izradio ga je iz mramora između g. 1704. i 1708. Franjo Gianbatista Bianchо iz Genove. Ovo umjetničko djelo izvedeno je u bogatom baroknom slogu. Ističe se svojom finoćom i dotjeranom umjetničkom linijom. (Slika 16).

36. — **Nutrinja crkvice sv. Antuna u Crikvenici,** u koju su se pred tri godine nastanili Franjevci dalmatinske provincije sv. Jerolima s pogledima na bolju i sretniju budućnost. (Slika 54).

37. — Politih velikog oltara u franjevačkoj crkvi u Lopudu, djelo Nikole Dubrovčanina (Nicolaus Ragusinus) iz početka XVI. vijeka. (Slika 56.) — **Samostan Lopud.** (Slika 57.)

38. — **Sv. Franjo prima rane,** slika na oltaru u crkvici napuštenog hospicija u Podpragu na Velebitu djelo slikara Frana Salghetti-Drioli Zadranina (r. 1811. u. 1877.) — (Slika 29.)

39. — **Politih**: Bogorodica sa svecima, djelo nepoznata dalmatinskog slikara iz XV. vijeka. — Bio je od g. 1893—1902. na popravku u Beču. Pripada samostanu na Ugljanu. Nalazi se u riznici crkve sv. Franje u Zadru. (Slika 35.) — **Samostan sv. Jerolima na Ugljanu.** Utemeljen je godine 1430. po Šimunu Benja.

40. — **Samostan sv. Franje u Zadru**, bio je kroz vjekove od utemeljenja Slovinske franjevačke provincije sijelo provincijala. Današnji oblik dobio je nakon restauracije g. 1859. Nakon svjetskog rata bio je predan provinciji Marka u Italiji. (Slika 41).

41. — **Sv. Franjo u slavi** oltarna slika u crkvi sv. Franje u Zadru, djelo mletačkog slikara Jakova Palma mlađega. (Sl. 11).

42. — **Pokaznica iz srebra** baroknog sloga, dobavljena za crkvu sv. Franje u Zadru od oca Donata Fabijanića — Kaleži iz srebra pozlaćeni, djelo XV. vijeka, čuvaju se u riznici crkve sv. Franje u Zadru. (Slika 37).

43. — **Zadnja večera** u blagovalištu samostana sv. Franje u Zadru, kopija zadnje večere Tintoreta, koja se nalazi u crkvi ss. Grvaža i Protaža u Mlecima. (Slika 7.)

44. — **Samostan sv. Franje u Nerezinama** na otoku Lošinju, zadužbina Kolona de Draze, utemeljen je g. 1505. Nakon svjetskog rata preuzeli su ga Franjevci provincije sv. Franje u Mlecima, koji danas providaju i župu Nerezine. (Slika 40).

45. — **Klaustar samostana sv. Ane u Kopru.** Samostan i crkva sagrađeni su g. 1492. Klaustar je veoma prostran ali jednostavan. Ovaj samostan nakon svjetskog rata potpao je pod provinciju sv. Antuna u Mlecima. (Slika 38.)

46. — **Sv. Bernardin.** Ova slika bila je prije svojina napuštenog samostana sv. Bernardina u Piranu. — Danas se nalazi u samostanu sv. Ane u Kopru. Slika je veoma krasno izrađena, tako da izgleda kao naravni portret velikog Sienca. (Slika 39.)

47. — **Čudotvorni kip Bogorodičin**, koji se časti u crkvi starinskog svetišta na Barbani kod Gradeža. God. 1901. ovo svetište od nadbiskupa Goričkog primiše franjevci dalmatinske provincije sv. Jerolima. Nakon svjetskog rata nastanili su se ovdje Franjevci provincije sv. Franje u Mlecima. (Slika 36).

Fr. Vladislav Brusić.

Pjesma pred presvetim Oltarskim Sakramentom.

Svagdanja molitva Franjine djece provincije sv. Jerolima.

Harmonizirao: F. K., franjevac iste provincije.

Klanjam Ti se u do-ba sva-ko
I u vje-ke bu-di hvaljena
I u vje-ke bu-di hvaljena
I u vje-ke bu-di hva-ljen
Klanjam Ti se u do-ba sva-ko

o-ži-vi kruše ne-beski - ve-li-ko Sve-to-taj-stvo.
o-ca vje-čnoga Riječ — u-tje-lovljena.
kra-ljica ne-beska Ne-o-skvrnjena.
Fra-njo Se-rafski Svetim ra-nam ra-njen.
o-ži-vi kruše ne-beski — ve-li-ko Sve-to-taj-stvo.

PJESMA SV. FRANJI ASIŠKOM.

Spjevao: O. TEOFIL Dr. HARAPIN, franjevac - Uglazbio: O. BERNARDIN Dr. SOKOL, franjevac.

Umjereno

1.) Složnim gle srcem, snagom svom Naš glas se k Tebi
2.) Pa-klene si-le dižu se — I — gine život
3.) Zvijezdo oj sjajna Se-rafska, Ded sjevni opet
4.) Sr-ca ra-žari hladna sva, Božji Ti A-bo-

mf

vi-----je, — O — Franjo sveti, i moli-tvom
pra----vi, — Ga---ze se Božje sveti-nje, —
zgo----ra, — Po----bjeć će pakla tama sva, —
ža-----ru, — Pre----zru da dobra vara-va, —

A — ne-bok Tebi pli---je. — Pogled svoj baci
Zlo---ća svud slavlje slavi. — Mržnja i zloba
Gra-nuti nova zora. — Vjera i ljubav
A — grješnomu im čaru — Zemlja da opet

p

Man.

na — naš dom, Lju-ti koj bojak bi--------je.
u-----sta-de — Krjepost da svaku smla---vi,
Kri---sto--va — Pobje---du odmjet mo-------ra,
o-----pet ta — Plamne u Božjem ža-------ru.

spjevanjem
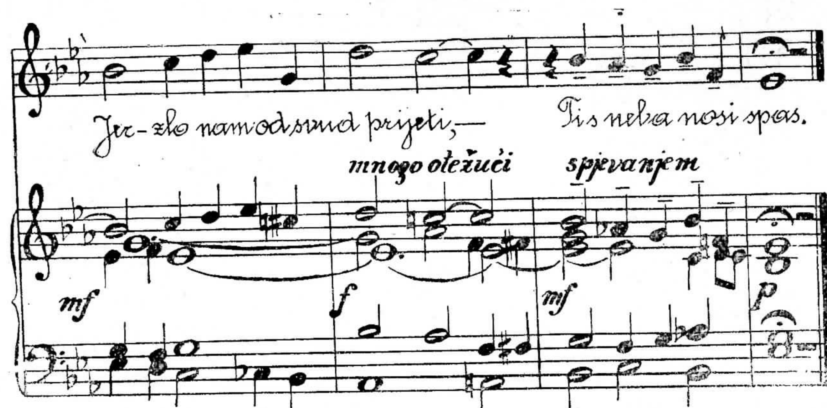
Ped.

O — počuj, Franjo sve---ti, — Dje--čice svoje glas, —

Na vrijeme

mf

p

MALOJ SV. TEREZIJI.

PJEV MALIH DUSA.

1. O Terezijo, rajsko dijete,
Što izabra ga za Se Bog,
Zemaljska djeca k Tebi lete
I mole iz dna srca svog:
S nebesa sipaj ružice
Na bijedan zemski kraj;
O dobra mala Kraljice,
Ti vodi nas u lijepi raj!

2. Na ovoj zemlji Bogu svomu
Izvršila si želje sve,
Sad i On će u rajskom domu
Sve ispuniti molbe Tve:
S nebesa sipaj ružice
Na bijedan zemski kraj;
O dobra mala Kraljice,
Ti vodi nas u lijepi raj!

3. Za Isusa si život dala
Ko otrunjeni ružin cvijet...
Sad vječnim cvatom, Žrtvo mala,
Predobivaš Mu čitav svijet:
S nebesa sipaj ružice
Na bijedan zemski kraj;
O dobra mala Kraljice,
Ti vodi nas u lijepi raj!

4. Ti novu stazu kaza svijetu,
Da male duše idu njom...
O gledni blago vjernu četu
Pod bijelom Tvojom zastavom:
S nebesa sipaj ružice
Na bijedan zemski kraj;
O dobra mala Kraljice,
Ti vodi nas u lijepi raj!

5. Vojèvanju nas uči svetom,
Da zemljom plane Kristov plam,
Da svaka duša bude cvijetom
I svako srce Božji hram:
S nebesa sipaj ružice
Na bijedan zemski kraj;
O dobra mala Kraljice,
Ti vodi nas u lijepi raj!

6. A žića kada vrijeme mine,
I smrtni kada kucne čas,
Ah moli, da nam sretno sine
Nebèskog Sunca vječni kras:
S nebesa sipaj ružice
Na bijedan zemski kraj;
O dobra mala Kraljice,
Dovedi nas u lijepi raj!
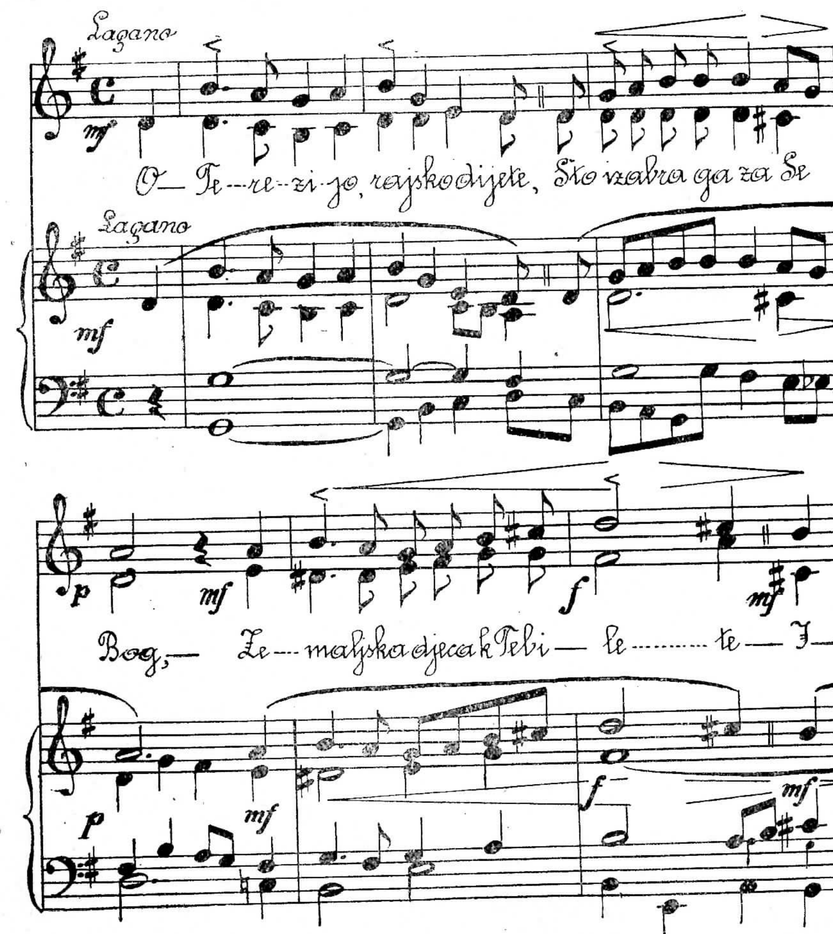
F. S. Milovanov.

PJESMA SV. TEREZIJI MALOG ISUSA.

PJEV MALIH DUŠA.

Spjevao: F. S. MILOVANOV, franjevac. Uglazbio: O. BERNARDIN Dr. SOKOL, franjevac.

mo-le iz dna srca — svog — Sne-- be-- sa — si-- paj

ru-zi-ce Na bijedom zemski kraj — O

poco rall.

dobra mala — kraljice Ti — vodi nas u lijepi — raj.

poco rall.

KAMILOV:

SMRT SV. FRANJE.

I.

ASIZ U MRAKU.

I škrinuše vrata. Oko tvrdog grada
Na zvek prve trublje budna straži straža.
Za zvonikom koso sjena hrama pada.
Nečujno, polako uskih se vitraža

Sumrak gust već hvata... Kroz zavjese bijele
Plemičkih dvorova Noć i tama slazi...
U baštama pustim ciklame su svele.
Niz ulice tijesne Mrak šuljajuć plazi...

Međ zidinam surim utvare se kriju.
Za soframa praznim kandelabri trnu.
Na jastucim mekim trudne glave sniju.
U vrh kule gradske vije stijeg u crnu...

Za soframa praznim svijećnjaci se trnu.

II.

NAD OČEVIM ODROM.

Tiho, s plačem bora u noć hladnu, kasnu
U ćeliji maloj tužni glasi cvile...
Na zvjezdanom nebu prve luči gasnu.
Nad krovištem ševe pjevajuć se krile.

Sinoć, kad bje sunce skrenulo niz gore
Sa ležaja golog Smrt sestrica draga
Ko Anđeo slave u kraj vječne zore
Privela mu dušu do edenskog praga.

U ćeliji maloj oko mrtvog tijela
Dobrog Oca svoga suzna braća mole...
Usred vrta Ruža krvava i bijela
Sveti miris širi niz umbrijske dole...

Dok nad mrtvim tijelom svu noć braća mole.

Reumatizam, Išias, Kostobolju, Probadanja, Nesvjesticu, Zubobolju, Gripu, kao i trganja u glavi i zubima izliječiti ćete „ALGOM"

Preko 10.000 pohvalnica jamči da je „ALGA" zbilja dobar i siguran lijek

---

P. N. LABORATORIJ »ALGA« — SUŠAK.

Uspjehom što sam imao s »ALGOM« veoma sam zadovoljan. Veoma mi je pomogla proti reumatizmu. Isprobali su je ovdje mnogi znanci i prijatelji; svi su zadovoljni; nekoji proti reumatizmu, nekoji proti probadanju, nekoji proti trganju u glavi i zubima.

Belišće Tannin, 18. XII. 1926.

1098 Zahvaljzujem u ime svih **Pitting Anton.**

P. N. LABORATORIJ »ALGA« — SUŠAK.

Javljam Vam, da sam primio Vašu pošiljku »ALGE« proti reumatizmu u redu. Tu sam istu upotrebljavao točno po uputi što prileži svakoj boci. Moj dugogodišnji reumatizam nogu i ruku, koji me je prilikom promjene vremena prisilio u krevet, izliječio sam Vašim dobrim lijekom »ALGA«. Evo prošlo je već nekoliko mjeseci, da mi se bolovi ne pojavljuju. Moja supruga trpila je mnogo od trganja u glavi i zubima; uspjehom što je imala »ALGOM« prezadovoljna je; sada je preporođena.

Ovime Vam izričem moju zahvalnost, a ja svakom prilikom preporučam Vaš dobar lijek »ALGA«, i koji ju god isproba, svi su zadovoljni. Pošaljite mi još 25 bočica i to odmah, koje ću razdijeliti medju moje znance a mnogi će se izravno obratiti na Vas. Ovu zahvalu možete objaviti, jer je »ALGA« proti reumatizmu zbilja lijek, koji se mora preporučiti.

Sarajevo, 7. X. 1926.

1104 S poštovanjem **A. Peršić,** činovnik.

P. N. LABORATORIJ »ALGA« — SUŠAK.

Kroz nekoliko godina trpila sam na reumatizmu ruku i nogu. Bolest bivala je sve češća i teža tako, da sam bila primorana svake godine ići u razna kupatila. No ipak kod svake promjene vremena i prehlade bolovi su se opetovali. Čula sam sa više strana pripovijedati o lijeku »ALGA« proti reumatizmu i kojega sam primila od Vas u redu, pa Vam evo nakon uporabe moram javiti, da sam uspjehom prezadovoljna; reumatizam ruku i nogu bivao je sve redji a evo je sada prešlo već nekoliko mjeseci uza sve što su bila vremena kiša i vlage, ne opažam nikakve bolove.

»ALGA« proti reumatizmu držim uvijek kod kuće po koju bočicu, pa sam kroz ovo vrijeme nebrojeno puta uzajmila je susjedima proti reumatizmu, nekojima proti trganju u glavi i zubima. Svima je pomogla, svi ju hvale a ovi će se izravno obratiti na Vas. Ja Vam mogu javiti i potvrditi, da sam reumatizam, koji me je nekoliko godina mučio, lijekom »ALGA« izliječila. Pošaljite mi još 14 boca i to odmah.

Sarajevo, 15. X. 1926.

1105 S poštovanjem **Sonja Maraus.**

Naručite poštom na adresu:

Laboratorij „ALGA" Sušak 14.

4 boce 77 Din - 8 boca 131 Din - 14 boca 205 Din - 25 boca 320 Din

Energin

Željezovito kina-vino

potrebno je svakome

tko je:

Malokrvan!
Blijed!
Slabih živaca!
Malaričan!

Tko nema

Apetita!

Djeci!

Slaboj i *nerazvijenoj,* pogotovo *nervoznoj i bez apetita* daje

Energin

željezovito kina-vino

Zdravu krv - Jake živce.
Zdrav i rumen izgled.
Izvrstan apetit.

Boca sadržaje 1/2 litre | *Djeca dobiti će na težini tije'a.*

Za oporavak djece dovoljno je 3 velike boce a za odrasle 3-6 velikih boca. — Djeca 3 male a odrasli 3 velike kašike na dan i to prije jela.

Naručite poštom na adresu: **Laboratorij „ALGA" Sušak 14.**

3 velike boce 128.- Din; 6 velikih bocu 248.- Din i 1 velika badava.

Pročitaj pomnjivo!

I. Što smo obećali evo ispunismo. Naš »Svečani broj« šaljemo:
a) pretplatnicima (ne zahtjevajući da nam ga izvanredno plate);
b) onima koji se još nijesu sjetili, da nam pomognu sa pretplatom. (Imade osoba koje Glasnik redovito primaju, a nijesu podmirili niti pretplatu za prošlu godinu 1926.);
c) i onima kojima smo slali Glasnik kroz ovu godinu »na ogled«, a nijesu ga povratili. Zaključili smo, da ga rado primaju i dosljedno da će ga i podmiriti.

☛ Da nas ne sili ljubav k euh. Isusu, uskratili bismo ovaj broj onima pod b) i c), ali sigurni, da će ta ista ljubav potaknuti milu braću na dužnost, blagodarno se i mi žrtvujemo. — Jeli im pak nemoguće svojoj dužnosti udovoljiti, molimo barem da nam ovaj »Svečani broj«, po nas dragocjen, netaknut povrate, napisav samo riječ »Vraća se«. ☚

II. Tko se pretplati za ovu i buduću godinu i pošalje odmah pretplatu (t. i. dinara 30), primit će ovaj broj kao redoviti pretplatnik. — Dakako da prošle brojeve od ove godine poslat ćemo samo onima, koji se pretplate i dok te brojeve budemo još imali u zalihi.

III. Tko hoće da mu se pošalje samo ovaj »Svečani broj«, nek pošalje unaprijed dinara 20.

IV. Naše pretplatnike u inozemstvu, osobito one u Americi, molimo da uvaže, da je njihova pretplata jako niska razmjerno prema pretplati u domovini, te da ne predu preko našega izvanrednog potroška prigodom ovog spomen-broja. (Neka nam barem što prije pošalju pretplatu!).

V. Prilog u bojama ne prilažemo, budući nas je u tome omela bolest gosp. slikara. Ali budu li nam pretplatnici dobrovoljnim doprinosima došli na ruku u pokriću troškova ovoga broja, obećani ćemo im prilog naknadno poslati u kojem idućem broju.

VI. U opće naš Glasnik ne bi se mogao uzdržati, da nije dobrih i plemenitih euharistijskih duša: hvala ovima na poslanim milodarima! Svečani broj bacio je Upravu u ne maleni dug. Tko će pomoći? Pripravne pretplate, blagodarni i obilati milodari i novi pretplatnici, koje će naći dosadašnji naši pretplatnici. Budite milostivi, draga braćo i premili prijatelji, i Vama će euharistijski Isus biti milostiv!

VII. Našim povjerenicima-(cama) javljamo da nas odmah obavijeste, ako žele više komada Svečanog broja, nego li im treba za obične pretplatnike, jer smo naknadu povećali. Tko naruči 10 komada (po 20 dinara), primit će jedan Svečani broj na dar.

VIII. »EUHARISTIJSKI GLASNIK« izlazi u 12 brojeva na godinu. Pretplata za našu državu D 15.-; za inostranstvo unaprijed D 30.- Novac za pretplatu i milodari za list šalju se »Upravi Euharistijskog Glasnika, Split — Poljud, Franjevački Samostan«.

Mir i dobro!

Odobrenjem crkvene vlasti i starješinstva reda.
Odg. Urednik: **O. A. Juničić.** — Leonova Tiskara, Split (ž. P. Vladović).